

PALVELUSKOIRAKOKEIDEN
**SÄÄNNÖT JA
LAJIOHJEET**

Käyttäytymiskoe (BH) | Kansainvälinen käyttökoirakoe (IPO) |
Kansainvälinen jälkikoirakoe (IPO FH) | Kansallinen suojelukoe
(VPG) | Erikoisjälkikoe (FH)

SUOMEN KENNELLIITTO
FINNSKA KENNELKLUBBEN RY.

Josera.

Kuva: Hannu Kuronen

**Josera mukana tukemassa
koiraurheilua!**

**Katso jälleenmyyjät ja suosittelijat
osoitteesta www.o-vet.fi**

Palveluskoirakokeiden SÄÄNNÖT

Suomen Palveluskoiraliitto ry:n yleiskokouksen hyväksymät 18.4.1998. Suomen Kennelliitto-Finska Kennelklubben ry:n valtuuston hyväksymät 21.11.1998.

Säännöt astuvat voimaan 1.1.2000.

LAJIOHJEET

Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallituksen hyväksymät 10.3.1999, 13.4.2002, 6.8.2002, 19.2.2004. Suomen Kennelliiton-Finska Kennelklubben ry:n hallituksen hyväksymät 15.6.1999, 15.8.2002, 5.12.2002, 17.6.2004.

Ohjeet astuvat voimaan:
Erikoisjälkikoe 1.1.2000
Käyttäytymiskoe 1.1.2004
Kansainvälinen käyttökoirakoe
(IPO ja IPO FH) 1.3.2003
Kansallinen suojelukoe 17.6.2004.

Julkaisija: Suomen Palveluskoiraliitto (SPKL) ry
Painopaikka: Satakunnan Painotuote, 2008
3. painos

Sisällysluettelo

Palveluskoirakokeiden säännöt	5
Koe- ja lajiohjeet	10
Palveluskoirakoesäntöihin liittyvät ohjeet rotujen koe- ja kilpailuoikeuksista	12
Ohjeet toimihenkilöistä	12
Ohjeet mestaruuskilpailuista	16
Käyttäytymiskoe (BH)	18
Kansainvälinen käyttökoirakoe (IPO)	23
Kansainvälinen jälkikoirakoe (IPO-FH)	71
Kansallinen suojelukoe (VPG)	73
Erikoisjälkikoe (FH)	78
Kokeiden ja kilpailujen siirto ja peruuttaminen	85
Muutoksen haku	86
Jääviyssääntö	88
Liite 1: Kaavio seuraamiseen, noutokapulat ja esteet	89
Liite 2: Vinoeste, jälkikaavioita (VPG1,2,3 & IPO 1,2,3)	90
Liite 3: Työskentelykaavio, IPO3 osa C	91
Liite 4: Hyökkäyskaaviot (IPO1, IPO2, IPO3)	92
Liite 5: FH1 jälkikaavioita	94
Liite 6: FH2 jälkikaavioita	95

Suomen Palveluskoiraliitto (SPKL) ry:n palveluskoirakokeiden säännöt

Suomen Palveluskoiraliitto ry:n yleiskokouksen hyväksymät 18.4.1998. Suomen Kennelliitto-Finska Kennelklubben ry:n valtuuston hyväksymät 21.11.1998. Säännöt astuvat voimaan 1.1.2000.

1§ Palveluskoirakokeet ja niiden tarkoitus

Suomessa palveluskoirille tarkoitetut kokeet ja kilpailut järjestetään näiden sääntöjen ja ohjeiden mukaisesti.

Suomen Palveluskoiraliitto ry:n ja sen jäsenyhdistysten, joiden tulee olla Suomen Kennelliitto-Finska Kennelklubben ry:n jäseniä, näiden sääntöjen mukaisesti järjestämät kokeet ja kilpailut ovat virallisia.

Hyväksytyjä koelajeja ovat:

Kaikki Suomen Palveluskoiraliitto ry:n esityksestä Suomen Kennelliitto-Finska Kennelklubben ry:n hyväksymät palveluskoirakokeet ja kilpailut, sekä FCI:n hyväksymät palvelus- ja pelastuskoirakokeet.

Koemuotoja ovat:

- Jälkikokeet
- Hakukokeet
- Suojelukokeet
- Viestikokeet
- Pelastuskokeet
- Yleis- / käyttö- ja opastus kokeet sekä
- Valjakkohiihdot

Kokeet järjestetään näihin sääntöihin liittyvien koeohjeiden mukaisesti. FCI:n hyväksymät koelajit järjestetään voimassaolevien kansainvälisten koeohjeiden mukaisesti.

Näitä sääntöjä noudatetaan FCI:n, Suomen Kennelliitto-Finska Kennelklubben ry:n hallituksen ja Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallituksen myöntämässä palveluskoirakokeissa. FCI myöntää kansainväliset palveluskoirakokeet, Suomen Kennelliitto-Finska Kennelklubben ry:n hallitus myöntää valtakunnalliset mestaruuskilpailut ja maaottelut. Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallitus myöntää yleiset ja jäsentenväliset sekä yhdistystenväliset kokeet.

Koiria tehtävissään käyttävät viranomaiset voivat järjestää kokeensa ja mestaruuskilpailunsa virallisina, jos ne järjestetään näiden sääntöjen ja koeohjeiden mukaisesti. Erillisen, Suomen Palveluskoiraliitto ry:n ja viranomaisen välillä tehdyn sopimuksen mukaan voidaan myös viranomaisten omilla säännöillään järjestämät kokeet rinnastaa tuloksellisesti johonkin koelajiin ja -luokkaan. Kaikki muut kokeet katsotaan epävirallisiksi ja niiden tuloksia ei kirjata.

Kokeiden järjestämisoikeutta on kokeiden järjestäjän anottava Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallitukselta voimassaolevien ohjeiden mukaisesti. Kokeen järjestäjällä on oikeus rajoittaa osallistujien määrää Suomen Palveluskoiraliitto (SPKL) ry:n ohjeiden mukaisesti.

2§ Luettelo kokeista ja ilmoittautuminen

Luettelo hyväksytyistä kokeista julkaistaan Suomen Palveluskoiraliitto ry:n toimesta

liiton lehdessä sekä Suomen Kennelliitto-Finska Kennelklubben ry:n julkaisemassa lehdessä. Maksetun ilmoittautumisen kokeisiin on tapahduttava kirjallisesti kokeiden järjestäjän asettamaan määräaikaan mennessä. Ilmoittautumisessa on käytävä selville Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallituksen määräämät tiedot. Osallistumismaksun määrää kokeen järjestäjä.

Koira saa samoissa kokeissa osallistua vain yhteen koelajiin ja -luokkaan. Jos ilmoittautumisen yhteydessä annetut tiedot ovat virheellisiä tai puutteellisia, voidaan koiralta kieltää osallistumisoikeus ilmoitettuun kokeeseen. Osallistumismaksua ei tällöin makseta takaisin. Osallistumismaksua ei myöskään makseta takaisin jos ilmoitettu koira jää pois kokeista tai jos kokeesta vastaava tuomari kieltää sen osallistumisen.

Osallistumismaksu maksetaan takaisin jos kokeesta vastaava tuomari osallistujista riippumattomista syistä peruuttaa kokeen tai sen jonkun lajin tai luokan tai jos osallistuja esittää eläinlääkärin tai lääkärin todistuksen, joka estää kokeeseen osallistumisen. Lääkärintodistus on esitettävä kolmen vuorokauden sisällä viimeisestä koepäivästä lukien. Valjakkohiihtojen peruutuksen johtuessa sääolosuhteista osallistumismaksua ei makseta takaisin.

Kokeiden peruutuksista on määräykset ja ohjeet lajien koeohjeissa sekä sääntöjen pykälässä 9.

Ennen kokeiden alkua osallistujan on luovutettava Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hyväksymä virallinen kilpailukirja kokeiden järjestäjälle ja osoitettava osallistuvan koiran todellinen koeluoikka sekä oikeutensa osallistua kyseiseen kokeeseen. Kirjaan merkitään saavutettu tulos, myös hylätyt, jonka kokeesta vastaava tuomari varmentaa. Koiralla on oltava hyväksyttävä todistus voimassa olevista rokotuksista. Kirjassa on oltava, vähintään 6 kk ikäisenä todettu, eläinlääkärin merkintä kiveksistä jolloin kliinistä tarkastusta ei välttämättä tarvitse suorittaa.

3§ Osallistumisoikeus

Kokeisiin saavat osallistua koirarodut joille Suomen Kennelliitto-Finska Kennelklubben ry:n hallitus on Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallituksen esityksestä myöntänyt kilpailuoikeuden.

Kansainvälisissä palveluskoirakokeissa Cacitin voivat saavuttaa FCI:n koesäännöissä mainitut koirarodut. Kokeisiin osallistuvan koiran on oltava merkitty Suomen Kennelliitto-Finska Kennelklubben ry:n tai sen hyväksymään koirarekisteriin. Lajeissa, joihin Suomen Kennelliitto - Finska Kennelklubben ry on oikeuttanut osallistumisen rekisteröimättömillä koirilla, toimitaan Suomen Kennelliitto- Finska Kennelklubben ry:n antamien ohjeiden mukaisesti.

Koiran on oltava rokotettu ja tunnistusmerkitty Suomen Kennelliitto-Finska Kennelklubben ry:n määräysten mukaisesti.

Koiran osallistumisoikeuden ikäraajat on mainittu kunkin koelajin koeohjeissa. Koiran omistajan ja ohjaajan tulee olla Suomen Palveluskoiraliitto ry:n jäsenyhdistyksen tai FCI:n alaisen maan vastaavan yhdistyksen jäsen. Yhteisön omistaman koiran ohjaajan on täytettävä edellä mainittu vaatimus muissa kuin ns. viranomaiskokeissa. Käyttäytymiskokeeseen osallistuvan koiran omistajan ja ohjaajan osalta riittää kuitenkin vaihtoehtoisesti Suomen Kennelliitto-Finska Kennelklubben ry:n tai sen jäsenyhdistyksen jäsenyys.

Kokeisiin osallistumisoikeus määritellään kunkin koelajin koeohjeissa.

Kokeissa noudatetaan kulloinkin voimassaolevaa Suomen Kennelliitto-Finska Kennelklubben ry:n kokeita koskevaa yleistä jääviyssääntöä (sivu 88).

Kokeisiin eivät saa osallistua:

- narttu 30 vrk ennen odotettua penikoimista ja alle 42 vrk penikoimisen jälkeen
- selvästi arka tai liian aggressiivinen koira.

4§ Kokeisiin osallistuvan vastuu

Ilmoittautuessaan kokeeseen koiranohjaaja sitoutuu vapaaehtoisesti noudattamaan koesääntöä sekä lajiohjeita ja näin ollen vastaa kaikista mahdollisista koiralle aiheutuneista tai koiran kokeen aikana aiheuttamista vahingoista.

5§ Koeluokat

Mikäli lajiohjeissa ei toisin määrätä, koeluokat ovat:

- 1-luokka, johon osallistuvat koeohjeissa määritellyn vähimmäisiän saavuttaneet koirat, jotka ovat suorittaneet käyttäytymiskokeen hyväksytysti.
- 2-luokka, johon osallistuvat 1-luokasta siirtyneet koeohjeissa mainitun vähimmäisiän saavuttaneet koirat.
- 3-luokka, johon osallistuvat 2-luokasta siirtyneet koeohjeissa mainitun vähimmäisiän saavuttaneet koirat.

Koira, joka on saavuttanut koulutustunnuksen, voi siirtyä samassa lajissa seuraavaan luokkaan lajiohjeissa määritellyn karenssiajan jälkeen.

Koira, joka on saavuttanut koelajissaan kolme eri kertaa koulutustunnuksen arvosanalla erinomainen, on seuraavana vuonna osallistuttava luokkaansa yhtä korkeampaan luokkaan.

6§ Koulutustunnus

Koulutustunnusrajat on määritelty kunkin lajin koeohjeissa. Koulutustunnus merkitään koiran kilpailukirjaan koeohjeissa mainituin lajitunnuksin.

7§ Loppupisteet ja palkintosijat

1. Palkinto on vähintään 90 % koelajin kokonaispistemäärästä.
2. Palkinto on vähintään 80 % koelajin kokonaispistemäärästä.
3. Palkinto on vähintään 70 % koelajin kokonaispistemäärästä.

Kokonaispistemäärä on koeosien summa. Alin hyväksytytulos on koulutustunnus ja vähintään 70 % lajin kokonaispistemäärästä.

8§ Arvostelu, koelajin tai sen osan uusiminen

Jokaisessa lajissa suoritetaan laatuarvostelu. Aika lasketaan minuuteissa ja sekunneissa. Jokaisen koiranohjaajan tulee ilmoittautua koiransa kanssa koeosan aloituspaikalla tuomarille ennen suorituksen alkamista. Tuomari antaa suorituksesta suullisen arvostelun, arvosanan ja pistemäärän, jota koiranohjaaja kuuntelee osoitetulla paikalla koiransa kanssa.

Kokeesta vastaava tuomari on oikeutettu sallimaan uusinnan jos koesuoritus on häiriintynyt koiran tai ohjaajan olematta siihen syytä. Kokeissa otettuja videokuvia ei voida käyttää perusteina arvostelun muuttamiseen tai liikesuoritusten uusimiseen. Valjakkohiihdoissa suoritetaan vain kilpailuarvostelua. Aika lasketaan minuuteissa ja sekunneissa. Aika voidaan kuitenkin, kokeesta vastaavan tuomarin luvalla, jos käytössä on sähköinen ajanotto, ottaa kymmenesosasekunnin tarkkuudella.

9§ Kokeiden tai kilpailujen ajankohdan siirto tai peruuttaminen

Koe voidaan perua, mikäli kokeeseen ei ole ilmoittautunut enempää kuin kaksi osallistujaa ellei lajiohjeissa ole toisin määrätty. Kokeiden ja kilpailujen siirroissa ja peruuttamisissa noudatetaan muutoin Suomen Kennelliitto-Finska Kennelklubben ry:n kulloinkin voimassa olevaa ohjetta (s. 86).

10§ Mestaruuskilpailut

Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallituksen määräämänä ajankohtana, jäsenyhdistysten anomuksesta, järjestetään vuosittain kussakin koelajissa Suomen mestaruuskilpailut. Kilpailuiden osallistumisoikeus ja mestaruusarvojen jakoperusteet on määritellyt mestaruuskilpailuiden koeohjeissa. Vuosittain voidaan järjestää myös yhden, kunkin kennelpiirin ja rodun mestaruuskilpailut virallisina kussakin koelajissa.

11§ Koetoimikunta

Koetanomuksessaan kokeita anova yhdistys ilmoittaa Suomen Palveluskoiraliitto ry:lle kokeesta vastaavan tuomarin ja kokeesta vastaavan toimitsijan sekä muut koetanomuksessa mainitut tiedot.

Yhdistys valitsee koetta varten koetoimikunnan, joka suunnittelee ja järjestää kokeet. Koetoimikunnassa tulee olla vähintään yksi koetoimitsijakurssin hyväksytysti suorittanut henkilö. Koetoimikunnan on huolehdittava siitä, että kokeessa on riittävä määrä palkintotuomareita. Koetoimikunnan on jätettävä kokeiden tuloslupitelu liitteineen kokeesta vastaavalle tuomarille 7 vuorokauden kuluessa viimeisestä koepäivästä lukien.

12§ Kokeesta vastaava tuomari

Kokeesta vastaavana tuomarina saa toimia Suomen Kennelliitto-Finska Kennelklubben ry:n hyväksymä ylituomari tai kokeen käsittäessä vain yhden lajin ja enintään 10 koiraa voidaan nimetä ylituomarin sijasta vastaava tuomari. Heillä tulee olla voimassaoleva Suomen Kennelliitto-Finska Kennelklubben ry:n jäsenyys. Vastaavana tuomarina voi toimia tuomari, joka on pätevätytynyt kyseessä olevaan lajiin vähintään kolmea vuotta aiemmin ja on käynyt vastaavan tuomarin kurssin. Hänellä saa olla apunaan yksi tuomari. Kokeesta vastaava tuomari valvoo, että kokeissa noudatetaan näitä sääntöjä ja koeohjeita sekä tuloslaskentaa ja varmentaa kunkin kilpailukirjaan kokeessa saavutetun lopputuloksen. Tarkastettuaan tulokset kokeesta vastaava tuomari lähettää ne seitsemän (7) vuorokauden kuluessa Suomen Palveluskoiraliitto ry:lle joka toimittaa ne edelleen Suomen Kennelliitto-Finska Kennelklubben ry:lle.

13§ Tuomari

Tuomareina kokeessa saavat toimia vain arvostelu-oikeuden omaavat Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hyväksymät palveluskoirakokeiden tuomarit sekä Suomen Kennelliitto-Finska Kennelklubben ry:n hyväksymät palveluskoirakokeiden ylituomarit. Heillä tulee olla voimassa oleva Suomen Kennelliitto - Finska Kennelklubben ry:n jäsenyys. Palveluskoirakokeissa voidaan käyttää myös ulkomaalaisia palkintotuomareita, jotka ovat ko. FCI:n kennelkeskusjärjestöjen virallisia tuomareita. Näiden tuomareiden tuomarioikeudet Suomen Palveluskoiraliitto ry tarkistaa ko. maan kennelkeskusjärjestöstä.

Tuomari voi arvostella päivän aikana enintään 30 osasuoritusta. Tuomari suorittaa arvostelun itsenäisesti.

14§ Valitukset

Valitusmenettelynä käytetään Suomen Kennelliito-Finska Kennelklubben ry:n kulloinkin voimassaolevaa valituskäytäntöä (s. 86).

15§ Käyttäytyminen koepaikalla

Tämä sääntöosa koskee kaikkia koepaikalla olevia henkilöitä. Kokeessa on noudatettava tuomarin sekä järjestäjän ohjeita ja määräyksiä sekä esiinnyttävä muutenkin moitteettomasti kokeen ajan. Jos Suomen Palveluskoiraliitto ry:n jäsenjärjestön jäsen tai muu henkilö käyttäytyy kokeissa sopimattomasti, esim. esiintyy päihtyneenä, arvostelee tuomaria, kurittaa omaa tai toisen koiraa tai toimii vilpillisesti, tulee kokeista vastaavan tuomarin antaa tästä varoitus, tai kokeeseen osallistujan kyseessä ollessa, sulkea ao. henkilö pois kokeesta. Asiasta on tehtävä merkintä tuomarikertomukseen. Kokeesta pois suljettu osallistuja menettää kaikki kokeen aikana saavuttamansa tulokset. Vakavimmat tapaukset on kokeesta vastaavan tuomarin ilmoitettava Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallitukselle toimenpiteitä varten. Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallitus voi tällöin rangaista sopimattomasti käyttäytynyttä henkilöä muistutuksella tai määräaikaisella kilpailu-, arvostelu- tai toimintakiellolla. Ylituomarin tai Suomen Palveluskoiraliitto ry:n jäsenyhdistykseen kuulumattoman henkilön ollessa kysymyksessä on asia esitettävä Suomen Kennelliito-Finska Kennelklubben ry:n hallituksen käsiteltäväksi.

Kokeesta vastaavan tuomarin tai kokeen järjestävän yhdistyksen hallituksen ehdottaessa kokeeseen osallistujalle kilpailukieltoa, on hän kilpailukiellon alaisena asian käsittelyn ajan.

Jos Suomen Palveluskoiraliitto ry:n jäsenyhdistyksen jäsen esiintyy koealueella häiritsevästi tai Suomen Palveluskoiraliitto ry:n periaatteiden vastaisesti, voi Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallitus rangaista tällaista henkilöä tai velvoittaa jäsenyhdistystä ryhtymään toimenpiteisiin ao. henkilön suhteen.

16§ Sääntöjen muutokset

Näitä sääntöjä voi Suomen Kennelliito-Finska Kennelklubben ry:n valtuusto muuttaa Suomen Palveluskoiraliitto ry:n yleiskokouksen esityksestä.

17§ Muut ohjeet

Näihin sääntöihin liittyvät Suomen Kennelliito-Finska Kennelklubben ry:n hallituksen, Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallituksen esityksestä, vahvistamat koe- ja lajiohjeet.

Palveluskoirakokeiden sääntöihin liittyvät koe- ja lajiohjeet

Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallituksen hyväksymä 10.3.1999, 17.11.2007. Suomen Kennelliitto-Finska Kennelklubben ry:n hallituksen hyväksymä 22.1.2008. Ohjeet astuvat voimaan 22.1.2008.

Yleistä

1. Kokeet järjestetään sääntöihin liittyvien koe- ja lajiohjeiden mukaisesti. Kokeen järjestäjä päättää osien suoritusjärjestyksen, ellei koeohje toisin määrää.
2. Mikäli maastossa on lunta siinä määrin, että siellä liikkujan jäljet ovat havaittavissa, ei palveluskoirakoetta saa suorittaa niissä lajeissa, joiden koeohjeet sen kieltävät.
3. Ohjaajat eivät maastokokeessa saa merkitä käyttämiään reittejä. Tällainen merkitseminen johtaa suorituksen hylkäämiseen.
4. Jotta koe voidaan järjestää, siihen tulee osallistua vähintään kaksi (2) koira.
5. Kokeeseen ilmoittautuja/osallistuja ei voi vaatia tuomarimuutosta mahdollisesti ilmenevän tuomarin jääviyden vuoksi.
6. Kussakin lajissa ja luokassa määrätään koirien suoritusjärjestys arpomalla. Totelevaisuusosassa koiran ohjaajalla on oltava numero näkyvässä.
7. Ennen koesuorituksen alkamista kokeesta vastaava tuomari tai hänen määräämänsä tuomaripätevyuden omaava henkilö suorittaa koiran kiiman tarkastuksen. Tarkastukseen koiran voi tuoda joku muukin henkilö kuin koiranohjaaja.
8. Mikäli johonkin lajiin tai luokkaan on ilmoittautunut enemmän kuin 10 koira, voi kokeen järjestäjä ylituomarin luvalla jakaa kokeen arvostelun ja alueet useammalle tuomarille.
9. Jos lajiohjeissa ei ole määrätty koiralle samaa ohjaajaa koko kokeeseen, voi totelevaisuus- ja maasto-osassa koiralla olla eri ohjaaja. Ohjaajan vaihtaminen kesken totelevaisuus- tai maasto-osassa on kielletty. Jos lajiohjeissa ei ole toisin määrätty, samassa kokeessa voi toimia vain yhden koiran ohjaajana.
10. Koiranohjaaja saa antaa käskyt omalla äidinkielellään.
11. Ruumiillisesti vammautunut ohjaaja, joka ei vammansa vuoksi voi ohjata koira koeohjeen edellyttämällä tavalla, voi anoa Palveluskoiraliiton hallitukselta henkilökohtaisen poikkeusluvan koiran ohjaamiseen siten, kuin se hänelle on mahdollista.
12. Koiralla on kokeessa oltava kuristamattomalla tavalla kytkettävä metallinen ketjukaulain ja ohjaajalla tulee olla talutin mukanaan joko taskussa tai olkapäällä, ellei lajiohjeissa toisin määrätä. Kokeessa ja koealueella ei saa käyttää Suomen Kennelliiton kieltämiä tai muita niiden kaltaisia kaulaimia. Suojavaatteen käyttö on kokeissa kielletty lukuun ottamatta viestikokeen viestiosuoksien välistä odotusaikaa.
13. Maastokokeessa liikettä vapaana suorittavalla koiralla tulee olla virallinen tai PK-tunnus.
14. Pillin käyttö ja viheltäminen on sallittu vain, jos lajiohjeissa niin mainitaan.
15. Tehtävänsä osaamattoman koiran suorituksen saa tuomari keskeyttää. Myös kokeeseen osallistuja voi keskeyttää koiransa suorituksen ilmoittamalla tästä tuomarille. Kokeessa keskeytetyn koiran koepisteet säilyvät, ja se saa jatkaa koetta toisessa osassa. Jos koira joudutaan hylkäämään jossakin kokeen vaiheessa ampumisarkuuden, arkuuden tai aggressiivisuuden takia, myös muita koiria kohtaan, tai jos ohjaaja toimii vilpillisesti, koesuoritus hylätään. Tällaisesta hylkäämisestä tehdään merkintä koepöytäkirjaan. Kokeissa hylätty koira menettää kaikki siihen asti saavuttamansa koepisteet, eikä se saa enää jatkaa koetta.

16. Tulosten mennessä tasan ratkaistaan paremmuus lajiohjeissa mainitulla tavalla.
17. Kaikkien kokeissa käytettyjen välineiden tulee olla lajiohjeissa mainittujen kaltaisia (liitteet).
18. Kivesvikainen uros saa Suomessa osallistua palveluskoirakokeisiin. Se ei voi saada valionarvoa eikä sille anota cacitia. Kansainvälisiin edustusjoukkueisiin ei kivesvikaista urosta voida valita, ellei ko. kilpailun järjestämisohje toisin määrää.
19. Mikäli koira käyttäytyy kokeessa aggressiivisesti, esimerkiksi puree kokeen toimihenkilöä, kokeeseen osallistujaa tai yleisöä, annetaan sille kilpailukiello määrääjäksi koepäivästä alkaen. Kilpailukiellon pituuden määrää Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallitus. Jos koira kilpailukiellon päätyttyä käyttäytyy em. tavalla aggressiivisesti, annetaan sille elinikäinen kilpailukiello.
20. Jos toinen koira selvästi häiritsee jotain kokeeseen osallistuvaa koiraa, saa häirityn koiran ohjaaja tuomarin luvalla uusia koiransa suorituksen.
21. Kaikissa suojelukokeissa on käytettävä Palveluskoiraliiton päteviä kortillisia kilpailuavustajia.
22. Palveluskoiraliiton virallinen lehti on Palveluskoirat-lehti. Lehdessä julkaistaan kaikki palveluskoirakokeisiin liittyvät muutokset, tarkennukset, tulkinnot tms.
23. Suojelukokeet voidaan järjestää joko kansallisten tai FCI:n koeohjeiden mukaan. Koeanomuksessa on mainittava, kummalla koemuodolla kokeet järjestetään. Kokeet voidaan järjestää myös samanaikaisesti, jolloin on koeanomuksessa mainittava molemmat koemuodot. Kokeeseen ilmoittautujan on ilmoittautumisessaan mainittava, kumpaan koemuotoon hän osallistuu.
24. Ennen kuin kokeeseen ilmoitetut koirat voivat osallistua itse kokeeseen, on niiden luoksepäästävyys tarkastettava. Tunnistusmerkinnän tarkastus on osa testiä. Arvostelua jatketaan koko kokeen ajan. Koirat, jotka eivät läpäise testiä, on hylättävä. Vaikka koira olisi läpäissyt testin, mutta osoittaa kokeen aikana käytöshäiriöitä, voi tuomari hylätä koiran. Tällöin tehdään koepöytäkirjaan ja kilpailukirjaan merkintä: Ei läpäissyt luoksepäästävyystestiä.

Testin suoritus

- testi suoritetaan normaaleissa olosuhteissa rauhallisessa paikassa
- kaikki koirat tarkastetaan yksitellen
- koira on kytkettynä normaalissa taluttimessa, talutin ei saa olla tiukalle vedettynä
- tuomarin on lähestyttävä koiraa normaalisti kävellen, hän ei saa tehdä mitään ärsytysliikkeitä
- tuomari ei saa koskea koiraan.

Arvostelu

Koiran on käyttäydyttävä rauhallisesti tuomarin lähestyessä ja ottaessa kontaktia, samoin kuin tatuoinnin tarkastuksessa.

Koiran positiivista käyttäytymistä on:

Itsetietoisuus, varmuus, tarkkaavaisuus, temperamenttisuus, luoksepäästävyys. Nämä koirat läpäisevät testin ja voivat osallistua kokeeseen.

Rajatapauksia ovat:

Levottomuus, ärtyneisyys, epävarmuus. Nämä koirat voivat osallistua kokeisiin, niitä on kuitenkin tarkkailtava koko kokeen ajan.

Koiran negatiivista käyttäytymistä on:

Liiallinen epävarmuus, pelokkuus, pureminen, yliaggressiivisuus. Koirat, jotka osoittavat näitä ominaisuuksia, eivät voi osallistua kokeeseen.

Palveluskoirakoesääntöihin liittyvät ohjeet rotujen koe- ja kilpailuoikeuksista

Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallituksen hyväksymä 28.5.2002. Suomen Kennelliitto-Finska Kennelklubben ry:n hallituksen hyväksymä 14.8.2003. Ohjeet astuvat voimaan 1.1.2004.

Palveluskoirakoeoikeuksien myöntämisen edellytykset

Kilpailuoikeutta anottaessa rodun tulee täyttää seuraavat ehdot:

- Rodun tulee olla fyysisiltä ominaisuuksiltaan sellainen, että se vaivattomasti pystyy suoriutumaan palveluskoirakokeiden 3-luokan vaatimuksista.
- Viimeisen kahden vuoden aikana vähintään viiden kyseisen rotuisen koiran tulee olla suorittanut käyttäytymiskoe hyväksytysti.
- Rodun rotujärjestön tulee yleiskokouksessaan tehdä päätös kilpailuoikeuksien anomisesta.
- Rodun käyttövalio arvo määräytyy Suomen Kennelliiton valionarvosääntöjen mukaisesti.

Koe- ja kilpailuoikeuksien menettäminen ja niiden palauttaminen

Mikäli palveluskoirakokeen kilpailuoikeuden omaavan rodun koirista yksikään ei ole kolmen viimeisen vuoden aikana saavuttanut palveluskoirakokeissa hyväksytyä tulosta, menettää rotu Kennelliiton hallituksen päätöksellä oikeuden osallistua palveluskoirakokeisiin. Tämä määräys ei koske FCI:n hyväksymiä palveluskoirarotuja. Ohjeen mukaisia vähimmäiskoekäyntejä aletaan laskea 1.1.2004 alkaen.

Mikäli rodulta poistetaan kilpailuoikeus, voi rotujärjestö hakea kilpailuoikeuksia heti, kun rotu täyttää kaikki oikeuksien myöntämiselle asetetut vaatimukset.

Palveluskoirakoesääntöihin liittyvät ohjeet toimihenkilöistä

Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallituksen hyväksymä 17.11.2007. Suomen Kennelliitto-Finska Kennelklubben ry:n hallituksen hyväksymä 22.1.2008. Ohjeet astuvat voimaan 2008.

Ohje koulutusohjaajista, koeavustajista, kokeesta vastaavista toimitsijoista, tuomareista ja ylituomareista

Kaikkien Suomen Palveluskoiraliitto ry:n toimihenkilöiden tulee olla Palveluskoirat-lehden tilaajia.

Koulutusohjaaja

Palveluskoiraliitto tai sen jäsenyhdistykset voivat järjestää koulutusohjaajakursseja. Kurssia on anottava kirjallisesti neljä kuukautta ennen sen suunniteltua ajankohtaa Palveluskoiraliiton hallitukselta. Kurssi pidetään Palveluskoiraliiton laatiman ohjelman

mukaan. Kurssin hyväksytysti suorittaneet koulutusohjaajat saavat Palveluskoiraliiton myöntämän koulutusohjaajakortin. Kurssille voi osallistua enintään 20 henkilöä.

Vaatimukset koulutusohjaajakurssille ovat:

- on ominaisuuksiltaan koulutusohjaajaksi sopiva
- on täyttänyt 16 vuotta
- on Palveluskoiraliiton jäsenyhdistyksen jäsen
- on Kennelliiton henkilöjäsen
- on itse kouluttamallaan koiralla osallistunut Palveluskoiraliiton hyväksymään koelajiin ja saanut 1/A luokassa hyväksytyt tulokset.

Koeavustaja

Palveluskoiraliitto tai sen jäsenyhdistykset voivat järjestää koeavustajakursseja. Kurssia anotaan kirjallisesti neljä kuukautta ennen sen suunniteltua ajankohtaa Palveluskoiraliiton hallitukselta. Kurssi pidetään Palveluskoiraliiton laatiman ohjelman mukaan. Kurssille voi osallistua enintään 10 henkilöä. Koeavustajakurssin ja virallisen loppukokeen (korttikoe) hyväksytysti suorittaneet koeavustajat saavat Palveluskoiraliiton myöntämän koeavustajakortin. Säilyttääkseen koeavustajaoikeutensa hyväksytyt koeavustajan tulee suorittaa taidontarkistuskoe joka toinen vuosi.

Vaatimukset koeavustajakurssille ovat:

- on ominaisuuksiltaan koeavustajaksi sopiva
- on täyttänyt 18 vuotta
- on Palveluskoiraliiton jäsenyhdistyksen jäsen
- on Kennelliiton henkilöjäsen
- on itse kouluttamallaan koiralla saanut hyväksytyt tulokset suojelukokeessa tai on muutoin osoittanut hallitsevansa erinomaisesti suojelukokeiden koekäytännön.

Palveluskoiraliitto hyväksyy myös jäsenjärjestöinä olevien rotujärjestöjen kouluttamat koeavustajat korttikokeeseensa ilman Palveluskoiraliiton järjestämää koeavustajakurssia. Tällaisesta erioikeudesta tulee kuitenkin olla sopimus Palveluskoiraliiton ja kyseisen rotujärjestön välillä. Myös rotujärjestöjen koulutuksen kautta koeavustajapätevyyttä hakevien tulee täyttää yllämainitut kurssivaatimukset. Rotujärjestön antaman koulutuksen tulee olla laadultaan hyväksyttävää. Ainoastaan Palveluskoiraliiton hyväksymät sekä FCI-maiden vastaavien järjestöjen hyväksymät koeavustajat saavat toimia maalimiehinä suojelukoelajeissa.

Koetoimitsija

Kokeesta vastaavan toimitsijan koulutus järjestetään kaksiosaisena. 1-osan järjestää kennelpiiri aluekouluttajansa toimesta. 2-osan järjestää Palveluskoiraliitto tai sen jäsenyhdistys. 2-osaa on anottava kirjallisesti neljä kuukautta ennen sen suunniteltua ajankohtaa Palveluskoiraliiton hallitukselta. Kurssi pidetään Palveluskoiraliiton laatiman ohjelman mukaan.

Kurssin hyväksytysti suorittaneet saavat Palveluskoiraliiton myöntämän koetoimitsijakortin.

Järjestäjä voi rajoittaa osallistujien määrää. Vaatimukset koetoimitsijakurssin 2-osaan ovat:

- on ominaisuuksiltaan koetoimitsijaksi sopiva
- on täyttänyt 18 vuotta
- on suorittanut koetoimitsijakoulutuksen 1-osan
- on Palveluskoiraliiton jäsenyhdistyksen jäsen
- on Kennelliiton henkilöjäsen

Tuomari ja ylituomari

Ainoastaan Palveluskoiraliiton sekä FCI -maiden vastaavien järjestöjen hyväksymät tuomarit saavat toimia palveluskoirakokeiden tuomareina. Ainoastaan Kennelliiton hyväksymät ylituomarit saavat toimia palveluskoirakokeiden ylituomareina.

Ainoastaan Palveluskoiraliitto ja sen jäsenyhdistykset voivat järjestää tuomarikursseja.

Kurssin pito-oikeutta anotaan kirjallisesti neljä kuukautta ennen sen suunniteltua ajankohtaa Palveluskoiraliiton hallitukselta. Kurssi pidetään Palveluskoiraliiton valvonnassa. Kurssiohjelman laatii Palveluskoiraliitto.

Tuomarikurssin, koearvostelut ja virallisen loppukokeen hyväksytysti suorittaneet tuomarikokelaat saavat Palveluskoiraliiton hallituksen myöntämät palveluskoiratuomarioikeudet ja Kennelliiton myöntämän ylituomaripätevyyden.

Palveluskoirakokeiden tuomareiden ja ylituomarin tulee osallistua Palveluskoiraliiton järjestämään tuomareiden jatkokoulutukseen vähintään joka toinen vuosi. Ylituomareiden tulee osallistua myös Kennelliiton järjestämiin ylituomareiden jatkokoulutuksiin vähintään joka toinen kerta.

Vaatimukset tuomarikurssille ovat:

- on ominaisuuksiltaan palveluskoiratuomariksi sopiva
- on täyttänyt 18 vuotta
- on Palveluskoiraliiton jäsenyhdistyksen jäsen
- on Kennelliiton henkilöjäsen
- on itse kouluttamallaan koiralla osallistunut Palveluskoiraliiton hyväksymään koelajiin ja täyttää tuomaripätevyyteen Palveluskoiraliiton hallituksen asettamat koevaatimukset
- on hyväksytty koetoimitsija
- on toiminut kaksi kertaa vastaavana koetoimitsijana palveluskoirakokeessa. Valjakohihto- ja opastuskoetuomariksi aikovalla riittää toiminta lajin ratamestarina
- on hyväksytty koulutusohjaaja
- on ennen kurssin päättymistä suorittanut Kennelliiton ylituomariperuskurssin
- suojelutuomarikurssille pyrkivällä tulee olla koeavustajapätevyys tai hänen tulee omata vastaavat tiedot

Kurssille voi osallistua enintään kymmenen henkilöä. Palveluskoiraliiton jäsenyhdistykset lähettävät anomukset osallistujista liiton toimistoon.

Palveluskoiratuomarikoulutus jakaantuu kolmeen vaiheeseen:

1. Peruskurssi, sisältää ylituomarikurssin
2. Lajikurssit
3. Koe- ja loppuarvostelu

Koearvostelut voi suorittaa virallisissa palveluskoirakokeissa kokeesta vastaavalle tuomarille. Loppuarvostelu suoritetaan Palveluskoiraliiton nimeämille henkilöille.

Myönnettyjen toimihenkilöoikeuksien poistaminen

Palveluskoiraliitto voi poistaa myöntämänsä oikeuden henkilöltä, joka toiminnallaan haittaa Palveluskoiraliiton tai Kennelliiton toimintaa, tai jos hänen toimintansa on muutoin ristiriidassa näiden yhdistysten periaatteiden kanssa. Päätöksen asiasta tekee Palveluskoiraliiton hallitus.

Palveluskoiraliiton hallitus voi lievemmissä tapauksissa antaa määräaikaisen toimintakiellon henkilölle, joka toimii edellä mainitulla tavalla. Palveluskoiraliiton hallituksen velvollisuus on kuulla asianomaista henkilöä ennen oikeuksien poistamista. Palveluskoiraliiton hallituksen päätöksestä voi valittaa Kennelliiton hallitukselle, jonka asiasta tekemä päätös on lopullinen.

Arvosteluoikeuksien poistaminen

Palveluskoiraliitto poistaa arvosteluoikeuden tuomarilta, joka ei ole osallistunut sen järjestämään tuomareiden jatkokoulutukseen kahden edellisen vuoden aikana. Arvosteluoikeuksien palauttamiseksi on arvostelukiellossa olevan tuomarin suoritettava jatkokoulutuskurssi ja osoitettava pätevyytensä Palveluskoiraliiton määräämälle henkilölle. Ylituomarin ollessa kyseessä asia ilmoitetaan Kennelliiton hallitukselle. Arvosteluoikeus poistuu myös silloin, jos henkilö laiminlyö Kennelliiton jäsenmaksun. Tässä tapauksessa arvosteluoikeus palautuu jäsenmaksun suorittamisen jälkeen.

Kokeesta vastaavan tuomarin tehtävät

- Tutustua ennakolta koejärjestelyihin.
- Pitää tuomareille tuomarineuvottelu.
- Suorittaa kokeiden avaus.
- Vastata koirien tarkastuksista.
- Ratkaista syntyneet erimielisyydet.
- Ratkaista tuomareiden esittämät hylkäykset.
- Varmistaa koetulokset.
- Päättää kokeet.
- Tarkastaa ja allekirjoittaa koepöytäkirja.

Tuomarin tehtävät

- Antaa suullinen ja kirjallinen arvostelu koiran ja ohjaajan työskentelystä.
- Huolehtia, etteivät sivulliset pääse häiritsemään kokeiden suorittamista.
- Ohjata liikkeiden suoritusta.
- Ratkaista keskeytykset.

Koetoimitsijan tehtävät

- Perustaa ja kutsua koolle koetoimikunta.
- Huolehtia kokeessa tarvittavista lomakkeista.
- Järjestää sopivat ja koeohjeiden mukaiset koealueet sekä niihin tarvittavat luvat.
- Pitää yhteyttä kokeesta vastaavaan tuomariin.
- Antaa arvosteleville tuomareille ohjeet kokeen aikataulusta.
- Järjestää opastus koealueelle.
- Valvoa, että kokeessa käytettävät välineet ovat sääntöjenmukaisia.
- Valvoa ratamestareiden toimintaa.
- Vastata koetoimiston toiminnasta.

Palveluskoirakoesääntöihin liittyvät ohjeet mestaruuskilpailuista

Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallituksen hyväksymä 19.1.2008. Suomen Kennelliitto - Finska Kennelklubben ry:n hallituksen hyväksymä 22.1.2008. Ohjeet astuvat voimaan 2008.

Suomenmestaruuskilpailut

Yleistä

Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallitus myöntää vuosittain anomuksesta kilpailujen järjestämisoikeuden jollekin jäsenyhdistyksistään, kesä- ja talvikaudelle erikseen. Mestaruuskilpailuiden järjestämisoikeutta on jäsenyhdistyksen anottava Palveluskoiraliiton hallitukselta sen asettamien aikarajojen kuluessa.

Osallistumisoikeus

Osallistumisoikeus mestaruuskilpailuihin on koiralla joka täyttää Palveluskoiraliiton hallituksen asettamat osallistumisvaatimukset. Niissä lajeissa, joissa on tottelevaisuusosuus, voidaan mestaruuskilpailuissa suorittaa lajeittain karsinta, jolloin tottelevaisuusosuuden perusteella määrätty määrä koiria pääsee jatkamaan koetta maasto-osuudella.

Joukkuekilpailu

Joukkuekilpailuissa kilpaillaan parhaan palveluskoirayhdistyksen arvosta. Joukkuekilpailuun saavat osallistua yhdistysten joukkueet lukuun ottamatta valtakunnallisia rotuyhdistyksiä. Joukkueeseen nimetään ennen kilpailun alkua enintään neljä henkilöä, joista kolmen parhaan kokonaistulos lasketaan yhteen. Eniten tällä tavalla pisteitä saanut yhdistys voittaa joukkuekilpailun. Valjakkohihtokilpailuiden joukkuekilpailun ohjeet ovat lajiohjeissa.

Mestaruuden jakoperusteet

Mestaruus jaetaan vain niissä lajeissa / sarjoissa, joissa on vähintään 3 osallistujaa. Kesämestaruuskilpailuissa suomenmestaruuden voi voittaa vain koulutustunnukseen oikeuttavalla tuloksella.

Suomenmestaruuskilpailuiden tuomarit

Suomenmestaruuskilpailuiden tuomareista ja siitä, suoritetaanko kilpailussa pari- vai yksittäisarvostelu, päättää Palveluskoiraliiton hallitus.

Piirinmestaruuskilpailut

Yleistä

Palveluskoiraliiton hallitus myöntää vuosittain piirinmestaruuskilpailuiden järjestämisoikeuden jollekin jäsenyhdistykselleen, kesä- ja talvikaudelle erikseen. Piirin rajat määräytyvät Kennelliiton - piirirajojen mukaan. Piirinmestaruusarvo jaetaan valjakkohihtokoetta lukuun ottamatta vain lajin korkeimmassa luokassa.

Osallistumisoikeus

Osallistumisoikeus on kaikilla piirin alueella asuvilla ohjaajilla riippumatta heidän

edustamistaan yhdistyksistä. Ohjaajan on täytettävä Palveluskoiraliiton hallituksen asettamat osallistumisvaatimukset.

Ohjeet mestaruuskilpailuista

Kilpailussa kilpaillaan henkilökohtaisesta mestaruudesta, ei yhdistysten välisestä paremmuudesta. Niissä lajeissa, joissa on tottelevaisuusosuus, voidaan piirinmestaruuskilpailuissa suorittaa lajeittain karsinta, jolloin tottelevaisuusosuuden perusteella määrätty määrä koiria pääsee jatkamaan koetta maasto-osuudella.

Mestaruuden jakoperusteet

Kesämestaruuskilpailussa piirinmestaruuden voi voittaa vain koulutustunnukseen oikeuttavalla tuloksella.

Piirinmestaruuskilpailuiden tuomarit

Piirinmestaruuskilpailuiden tuomarit valitsee järjestävä yhdistys. Kokeesta vastaavana tuomarina tulee kuitenkin olla ylituomarioikeuden omaava henkilö.

Rotujen mestaruuskilpailut

Yleistä

Palveluskoiraliiton hallitus myöntää anomuksesta jäseninään oleville rotuyhdistyksille vuosittain yhden rodun mestaruuskilpailut koelajeittain.

Osallistumisoikeus

Osallistumisoikeus on kaikilla rotuyhdistyksen asettamat osallistumisvaatimukset täyttävillä.

Mestaruuden jakoperusteet

Rotuyhdistykset määräävät itse mestaruuden jakoperusteet.

Rotumestaruuskilpailuiden tuomarit

Rotumestaruuskilpailuiden tuomarit valitsee rotujärjestö. Kokeen tuomareiden tulee täyttää palveluskoirakoesääntöjen vaatimukset.

Käyttäytymiskoe

Suomen Palveluskoiraliitto (SPKL) ry Hallituksen hyväksymä 13.4.2002. Suomen Kennelliitto – Finska Kennelklubben ry:n hallituksen hyväksymä 15.8.2002. Ohjeet astuvat voimaan 1.1.2004.

Yleiset määräykset

Käyttäytymiskoe, josta saadaan koulutustunnus BH, on esikoe kaikkiin palvelus- ja pelastuskoirakoemuotoihin, lukuun ottamatta opastuskoetta ja valjakkohiihtokoetta.

Käyttäytymiskoe muodostuu

- A. tottelevaisuusosuudesta
- B. liikenneosuudesta
- C. teoriakokeesta (vapaaehtoinen)

Kokeen järjestävä yhdistys voi järjestää vapaaehtoisen teoriakokeen. Teoriakoe järjestetään ennen käyttäytymiskokeen tottelevaisuus ja liikenneosuutta. Teoriakokeeseen kuuluu 100 kysymystä. Teoriakoe on läpäisty, kun 70 % vastauksista on oikein. Teoriakoetta valvoo käyttäytymiskokeen vastaava tuomari. Koekysymykset laatii ja toimittaa kokeen järjestäjälle Suomen Palveluskoiraliitto (SPKL) ry. Hyväksytysti teoriakokeen läpäisseele ohjaajalle annetaan todistus suorituksesta.

Koulutustunnus

BH = käyttäytymiskokeen suorittanut koira

Osallistumisoikeus

Kokeeseen saavat osallistua kaikki koirat. Rekisteröimättömillä koirilla tulee olla Suomen Kennelliitto - Finska Kennelklubben ry:n omistajatodistus. Kaikki kokeeseen osallistuvat koirat tulee olla tunnistusmerkitty SKL - FKK:n määräysten mukaisesti.

Ohjaaja ja koira saavat osallistua saman päivän aikana ainoastaan yhden yhdistyksen/järjestön kokeisiin. Koetta ei voi uusia samana päivänä. Ohjaaja voi osallistua kokeeseen kahden koiran ohjaajana, jos se järjestelyjen kannalta on mahdollista. Saman ohjaajan on ohjattava koira kokeen kaikissa osissa.

Kokeeseen voi osallistua juoksuisella nartulla. Juoksuinen narttu suorittaa tottelevaisuusliikkeen viimeisenä, sen jälkeen kun muut koirat ovat suorittaneet osuutensa. Samoin osan kaksi, jos se suoritetaan kaikille koirille samoissa paikoissa.

Osallistumisoikeuden alakaraja on kaksitoista kuukautta.

Kokeen arvostelu

Kokeen päättyessä tuomari ei anna pistemäärään perustuvaa arvosanaa, vaan pelkästään arvostelun muodossa "läpäissyt" tai "ei läpäissyt". Koira läpäisee kokeen, kun se saavuttaa "osassa A" 70 % maksimipistemäärästä (vähintään 42 pistettä) ja "osassa B" tuomari arvioi kaikki suoritukset riittäviksi. Koira, joka ei saavuta vähimmäispistemäärää 42 "osassa A", ei saa osallistua julkisella paikalla suoritettavaan liikenneosaan ("osa B").

A) Tottelevaisuusosuus koulutuskentällä

Kokonaispistemäärä 60

Jokainen liike alkaa ja päättyy perusasennossa. Koira istuu aivan ohjaajan vieressä vasemmalla puolella oikea lapa ohjaajan polven kohdalla. Perusasennon saa ottaa vain kerran ennen kutakin liikettä. Ohjaaja seisoo perusasennossa urheilullisen suorana. Haara-asento ei ole sallittu. Edellisen liikkeen lopettava perusasento voi olla seuraavan liikkeen aloitusperusasento. Ohjaajan vartaloavut eivät ole sallittuja, vaan niistä rangaistaan pistemenetyksellä. Ohjaajalla ei saa olla makupaloja tai leluja. Jos ohjaaja ei ruumiillisen vamman vuoksi pysty suorittamaan jotain liikettä oikein, hänen on ilmoitettava tästä tuomarille ennen kokeen alkua. Jos ohjaaja ei vammansa vuoksi voi ohjata koira vasemmalla puolellaan, hän voi ohjata koira vastaavasti oikealla puolellaan.

Tuomari antaa liikkeen aloitusluvan. Sen jälkeen liikkeen suoritus, kuten käännökset, pysähdykset, käyntinopeuden muutokset jne. tapahtuu ilman tuomarin ohjausta. Ohjaaja voi kuitenkin pyytää tuomarilta ohjeita.

Koiran kiittäminen on sallittu jokaisen liikkeen jälkeen. Sen jälkeen ohjaaja voi ottaa uuden perusasennon. Kiittämisen ja uuden liikkeen aloittamisen välillä on pidettävä selvä tauko (noin 3 sekuntia). Liikkeiden välissä koiran tulee aina olla ohjaajan sivulla.

Kaulapantapakko/Ohjaajalla oltava talutin mukana

Ohjaajalla on oltava talutin mukanaan koko kokeen suorituksen ajan. Palveluskoirakoeoikeuden omaavilla roduilla tulee olla ei- kiristävällä tavalla kytketty metallinen ketjukaupain. Muun rotuisilla koirilla on koko ajan oltava, joko kaulapanta tai vaihtoehtoisesti valjaat. Kaikki normaalityyppiset pannat ja valjaat ovat sallittuja. Kiellettyjä ovat erilaiset piikkipannat, sähköpannat ja "lumesähköpannat", sekä valjaat, joissa on lisälukkoja.

1. Seuraaminen kytkettynä (15 pistettä)

Käsky: "Seuraa"

Perusasennossa istuvan, eläinsuojelumääräysten mukaisesta kaulapannasta tai valjaista kytketyn koiran tulee käskyllä "seuraa" halukkaasti seurata ohjaajaa. Kaulapanta ei saa olla kiristävässä asennossa.

Liikkeen aluksi ohjaaja kulkee koiran kanssa 40 – 50 askelta suoraan eteenpäin, pysähtymättä, tekee täyskäännöksen ja 10-15 askeleen jälkeen suorittaa juoksu- ja hitaan kävelyosuuden, kumpaakin vähintään 10 askelta. Sen jälkeen ohjaaja suorittaa normaalilla kävelyvauhdilla vähintään yhden käännöksen oikealle, yhden vasemmalle ja yhden täyskäännöksen. Koiran tulee koko ajan pysyä lapa ohjaajan polven kohdalla; se ei saa edistää, jättää tai irtaantua ohjaajasta sivusuunnassa.

Ohjaaja saa antaa "seuraa" -käskyn vain liikkeelle lähdeettäessä ja käyntinopeutta muutettaessa. Kun ohjaaja pysähtyy, koiran on nopeasti ilman käskyä istuttava. Ohjaaja ei saa tällöin muuttaa perusasentoaan eikä varsinkaan siirtyä koiran lähelle, jos se ei istu aivan ohjaajan viereen. Ohjaajan tulee pitää talutinta vasemmassa kädessään ja sen on oltava löysällä. Tuomarin merkistä ohjaaja kulkee koiran kanssa vähintään neljä henkilöä käsittävän henkilöryhmän läpi. Ohjaajan on pysähdyttävä vähintään kerran henkilöryhmän keskellä. Henkilöt liikkuvat ryhmässä ja vaihtavat paikkaa.

Koiran jättäminen, edistäminen ja sivupoikkeamat sekä ohjaajan hidastelu käännöksissä ovat virheitä.

Henkilöryhmä

Liikkuvan henkilöryhmän läpi kulkeminen suoritetaan sekä kytkettynä seuraamisessa että vapaana seuraamisessa. Ryhmässä on suoritettava vähintään yhden henkilön kierto vasemmalta ja yhden oikealta (esim. kahdeksikkona). Kummassakin seuraamisliikkeessä ohjaajan on vähintään kerran pysähdyttävä henkilön lähellä. Tuomari voi tarvittaessa käskä ohjaajaa suorittamaan henkilöryhmän läpi kulkemisen uudelleen. Ryhmästä poistumisen jälkeen koira saa kiittää vasta sen ollessa loppuperusasennossa.

Täyskäännös (180°)

Täyskäännös voidaan suorittaa kahdella eri tapaa, mutta kuitenkin aina vasempaan kääntyen. Koira voi täyskäännöksessä joko kiertää ohjaajan takaa tai kääntyä ohjaajan mukana (ohjaajan vasemmalla sivulla pysyen).

2. Seuraaminen vapaana (15 pistettä)

Käsky "Seuraa"

Tuomarin merkistä perusasennossa istuvan koiran talutin irrotetaan. Ohjaajan tulee kiinnittää talutin olkapäälleen tai laittaa se taskuunsa (kummassakin tapauksessa ohjaajan vastakkaiselle puolelle koiraan nähden). Vapaana seuraamisen aluksi ohjaaja kulkee uudelleen henkilöryhmään ja pysähtyy siellä vähintään kerran. Ryhmästä poistumisen jälkeen ohjaaja pysähtyy hetkeksi perusasentoon ja suorittaa sitten vapaana seuraamisen.

3. Istumisliike (10 pistettä)

Käsky "Istu"

Ohjaaja lähtee perusasennosta vapaana seuraavan koiran kanssa suoraan eteenpäin. Vähintään 10 askeleen jälkeen koiran on "istu" -käskystä istuttava nopeasti ilman, että ohjaaja pysähtyy tai kääntyy. Kuljettuaan vielä 30 askelta ohjaaja kääntyy viivyttelemättä koiraan päin. Tuomarin merkistä ohjaaja palaa koiran luo, asettuu sen oikealle puolelle ja ottaa perusasennon. Jos koira istumisen sijasta menee maahan tai jää seisomaan, vähennetään 5 pistettä.

4. Maahanmeno ja luoksetulo (10 pistettä)

Käskyt "Maahan", "Tänne" (tai koiran nimi), "Sivulle"

Ohjaaja lähtee perusasennosta vapaana seuraavan koiran kanssa suoraan eteenpäin antaen käskyn "seuraa". Vähintään 10 askeleen jälkeen koiran on "maahan" -käskystä mentävä nopeasti maahan. Ohjaaja jatkaa koiraan mitenkään muuten vaikuttamatta ja kääntymättä vielä 30 askelta suoraan eteenpäin, kääntyy viivyttelemättä koiraan päin ja jää paikalleen. Tuomarin merkistä ohjaaja kutsuu koiran luokseen. Koiran täytyy tulla ohjaajan luokse halukkaasti ja nopeassa askellajissa ja istua tiiviisti ohjaajan eteen. Käskyllä "sivulle" koiran tulee siirtyä ohjaajan sivulle.

Jos koira istuu tai jää seisomaan, mutta tulee kuitenkin moitteettomasti ohjaajan luo, vähennetään 5 pistettä.

5. Paikallaolo häiriön alaisena (10 pistettä)

Käskyt: "Maahan", "Istu"

Ennen toisen koiran suorituksen aloittamista ohjaaja komentaa koiransa tuomarin osoittamalla paikalla perusasennosta maahan. Koiran luo ei saa jättää talutinta tai muuta esinettä.

Ohjaaja poistuu 30 askeleen päähän ja jää seisomaan paikalleen selin koiraan. Paikallaolon aikana koiran on maattava rauhallisesti. Tuomarin merkistä ohjaaja palaa koiran oikealle puolelle ja tuomariita merkin saatuaan kommentaa koiran perusasentoon käskyllä "istu". Jos koira istuu, seisoo tai käyttäytyy rauhattomasti, seurauksena on pistevähennys. Jos koira siirtyy paikaltaan yli oman vartalonmittansa, liikkeen suoritus hylätään. Ohjaajan rauhaton käyttäytyminen sekä muut piiloavut ovat virheitä.

Nartut on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava eri paikkaan paikallaoloon.

B) Liikenteeseen suhtautuminen

Yleistä

Osan B tarkoituksena on selvittää koiran sosiaalisuus ihmisiä ja eläimiä kohtaan sekä sen varmuus ympäristön suhteen. Kokeessa koiraa tutkitaan normaalielämässä päivittäin esiintyvissä tilanteissa, mutta koetta ei missään nimessä saa suorittaa koulutuskentällä tai sen välittömässä ympäristössä. Koe on ehdottomasti suoritettava taajama-alueella, jossa on normaalia vilkkaampi liikenne. Tuomari määrittää yhdessä ylitoimitsijan kanssa missä paikoissa ja miten liikkeet suoritetaan yleisillä paikoilla (kadut, tiet ja aukiot). Koe ei saa häiritä yleistä liikennettä. Viranomaisten määräykset on huomioitava.

Osan B läpiviemiseen on varattava riittävästi aikaa. Suoritusvaatimuksista ei saa poiketa koirien runsaan lukumäärän vuoksi. Osallistuvat koirat suorittavat liikkeet yksitellen ja ne on arvosteltava erikseen.

Osan B liikkeistä ei anneta pisteitä. Kokeen tämän osan läpäisemiseen vaikuttaa koiran liikenteeseen/ihmisiin suhtautumisesta saatava yleisvaikutelma. Erittäin hyvin onnistuneet liikkeet eivät voi kompensoida joidenkin liikkeiden puutteellista suoritusta.

Liikkeiden alla olevat kuvaukset ovat ohjeellisia ja tuomari voi mukauttaa liikkeitä paikallisten olosuhteiden mukaan. Tuomarilla on epäselvissä arvostelutapauksissa oikeus suorittaa liikkeet koiralla uudelleen tai muuntaa liikkeiden suoritustapaa.

Kokeen kulku

1. Suhtautuminen henkilöryhmään

Tuomarin merkistä ohjaaja kulkee koira kytkettynä vilkkaasti liikennöidyn kadun jalankulkuun varatulla osalla. Tuomari voi määrätä ohjaajan ylittämään kadun liikennevaloilla varustettua tai muuta suojatietä pitkin. Tuomari seuraa ohjaajaa ja koiraa sopivalla etäisyydellä.

Koiran tulee seurata ohjaajaa halukkaasti tämän vasemmalla puolella – lapa ohjaajan polven kohdalla – talutin löysänä. Koiran tulee suhtautua välinpitämättömästi jalankulkijoihin ja ajoneuvoihin.

Tämän liikkeen aikana ohjaajan edestä poikittain koiranohjaajan kulkusuuntaan nähden juoksee henkilö (sovittu henkilö). Koiran tulee suhtautua henkilöön neutraalisti ja välinpitämättömästi. Tämän jälkeen ohjaaja ja koira kulkevat hajallaan seisovan, vähintään 6 henkilöstä koostuvan ryhmän läpi. Yksi ryhmän henkilöistä puhuttelee ja kättelee ohjaajaa. Koiran tulee ohjaajan komennolla istua tai mennä maahan ohjaajan viereen ja pysyä rauhallisena lyhyen keskustelun ajan.

2. Suhtautuminen polkupyöräilijöihin

Ohjaaja kulkee kytketyn koiran kanssa tietä pitkin, jolloin takaa tuleva pyöräilijä ohittaa ohjaajan antaen samalla äänimerkin pyörän kellolla. Pyöräilijä jatkaa jonkun matkaa

eteenpäin, kääntyy ja palaa ohjaajaa ja koiraa vastaan, antaen jälleen äänimerkin. Ohitus tapahtuu siten, että koira on ohjaajan ja pyöräilijän välissä. Koiran tulee suhtautua pyöräilijään välinpitämättömästi.

3. Suhtautuminen autoihin

Ohjaaja kulkee kytketyn koiran kanssa usean pysäköidyn auton ohi. Ohjaajan ohittaessa autot, yksi autoista käynnistetään. Ohjaajan ollessa toisen auton kohdalla, sen ovi lyödään kiinni. Ohjaajan ja koiran jatkaessa matkaansa, heidän viereensä pysähtyy auto. Auton ikkuna avataan ja ohjaajalta kysytään jotain tietoa. Koiran tulee tällöin ohjaajan käskystä istua tai mennä maahan. Koiran tulee suhtautua rauhallisesti ja välinpitämättömästi autoihin ja liikenteen meluun.

4. Suhtautuminen lenkkeilijöihin tai rullaluistelijoihin

Ohjaaja kulkee kytketyn koiran kanssa rauhallista tietä pitkin. Vähintään kaksi lenkkeilijää ohittaa ohjaajan ja koiran vauhtiaan muuttamatta. Kun lenkkeilijät ovat poistuneet, kaksi uutta lenkkeilijää tulee ohjaajaa ja koiraa vastaan ja juoksee näiden ohi vauhtiaan muuttamatta. Koiran ei tarvitse seurata ohjaajaa tiivisti, mutta se ei saa kuitenkaan häiritä takaa ohittavia tai vastaantulevia henkilöitä. Ohjaaja saa kommentaa koiran istumaan tai maahan lenkkeilijöiden kohtaamisen ajaksi. Lenkkeilijöiden sijasta ohjaajan ja koiran voi kumpaankin suuntaan ohittaa kaksi rullaluistelijää.

5. Suhtautuminen muihin koiriin

Koiran tulee suhtautua välinpitämättömästi takaa päin ohittavaan ja vastaantulevaan, ohjaajansa kanssa liikkuvaan toiseen koiraan. Ohjaaja saa toistaa "seuraa" -käskyn tai kommentaa koiran kohtaamisen ajaksi istumaan tai maahan.

6. Liikenteen keskelle hetkellisesti yksin kytkettynä jätetyn koiran käyttäytymisen, suhtautuminen eläimiin

Tuomarin merkistä ohjaaja kulkee kytketyn koiran kanssa kohtuullisen vilkkaan kadun jalankulkijoille varatulla osalla. Jonkun matkan kuljettuaan ohjaaja pysähtyy tuomari merkistä ja kiinnittää koiran taluttimen aitaan, seinärenkaaseen tai vastaavaan. Ohjaaja poistuu näkyvistä johonkin myymälään tai jonkun muun rakennuksen sisäänkäyntiin.

Koira saa seisoa, istua tai maata. Ohjaajan ollessa poissa joku henkilö (sovittu henkilö) kulkee kytketyn koiran kanssa koetta suorittava koiran ohi, sivusuunnassa noin 5 askeleen etäisyydellä. Yksin jätetyn koiran tulee pysyä rauhallisena ohjaajan poissaolon ajan. Se ei saa reagoida ohittavaan koiraan (joka ei saa olla haukkuvaa tyyppiä) aggressiivisesti (voimakas nykiminen ja jatkuva haukkuminen). Tuomarin merkistä ohjaaja noutaa koiran.

Huomautus

Kokeesta vastaava tuomari voi päättää, suorittaako jokainen koira kaikki liikkeet peräjälkeen niille varatuilla paikoilla, vai suorittavatko kaikki koirat kullakin paikalla suoritettavat liikkeet, minkä jälkeen kaikki siirtyvät seuraavalle suorituspaikalle.

Kansainvälinen käyttökoirakoe (IPO) Koeohje yleinen osa

Voimassaolo

Tämän koeohjeen on laatinut FCI:n palveluskoirakomitea, ja se on FCI:n hallituksen hyväksymä marraskuussa 2002, Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallituksen hyväksymä 6.8.2002 ja Suomen Kennelliitto - Finska Kennelklubben ry:n hallituksen hyväksymä 5.12.2002. Ohjeet astuvat voimaan 1.3.2003.

FCI:n palveluskoirakomitea on laatinut ja käsitellyt koeohjeen saksankielisenä. Epäselvissä tilanteissa, varsinkin muiden käännettyjen kieliversioiden osalta, saksalainen teksti on voimassa.

Koeohje koskee kaikkia FCI:n jäsenmaita. Kaikki kansainvälisten koeluokkien mukaisesti järjestetyt koetapahtumat (kokeet ja kilpailut) on järjestettävä tämän koeohjeen mukaan.

Yleistä

Kokeiden ja kilpailujen tulee palvella kahta tarkoitusta. Kokeen suorittamisella voidaan toisaalta osoittaa yksittäisen koiran soveltuvuus käyttötarkoitukseensa, ja toisaalta kokeiden avulla voidaan koirien jalostuksessa varmistaa koirien terveyden ja suorituskyvyn säilyminen tai parantuminen sukupolvelta toiselle. Kokeet palvelevat myös terveyden ja hyvän kunnon edistämisessä ja säilyttämisessä. Kokeen suorittaminen osoittaa myös koiran jalostuskelpoisuuden.

Suosittelaaan, että maaorganisaatiot tukevat IPO-koetta. Kansainväliset kilpailut tulee järjestää IPO-koeohjeen mukaan. Kaikkien kokeiden ja kilpailujen järjestelyjen sekä kaikkien osapuolten käyttäytymisen tulee pohjautua urheilullisiin periaatteisiin. Koesäännön määräykset ovat kaikkia osapuolia sitovat. Kaikkien osallistujien on täytettävä samat suoritusvaatimukset. Kokeet ja kilpailut ovat luonteeltaan julkisia, koepaikka ja alkamisaika on ilmoitettava julkisesti jäsenille.

Kokeiden ja kilpailujen tulee käsittää kaikki koeluokan osuudet. Hyväksytysti suoritettu koe oikeuttaa koulutustunnukseen. Kaikkien FCI:n jäsenmaiden tulee hyväksyä nämä koulutustunnukset.

Koekausi

Koeluokissa IPO-1, 2, 3 ja IPO-FH voidaan järjestää kokeita kautta vuoden sääolosuhteiden salliessa ja edellyttäen, ettei ihmisten tai koirien turvallisuus ja terveys vaarannu. Tällaisessa tapauksessa kokeen järjestämisestä on luovuttava. Päätöksen kokeen järjestämisestä tekee kokeesta vastaava tuomari. Kukin maaorganisaatio voi rajoittaa koekauden pituutta omalla alueellaan.

Koeorganisaatio/vastaava toimitsija

Vastaava toimitsija on vastuussa kokeen järjestelyistä. Hänen tulee huolehtia ja valvoa kaikki kokeen valmisteluun ja läpiviemiseen liittyvät tehtävät. Hänen tulee varmistaa kokeen sääntöjenmukainen läpivienti, ja hänen on oltava vastaavan tuomarin käytävissä koko kokeen ajan.

Tuomari

Järjestävän yhdistyksen johdon tulee itse kutsua kokeeseen tuomarit, joilla on IPO-kokeen tuomarioikeudet, tai maaorganisaatio nimittää tuomarit. MM-kokeiden tuomarit

nimittää FCI:n palveluskoirakomitea. Järjestäjä päättää kutsuttavien tuomareiden määrän, huomioiden kuitenkin, että yksi tuomari saa arvostella päivässä korkeintaan 30 osasuoritusta.

IPO-FH, IPO-1, IPO-2, IPO-3 käsittää aina kolme (3) osasuoritusta.

Tuomaria koskee Suomen Kennelliiton yleinen jääviyssääntö.

Tuomari ei saa käytöksellään häiritä tai vaikuttaa koiran suoritukseen. Tuomarin tulee valvoa, että koeluokkaa koskevan koesäännön määräyksiä noudatetaan. Mikäli koesääntöä ja tuomarin ohjeita ei noudateta, tuomarilla on oikeus keskeyttää koe.

Tuomarin arvostelu on lopullinen eikä siitä voi valittaa. Valituskäytäntönä noudatetaan Suomen Kennelliiton yleistä valitusmenettelyä.

Osallistumisoikeus

Koiran on saavutettava vaadittu ikä viimeistään koepäivänä. Tästä ei saa tehdä mitään poikkeuksia.

IPO-1	18 kk
IPO-2	19 kk
IPO-3	20 kk
IPO-FH	20 kk

Ennen osallistumista IPO-kokeeseen koiran on suoritettava käyttäytymiskoe hyväksytysti.

Ohjaaja saa osallistua saman päivän aikana vain yhteen kokeeseen. Ohjaaja saa kokeessa ohjata korkeintaan kahta koiraa. Koira saa saman päivän aikana osallistua vain yhteen kokeeseen.

Koira saa osallistua jokaiseen koeluokkaan kuinka monta kertaa tahansa. Koeluoikat on suoritettava järjestyksessä (luokka 1 – 2 – 3). Koira saa siirtyä ylempään koeluokkaan vasta suoritettuaan edeltävän koeluoikan. Myös ikärajat on huomioitava. Koiran tulee aina osallistua korkeimpaan saavuttamaansa koeluokkaan.

Juoksuiset nartut saavat osallistua kaikkiin kokeisiin, mutta ne on pidettävä erityisen huolellisesti erillään muista osallistujista. Ne suorittavat osuuden A aikataulun mukaisesti ja muut osuudet kokeen lopuksi viimeisenä osallistujana.

Luoksepäästävyden tarkastus

Jokaisen kokeen aluksi ennen ensimmäistä osasuoritusta tuomarin tulee suorittaa koiralle luoksepäästävyden tarkastus. Tunnistusmerkinnän (tatuointi, mikrosiru, jne.) tarkastus on osa luoksepäästävyden tarkastusta. Koirat, jotka eivät läpäise luoksepäästävyden tarkastusta, eivät voi osallistua kokeeseen, vaan ne on hylättävä.

Tuomari jatkaa koiran luoksepäästävyden arviointia koko kokeen ajan. Mikäli koira osoittaa käytöshäiriöitä, tuomarilla on velvollisuus hylätä se välittömästi kokeesta. Hylkääminen ja selvitys käytöshäiriöstä merkitään kilpailukirjaan. Koirista, jotka on hylätty käytöshäiriöiden vuoksi, tulee tehdä kirjallinen ilmoitus maaorganisaation asianomaiselle elimelle.

Luoksepäästävyden tarkastuksen suoritus

1. Luoksepäästävyden tarkastus suoritetaan normaalissa ympäristössä ja tilanteessa, paikassa, joka on koiran kannalta neutraali.
2. Kaikki kokeeseen osallistuvat koirat tuodaan yksitellen tuomarin luo.
3. Koira on oltava kytketty tavalliseen taluttimeen. Taluttimen on oltava löysällä.
4. Tuomarin tulee välttää koiran ärsyttämistä. Tuomari ei saa koskea koiraan.

Arvostelu

a) Koiran myönteinen käytös: Koira käyttäytyy tarkastuksessa esim. neutraalisti, itsevarmasti, varmasti, tarkkaavaisesti, temperamentikkaasti, asiallisesti.

b) Vielä hyväksyttävä rajatapaus: Koira käyttäytyy esim. hieman levottomasti, hieman ärsyyntyneesti, hieman epävarmasti. Tällainen koira voidaan hyväksyä, mutta tuomarin tulee tarkkailla sitä huolellisesti koko kokeen ajan.

c) Koiran negatiivinen käytös tai käytöshäiriö: Koira käyttäytyy esim. arasti, epävarmasti, pelokkaasti, on laukausarka, ei ole ohjattavissa, näykkii, on aggressiivinen (hylkäys).

Arvostelu

Koiran suoritus arvostellaan arvosanoilla ja pisteillä. Arvosanojen ja niitä vastaavien pisteiden tulee kuvata liikkeen suoritusta.

Pistetaulukko

Maksimipisteet	erinomainen	erittäin hyvä	hyvä	tydyttävä	puutteellinen
5	5	4,5	4	3,5	3,0 - 0
10	10	9,5 - 9,0	8,5 - 8,0	7,5 - 7,0	6,5 - 0
15	15,0 - 14,5	14,0 - 13,5	13,0 - 12,0	11,5 - 10,5	10,0 - 0
20	20,0 - 19,5	19,0 - 18,0	17,5 - 16,0	15,5 - 14,0	13,5 - 0
30	30,0 - 29,0	28,5 - 27,0	26,5 - 24,0	23,5 - 21,0	20,5 - 0
35	35,0 - 33,0	32,5 - 31,5	31,0 - 28,0	27,5 - 24,5	24,0 - 0
70	70,0 - 66,5	66,0 - 63,0	62,5 - 56,0	55,5 - 49,0	48,5 - 0
80	80,0 - 76,0	75,5 - 72,0	71,5 - 64,0	63,5 - 56,0	55,5 - 0
100	100,0 - 96,0	95,5 - 90,0	89,5 - 80,0	79,5 - 70,0	69,5 - 0

Prosenttiosuudet

Arvosana	Annettu	Vähenne tyy
Erimoinen	= vähintään 96 %	lai vähenne tyy korkeintaan 4 %
Erittäin hyvä	= 95 - 90 %	lai vähenne tyy 5 - 10 %
Hyvä	= 89 - 80 %	lai vähenne tyy 11 - 20 %
Tydyttävä	= 79 - 70 %	lai vähenne tyy 21 - 30 %
Puutteellinen	= alle 70 %	lai vähenne tyy 31 - 100 %

Osasuoritusten kokonaisarvostelussa käytetään vain kokonaisia pisteitä. Yksittäisistä liikesuorituksista voidaan kuitenkin antaa pisteen murto-osia. Jos osasuorituksen laskettu kokonaispistemäärä päätyy pisteen murto-osatulokseen, tulos pyöristetään osasuorituksen kokonaisvaikutelman perusteella ylös tai alas lähimpään kokonaiseen pisteeseen.

Pisteiden mennessä tasan koirien järjestyksen määrää osasuorituksen C pistemäärä. Jos myös osasuorituksen C pisteet ovat samat, järjestyksen määrää osasuorituksen B pistemäärä. Jos kaikkien osasuoritusten pisteet ovat samat, koirat saavat saman sijoituksen.

Hylkääminen

Jos koira kokeen aikana karkaa ohjaajalta tai suorituspaikalta eikä palaa takaisin kolmannellekaan käskyllä, koira hylätään.

Jos koira hylätään, se menettää kaikki siihen mennessä saamansa pisteet.

Loppupisteet

Koe on "hyväksytty", kun koira saa jokaisesta koeluokan osasuorituksesta vähintään 70 % maksimipisteistä.

Maksimipistemäärä	Erinomainen	Erittäin hyvä	Hyvä	Tyydyttävä	Puutteellinen
100 pistettä	100 - 96	95 - 90	89 - 80	79 - 70	69 - 0
300 pistettä	300 - 286	285 - 270	269 - 240	239 - 210	209 - 0
200 pistettä (FH)	200 - 192	191 - 180	179 - 160	159 - 140	139 - 0

Avustajamääräykset

A) Edellytykset toimimiseksi avustajana osasuorituksessa "C"

1. Koesäännön avustajien pätevyyttä koskevat ohjeet ja määräykset on huomioitava.
2. Osassa "C" avustajana toimiva henkilö on koepäivänä tuomarin apulainen.
3. Oman henkilökohtaisen turvallisuutensa sekä myös vakuutusoskeudellisten syiden vuoksi avustajan tulee käyttää suojavaatetusta (suojarahousut, suojatakki, suojarahihä, nivussuojat ja mahdollisesti käsisuoja) niin koulutustilanteissa kuin kokeissa ja kilpailuissakin.
4. Avustajan tulee valita jalkineensa sään ja alustan mukaan siten, että ne ovat tukevat ja luistamattomat.
5. Tuomari antaa ohjeet avustajalle ennen osan "C" aloittamista. Avustajan tulee toimia tarkalleen tuomarin ohjeiden mukaan.
6. Avustajan tulee niiltä osin kuin koesäännössä määrätään, noudattaa koiranohjaajan ohjeita silloin, kun ohjaaja ottaa patukan avustajalta ja tutkii avustajan. Hänen täytyy antaa koiranohjaajalle mahdollisuus ottaa koira uudelleen perusasentoon ennen sivu- ja selkäkuljetusta.
7. Yhdistysten järjestämissä kokeissa voidaan käyttää vain yhtä avustajaa. Jos koiria on enemmän kuin 6 koeluokkaa kohti, on kuitenkin aina käytettävä kahta avustajaa. Valtakunnallisissa kilpailuissa, kuten esim. otteluissa, karsintakokeissa, mestaruuskilpailuissa jne. on yleensä käytettävä kahta avustajaa. Kaikissa kokeissa voidaan käyttää koiranohjaajan kanssa samassa taloudessa asuvaa avustajaa.

B) Periaatteet avustajan toiminnalle kokeissa

1. Yleistä

Kokeessa tuomarin tulee pystyä arvioimaan koiran koulutustaso ja mahdollisuuksien mukaan koiran laatu (esim. viettiominaisuudet, kuormitettavuus, itsevarmuus ja ohjattavuus). Tuomari pystyy arvostelemaan objektiivisesti vain sen, mitä hän kokeen aikana näkee ja kuulee.

Tämän vuoksi, sekä ennen kaikkea kokeen urheilullisen luonteen säilyttämiseksi (eli olosuhteet ovat mahdollisimman samanlaiset kaikille osallistujille) on oleellista, että avustajan toiminta tuottaa tuomarille kauttaaltaan selkeän kuvan koirasta.

Tämän vuoksi avustaja ei voi päättää oman mielensä mukaan, miten osa "C" suoritetaan. Lisäksi avustajan tulee noudattaa useita erilaisia määräyksiä.

Tuomarin tulee yksittäisten liikkeiden kautta arvioida osan "C" tärkeimmät arvostelukriteerit. Näitä kriteereitä ovat esim. kuormitettavuus, itsevarmuus, viettiominaisuudet, ohjattavuus. Lisäksi arvioidaan koiran puruotteen laatu. Tämän vuoksi avustajan tulee esim. puruotteen arvostelua varten antaa koiralle mahdollisuus ylipäänsä saada "hyvä puruote", ja esim. kuormitettavuuden arvioinnissa on välttämätöntä, että "kuormitus" syntyy avustajan toiminnasta. Tämän vuoksi tulee pyrkiä mahdollisimman yhtenäiseen avustajatoimintaan, joka mahdollistaa koirien arvostelun vaatimusten mukaisesti.

2. "Vartiointi ja haukkuminen" (koeluokat 1 - 3)

Avustaja seisoo – koiranohjaajan ja koiran näkymättömissä – hihakäsi kevyesti koukistettuna ja vartalo "uhkaamattomassa" asennossa osoitetussa piilossa. Suojahiha toimii vartalon suojana. Avustaja tarkkailee koiraa vartioinnin ja haukkumisen aikana, kaikki ärsyttävät ja avustavat liikkeet ja asennot ovat kiellettyjä. Avustaja pitää patukkaa sivullaan alapäin. Avustaja ei saa vastata koiran tönimisiin tai puremiseen torjuvilla liikkeillä.

3. "Avustajan pakoyrityksen torjuminen" (koeluokat 1 - 3)

Liikesuorituksen "vartiointi ja haukkuminen" jälkeen avustaja siirtyy piilosta koiranohjaajan komennolla normaalia kävelyvauhtia tuomarin osoittamaan paikkaan (merkitty pakopaikka). Avustajan tulee sijoittua niin, että ohjaaja voi asettaa koiransa 5 askeleen etäisyydelle myös tuomarin osoittamalle paikalle sivuttain avustajan suojahihan puolelle. Ohjaajan tulee tietää mihin suuntaan pako tapahtuu.

Tuomarin merkistä avustaja tekee nopean ja voimakkaan pakoyritykseen juosten suoraan pakosuuntaan. Avustajan juoksu ei saa olla liioiteltua eikä hallitsematonta. Avustaja ei saa liikuttaa ylimääräisesti suojahihaa, vaan koiralla tulee olla optimaalinen purumahdollisuus. Avustaja ei pakoyrityksen aikana saa missään tapauksessa kääntyä koiraa kohti, mutta hän saa kuitenkin pitää koiran näkökentässään. Suojahihaa ei saa kääntää pois koiran ulottuvilta. Kun koira on käynyt kiinni, avustaja jatkaa juoksemista suoraan eteenpäin lopettaen samalla suojahihan liikuttamisen ja vetäen sen tiukasti kiinni vartalonsa.

Tuomari määrää avustajan pakomatkan pituuden. Avustaja keskeyttää pakoyrityksen tuomarin ohjeen mukaan. Kun avustaja suorittaa pakoyrityksen asianmukaisen dynaamisesti, tuomarilla on optimaalinen mahdollisuus arvioida koiran suoritus. Avustaja ei saa tehdä mitään avustavia toimintoja, esim. suojahihan liioiteltu tarjoaminen ennen kiinnikäyntiä, ärsytyshuudot tai patukan lyönnit suojahousuihin ennen pakoyrityksen aloittamista tai sen aikana, suojahihan pitäminen jännitteettömänä kiinnikäymisen jälkeen, pakovauhdin pienentäminen, pakoyrityksen keskeyttäminen ilman tuomarin lupaa jne.

Liikkeen lopetus, ks. kohta 9 (koskee kaikkia liikesuorituksia)

4. "Hyökkäyksen torjuminen vartiointivaiheessa" (koeluokat 1 - 3)

Vartiointivaiheen jälkeen avustaja suorittaa tuomarin merkistä hyökkäyksen koiraa kohti. Hyökkäyksen yhteydessä patukka nostetaan uhkaavalla liikkeellä suojahihan yläpuolelle koiraa kuitenkin lyömättä. Samalla avustaja hyökkää suojahihaa enempää liikuttamatta eteenpäin liikkuen koiraa kohti suoraan edestä päin. Suojahiha pidetään tässä vaiheessa tiiviisti vartalossa kiinni. Kun koira on käynyt kiinni hihaan, avustajan tulee liikkua niin, että koira asettuu sivuttain ja käynnistää kuormitusvaihe suoraan eteenpäin. Avustajan tulee painostaa kaikkia koiria samaan suuntaan. Tuomarin tulee

tämä huomioiden sijoittua niin, että hän pystyy arvioimaan kaikkien koirien käytöksen hyökkäysvaiheessa, kuormitusvaiheessa, purun aikana, irrotuksessa ja vartiointivaiheessa. Avustaja ei saa painostaa koira ohjaajan suuntaan.

Patukan lyöntien tulee kohdistua lapiihin ja säkäalueelle. Lyönnit on annettava kaikille koirille yhtä voimakkaina. Ensimmäinen lyönti annetaan noin 4 - 5 askeleen jälkeen, toinen edelleen 4 - 5 askeleen jälkeen kuormitusvaiheessa. Toisen lyönnin jälkeen painostusta on jatkettava ilman uusia lyöntejä.

Tuomari määrää kuormitusvaiheen pituuden. Avustaja keskeyttää kuormituksen tuomarin merkistä. Kun avustaja suorittaa hyökkäyksen asianmukaisen dynaamisesti, tuomarilla on optimaalinen mahdollisuus arvioida koiran suoritus. Avustaja ei saa tehdä mitään avustavia toimintoja, esim. suojahihan tarjoaminen ennen kiinnikäyntiä, ärsytyshuudot tai patukan lyönnit suojahousuihin ennen hyökkäyksen aloittamista, suojahihan pitäminen jännitteettömänä kiinnikäymisen jälkeen kuormitusvaiheen aikana, kuormituksen ja lyöntien voimakkuuden vaihtelu, kuormituksen keskeyttäminen ilman tuomarin lupaa, jos koira osoittaa puutteellista kuormitettavuutta, jne.

Liikkeen lopetus, ks. kohta 9 (koskee kaikkia liikesuorituksia)

5. ”Selkälukitus” (koeluokat 2 + 3)

Avustaja kävelee koiranohjaajan komennosta normaalia kävelyvauhtia noin 30 askeleen selkälukitusmatkan. Lukituksen pituuden määrää tuomari. Avustaja ei saa lukituksen aikana tehdä mitään nykyisiä liikkeitä. Avustajan tulee pitää patukkaa ja suojahihaa siten, etteivät ne ärsytä koira. Varsinkin patukka on pidettävä näkymättömissä. Avustajan tulee liikkua samalla askelnopeudella kaikkien koirien kanssa.

6. ”Hyökkäys koira kohti selkälukituksen aikana” (koeluokat 2 + 3)

Hyökkäys selkälukituksen aikana tapahtuu liikkeestä tuomarin annettua merkin. Avustaja suorittaa hyökkäyksen pyörähtämällä dynaamisesti ympäri oikealle tai vasemmalle ja juoksemalla voimakkaasti kohti koira. Avustaja pitää patukkaa suojahihan yläpuolella liikuttaen sitä uhkaavasti. Suojahihaa pidetään juoksusuuntaan nähden edessä, avustajan vartalon etupuolella. Suojahihan lisäliikuttamista on vältettävä. Kun koira on käynyt kiinni hihaan, avustajan tulee liikkua niin, että koira asettuu sivuttain ja käynnistää kuormitusvaihe suoraan eteenpäin. Avustajan tulee painostaa kaikkia koira samaan suuntaan. Tuomarin tulee tämä huomioiden sijoittua niin, että hän pystyy arvioimaan kaikkien koirien käytöksen hyökkäysvaiheessa, kuormitusvaiheessa, purun aikana, irrotuksessa ja vartiointivaiheessa. Avustaja ei saa painostaa koira ohjaajan suuntaan.

Tuomari määrää kuormitusvaiheen pituuden. Avustaja keskeyttää kuormituksen tuomarin merkistä. Kun avustaja suorittaa hyökkäyksen asianmukaisen dynaamisesti, tuomarilla on optimaalinen mahdollisuus arvioida koiran suoritus. Avustaja ei saa tehdä mitään avustavia toimintoja, esim. liioiteltu sivupoikkeama ennen kiinnikäyntiä, suojahihan tarjoaminen ennen kiinnikäyntiä, ärsytyshuudot tai patukan lyönnit suojahousuihin ennen hyökkäyksen aloittamista, suojahihan pitäminen jännitteettömänä kiinnikäymisen jälkeen kuormitusvaiheen aikana, kuormituksen voimakkuuden vaihtelu, kuormituksen keskeyttäminen ilman tuomarin lupaa, jos koira osoittaa puutteellista kuormitettavuutta, jne.

Liikkeen lopetus, ks. kohta 9 (koskee kaikkia liikesuorituksia).

7. ”Liikkuvan avustajan hyökkäys koira kohti” (koeluoikat 1 - 3)

Avustaja lähtee tuomarin merkistä hänelle osoitetulta paikalta normaalilla kävelyvauhdilla (koeluoikka 1) juosten (koeluoikat 2 + 3) kohti keskiliinjaa. Keksiliinjalla avustaja

- siirtyy kävelystä suoraan juoksuun ja hyökkää kohti ohjaajaa ja koiraa huutaen uhkaavasti ja liikuttaen patukkaa uhkaavasti edessään (koeluoikka 1).
- juoksuaan keskeyttämättä hyökkää kohti ohjaajaa ja koiraa huutaen uhkaavasti ja liikuttaen patukkaa uhkaavasti edessään (koeluoikat 2 + 3).

Avustajan tulee vastaanottaa koira pysähtymättä, suojahihaa joustavasti liikuttaen. Koiran vastaanotossa avustajan tulee – mikäli tarpeen – kiertää vartaloaan niin, että koiran vastaanotto tapahtuu joustavasti. Avustaja ei missään tapauksessa saa juosta koiran päälle. Kun koira on käynyt kiinni hihaan, avustajan tulee liikkua niin, että koira asettuu sivuttain ja käynnistää kuormitusvaihe suoraan eteenpäin. Koiraan ei missään tapauksessa saa törmätä tai kulkea sen yli. Avustajan tulee painostaa kaikkia koiria samaan suuntaan. Tuomarin tulee tämä huomioiden sijoittua niin, että hän pystyy arvioimaan kaikkien koirien käytöksen hyökkäysvaiheessa, kuormitusvaiheessa, purun aikana, irrotuksessa ja vartiointivaiheessa. Avustaja ei saa kuljettaa kuormitusvaiheessa koiraa ohjaajan suuntaan.

Tuomari määrää kuormitusvaiheen pituuden. Avustaja keskeyttää kuormituksen tuomarin merkistä. Kun avustaja suorittaa hyökkäyksen asianmukaisen dynaamisesti, tuomarilla on optimaalinen mahdollisuus arvioida koiran suoritus. Avustaja ei saa tehdä mitään avustavia toimintoja, esim. hyökkäysnopeuden pienentäminen, koiran vastaanottaminen paikallaan seisten, liioiteltu poikkeaminen sivulle ennen kiinnikäyntiä, koiran päälle juokseminen, suojahihan tarjoaminen ennen kiinnikäyntiä, suojahihan pitäminen jännitteettömänä kiinnikäymisen jälkeen kuormitusvaiheen aikana, kuormituksen voimakkuuden vaihtelu, kuormituksen keskeyttäminen ilman tuomarin lupaa, jos koira osoittaa puutteellista kuormitettavuutta, jne.

Liikkeen lopetus, ks. kohta 9 (koskee kaikkia liikesuorituksia).

8. ”Hyökkäyksen torjuminen vartiointivaiheessa” (koeluoikka 3)

Suoritus, ks. kohta 4

9. ”Liikkeen lopetus” (koskee kaikkia liikesuorituksia)

Kaikki puolustautumisliikkeet on lopetettava siten, että tuomari pystyy arvioimaan koiran käyttäytymisen puruvaiheessa, irrotuksessa ja vartiointivaiheessa (avustaja ei saa olla selkä päin tuomaria, hänen on pidettävä katsekontakti tuomariin). Puolustautumisliikkeen loppuessa avustajan tulee vähentää koiran vastustamista ja lopettaa uhkaavat liikkeet ilman, että hän selvästi löysäisi suojahihaa. Suojahihaa ei saa pitää korkealle ylös koukistettuna, vaan samassa asennossa, kuin liikesuorituksen aikana. Patukka on pidettävä koiralta näkymättömissä, avustajan vartalon sivulla alaspäin osoittaen. Avustaja ei saa tehdä mitään irrotusta auttavia toimintoja. Irrotuksen jälkeen avustaja säilyttää koiran näkökentässään, mutta ei saa tehdä mitään ärsytysliikkeitä tai auttavia toimintoja. Katsekontaktin säilyttämiseksi koiraan avustaja voi liikkeen lopetusvaiheessa koiran mahdollisesti liikkeessä avustajan ympäri seurata koiran liikettä rauhallisesti nykiviä liikkeitä välttämällä.

10. ”Koiran epävarmuus ja epäonnistuminen”

Jos koira puolustautumisliikkeessä ei käy kiinni tai kuormitusvaiheessa menettää otteensa ja irrottaa hihasta, avustajan tulee jatkaa koiran painostamista, kunnes

tuomari keskeyttää liikkeen. Avustaja ei saa tällaisessa tilanteessa tehdä mitään auttavia toimintoja tai lopettaa liikettä ilman tuomarin lupaa. Jos koira ei irrota, avustaja ei saa auttaa sitä irrottamaan siirtämällä patukan tiettyyn asentoon tai liikuttamalla patukkaa. Jos koiralla on vartiointivaiheen aikana taipumus jättää avustaja, avustaja ei saa sitoa koiraan itseensä sitä ärsyttämällä. Avustajan tulee kaikissa liikesuorituksissa ja suoritusten osissa käyttäytyä koesäännön määräämällä tavalla joko aktiivisesti tai neutraalisti. Jos koira lopetusvaiheessa tönii tai puree avustajaa, avustajan tulee välttää torjuntaliikkeitä.

”VIK” -arviointi: (koskee kaikkia koeluokkia)

”VIK”-arvioinnin tarkoituksena on kuvata koiran ominaisuuksia jalostuskäytön kannalta. ”VIK” -arviointi ei vaikuta koiran koetulokseen tai sijalukuun. ”VIK” -arviointi voidaan tehdä vain siinä tapauksessa, että koira on suorittanut vähintään yhden puolustautumisliikkeen.

Arvioinnissa käytetään arvosanoja erinomainen (e), olemassa oleva (o), puutteellinen (p), ja arvioitavat ominaisuudet ovat: Viettiominaisuudet, Itsevarmuus ja Kuormitettavuus.

Koira, jonka VIK on ”erinomainen”, osoittaa:

Suurta työskentelyvalmiutta, selkeitä viettiominaisuuksia, määrätietoista liikkeiden suoritusta, itsevarmaa käyttäytymistä, erinomaista valppautta ja epätavallisen suurta kuormitettavuutta.

Koira, jonka VIK on ”olemassa oleva”, osoittaa:

Rajoittuneisuutta työskentelyvalmiudessa, viettiominaisuuksissa, itsevarmuudessa, valppaudessa ja kuormitettavuudessa.

Koira, jonka VIK on ”puutteellinen”, osoittaa:

Puutteita työskentelyvalmiudessa ja viettiominaisuuksissa, puuttuvaa itsevarmuutta ja riittämätöntä kuormitettavuutta.

Maailmanmestaruuskilpailut

Maailmanmestaruuskilpailut järjestetään FCI:n kutakin lajia koskevien ohjeiden mukaan. Ohjeiden julkaisusta ja muutoksista päättää FCI:n palveluskoirakomitea.

IPO-1

Koe jakaantuu seuraaviin osiin:

Osa A	100 pistettä
Osa B	100 pistettä
Osa C	100 pistettä
Yhteensä	300 pistettä

IPO 1 Osa A

Ohjaajan tekemä jälki, vähintään 300 askelta, kolme (3) suoraa, kaksi (2) kulmaa (noin 90°), kaksi (2) ohjaajalle kuuluvaa esinettä, ikä vähintään 20 minuuttia, jäljestämisaika 15 minuuttia.

Jäljestäminen:	80 pistettä
Esineet (10 + 10)	20 pistettä
Yhteensä	100 pistettä

Yleisiä määräyksiä

Tuomari tai jälkivastaava päättää jäljen muodon käytettävissä olevan maaston mukaan. Jäljet on tehtävä erilaisina. Esimerkiksi yksittäiset kulmat ja esineet eivät saa olla jokaisella jäljellä samalla etäisyydellä jäljen alusta tai toisistaan. Jäljen lähtökohhta on merkittävä selvästi kyltillä, joka on työnnetty maahan aivan jäljen lähtökohdan viereen, vasemmalle puolelle.

Tuomari arpoo osallistujien suoritusjärjestyksen.

Koiranohjaaja (= jäljentekijä) näyttää esineet tuomarille tai jälkivastaavalle ennen jäljen tekoa. Esineiden on oltava jäljentekijän hyvin hajustamia (vähintään 30 minuuttia). Koiranohjaaja (= jäljentekijä) vii pytty hetken jäljen lähtökohdassa ja kävelee sitten normaalia askelpituutta käyttäen osoitettuun suuntaan. Kulmat tehdään myös normaalilla askelpituudella. Ensimmäinen esine asetetaan aikaisintaan 100 askeleen päähän lähtökohdasta ensimmäiselle tai toiselle suoralle, ja toinen esine jäljen loppuun. Jäljentekijä asettaa esineet jäljelle pysähtymättä. Viimeisen esineen jätettyään jäljentekijä jatkaa suoraan eteenpäin vielä muutaman askeleen. Jäljellä käytettävien esineiden on oltava erilaisia. (Materiaali: esim. nahka, tekstiili, puu.) Esineiden tulee olla noin 10 cm pitkiä, 2 – 3 cm leveitä ja 0,5 – 1 cm paksuja, eivätkä ne saa väriltään poiketa oleellisesti maaston väristä. Jälki on tehtävä koiralta näkymättömissä.

Tuomari ja muut paikalla olevat henkilöt eivät saa koiran työskentelyn aikana olla sillä alueella, missä koirakolla (koiranohjaaja ja koira) on oikeus etsiä jälkeä.

a) Käsky: ”Etsi”

Ohjaaja saa antaa ”etsi” -käskyn koiralle jäljen alussa ja ensimmäisen esineen jälkeen.

b) Suoritus:

Koiranohjaaja valmistelee koiransa jäljestämiseen. Koira voi jäljestää joko vapaana tai kytkettyä 10 m pitkään jälkiliinaan. 10 m pituinen jälkiliina voi kulkea koiran selän yli, koiran kylkeä pitkin tai etu- ja/tai takajalkojen välistä. Jälkiliina voidaan kytkeä

joko suoraan kaulaimeen, joka ei ole kuristavalla, tai jälkivaljaiden kiinnityslaitteeseen (sallittuja ovat rint- ja tynnyrivaljaat, ilman lisähihnoja).

Tuomarin kutsusta ohjaaja ilmoittautuu tuomarille koira perusasennossa, ja ilmoittaa ottaako koira esineet suuhunsa vai ilmaiseeko ne. Koiran kaikenlainen pakottaminen on kiellettyä ennen jäljelle lähtöä, jäljen etsimisen sekä koko jäljen ajon aikana. Tuomarin merkistä koira ohjataan hitaasti ja rauhallisesti jäljen lähtökohtaan ja lähetetään jäljelle. Koiran tulee lähtökohdassa tutkia hajua intensiivisesti, rauhallisesti ja syvällä nenällä. Sen jälkeen koiran tulee alkaa jäljestää syvällä nenällä, tasaisella vauhdilla ja intensiivisesti. Ohjaajan tulee seurata koira 10 m etäisyydellä jälkiliinan päästä kiinni pitäen. Ohjaajan tulee pitää koiraan 10 m etäisyys myös koiran jäljestäessä vapaana. Ohjaaja voi päästää liinan löysälle siitä kuitenkaan otettaan irrottamatta.

Koiran tulee jäljestää kulmat varmasti. Kulman jälkeen koiran tulee jatkaa samalla nopeudella. Koiran tulee heti esineen löydettyään ilman ohjaajan vaikutusta joko ottaa esine suuhunsa tai ilmaista se vakuuttavasti. Jos koira ottaa esineen suuhunsa, se voi jäädä seisomaan paikalleen, istua tai tuoda esineen ohjaajalle. Jos koira jatkaa eteenpäin tai menee maahan esine suussa, suoritus on virheellinen. Koira voi ilmaista esineen menemällä maahan, istumalla tai jäämällä seisomaan (myös vaihdellen). Kun koira on ilmaissut esineen tai ottanut sen suuhunsa, ohjaaja laskee jälkiliinan kädestään ja menee koiran luokse.

Ohjaaja näyttää koiran löytämän esineen nostamalla sen korkealle ylös. Tämän jälkeen ohjaaja tarttuu uudelleen jälkiliinaan ja lähettää koiran jatkamaan jäljestämistä. Jäljen lopussa ohjaaja esittää löydetyt esineet tuomarille.

c) Arvostelu:

Jäljestämisnopeus ei vaikuta arvosteluun, kunhan koiran jälkityöskentely on intensiivistä, tasaista ja vakuuttavaa, ja koira näin osoittaa positiivista jäljestämiskäyttäytymistä. Tarkastaminen ei ole virhe, jos koira pysyy jäljellä. Päämäärätön liikkuminen, korkea nenä, tarpeiden teko, pyöriminen kulmissa, jatkuvat kehotukset, koiran avustaminen liinan avulla tai suullisesti jäljestämisen aikana tai esineiden kohdalla, esineiden virheellinen suuhun ottaminen tai virheellinen ilmaisu ja valeilmaisu laskevat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jälki keskeytetään, jos koiranohjaaja poistuu jäljeltä yli jälkiliinan pituuden. Jos ohjaaja estää koira poistumasta jäljeltä, tuomari kehottaa ohjaajaa seuraamaan koira. Jos ohjaaja ei noudata tuomarin kehotusta, tuomari keskeyttää jäljestämisen. Jos koira ei ole päässyt jäljen loppuun 15 minuutin kuluessa lähtöpaikalta lähtemisestä, tuomari keskeyttää jäljestämisen. Koiran suoritus ennen keskeytystä arvostellaan.

Jos koira jäljen esinetyöskentelyssä käyttää kumpaakin ilmaisutapaa, eli ottaa esineen suuhun ja ilmaisee sen, suoritus on virheellinen. Vain ne esineet hyväksytään, jotka koira ilmaisee ohjaajan ilmoittamalla tavalla. Valeilmaisu huomioidaan kyseessä olevan suoran arvostelussa.

Esineistä, joita koira ei ilmaise tai ota suuhunsa, ei anneta pisteitä.

Suoraosuuksien jäljestämisen pisteytys täytyy sovitaa suoran pituuden ja vaikeusasteen mukaan. Kukin suora arvostellaan arvosanoilla ja pisteillä. Jos koira ei suorita jälkityöskentelyä (pysyy pitkän aikaa samassa paikassa eikä jäljestä), jäljestäminen voidaan keskeyttää, vaikka koira olisikin edelleen jäljellä.

IPO 1 Osa B

Liikesuoritus 1	Seuraaminen vapaana	20 pistettä
Liikesuoritus 2	Liikkeestä istuminen	10 pistettä
Liikesuoritus 3	Liikkeestä maahanmeno ja luoksetulo	10 pistettä
Liikesuoritus 4	Noutaminen tasamaalta	10 pistettä
Liikesuoritus 5	Hyppynouto	15 pistettä
Liikesuoritus 6	Estenouto	15 pistettä
Liikesuoritus 7	Eteen lähettäminen ja maahanmeno	10 pistettä
Liikesuoritus 8	Paikallaolo häiriön alaisena	10 pistettä
Yhteensä		100 pistettä

Yleiset määräykset

Tuomari antaa jokaiseen liikesuoritukseen aloitusluvan. Suorituksen muut osat, kuten käännökset, pysähdykset, käyntinopeuden muutokset jne. ohjaaja tekee ilman tuomarin ohjeita.

Käskysanat on sidottu koeohjeeseen. Käskyt tulee antaa normaalilla puheäänellä ja niiden on oltava lyhyitä, yksisanaisia komentoja. Käskyt voidaan antaa millä tahansa kielellä. Samaa käskysanaa on kuitenkin käytettävä joka kerta samasta toiminnosta. Jos koira ei suorita liikettä tai liikkeen osaa kolmannellakaan käskyllä, liike keskeytetään eikä sitä arvostella. Luoksetulossa voidaan käskysanan ”tänne” sijasta käyttää myös koiran nimeä. Koiran nimen sanominen yhdessä käskysanan kanssa katsotaan kaksoiskäskyksi.

Perusasennossa koira istuu tiiviisti ja suoraan ohjaajan vasemmalla puolella siten, että koiran lapa on ohjaajan polven tasolla. Jokainen liikesuoritus alkaa ja loppuu perusasennossa. Perusasennon saa ennen liikesuorituksen aloittamista ottaa vain kerran. Koira saa kiittää lyhyesti vain jokaisen liikesuorituksen päätteeksi koiran ollessa perusasennossa. Sen jälkeen ohjaaja voi ottaa uuden perusasennon. Joka tapauksessa koiran kiittämisen ja suorituksen jatkamisen välillä on oltava selkeä väli (noin 3 sek).

Perusasennosta lähdetään nk. valmistelemaan osaan. Ohjaajan tulee liikkua vähintään 10 ja enintään 15 askelta ennen käskyn antamista liikkeen suoritusta varten. Suoritusosien eteen istuminen ja sivulle siirtyminen välissä, samoin kuin istumaan, seisomaan tai makaaman jätetyn koiran luo palatessaan ennen uuden käskyn antamista ohjaajan tulee pitää selkeä väli (noin 3 sek). Koiran luo palatessaan ohjaaja voi joko mennä suoraan koiran viereen tai kiertää koiran takaa.

Koiran täytyy myös suorituspaikasta seuraavaan siirryttäessä seurata ohjaajaa vapaana. Ohjaajan on pidettävä koira mukanaan myös noutoesinettä hakiessaan. Koiran kiihottaminen ja koiran kanssa leikkiminen on kielletty.

Ohjaajan tulee suorittaa täyskäännökset vasemmalle. Koira voi täyskäännöksessä joko kiertää ohjaajan takaa tai kääntyä ohjaajan edessä, täyskäännös on suoritettava samalla tavalla joka kerta.

Eteen istumisen jälkeen koira voi siirtyä perusasentoon joko ohjaajan takaa kiertäen tai ohjaajan edessä kääntymällä.

Vapaahyppytelineen korkeus on 100 cm ja leveys 150 cm. Vinoeste koostuu kahdesta yläosistaan toisiinsa kiinnitetystä kipeämisseinästä, joiden leveys on 150 cm ja korkeus 191 cm. Seinät asetetaan maahan sellaiseen kaltevuuteen toisiinsa

nähdessä, että esteen pystysuora korkeus on 180 cm. Esteen pinnan on kauttaaltaan oltava luistamaton. Esteen yläosaan kummallekin puolelle kiinnitetään 3 kappaletta 24/48 mm kiipeämistukea. Kaikilla kokeeseen osallistuvilla koirilla on käytettävä samoja esteitä.

Noutoliikkeissä on käytettävä puisia noutoesineitä (paino 650 g). Kaikkien osallistujien on käytettävä järjestäjien noutoesineitä. Noutoesinettä ei missään noutoliikkeessä saa antaa koiran suuhun ennen liikkeen alkua.

Jos koiranohjaaja unohtaa jonkun liikesuorituksen, tuomarin tulee kehottaa ohjaajaa suorittamaan liike. Tästä ei seuraa pistevähennystä.

1. Vapaana seuraaminen - 20 pistettä

a) Käsky: ”Seuraa”

Ohjaaja saa antaa käskyn vain liikkeelle lähdettyä ja käyntinopeutta muutettaessa.

b) Suoritus:

Ohjaaja kulkee vapaana seuraavan koiransa kanssa tuomarin luo, ottaa koiran perusasentoon ja esittelee itsensä. Koiran tulee suoraan perusasennosta käskyllä ”seuraa” seurata ohjaajaa tarkkaavaisesti, iloisesti ja suoraan ohjaajan vasemmalla puolella, lapa koko ajan ohjaajan polven tasolla, ja ohjaajan pysähtyessä ilman käskyä istua nopeasti ja suorassa asennossa. Liikesuorituksen aluksi ohjaaja ja koira kulkevat pysähtymättä 50 askelta suoraan eteenpäin, tekevät täyskäännöksen ja jatkavat takaisin päin 10–15 askelta, minkä jälkeen ohjaaja siirtyy ensin juoksuun ja sitten hitaaseen käyntiin (kumpaakin vähintään 10 askelta). Siirtymisen juoksusta hitaaseen käyntiin tulee tapahtua ilman väliaskeleita. Eri käyntinopeuksien tulee selvästi erota toisistaan. Tämän jälkeen ohjaaja ja koira suorittavat normaalilla käyntinopeudella vähintään yhden käännöksen oikeaan ja vasempaan sekä yhden täyskäännöksen.

Ohjaajan tulee pysähtyä vähintään kerran normaalilla käyntinopeudella liikkeussaan. Ohjaajan ja koiran kulkiessa ensimmäistä suoraa, ammutaan kaksi laukausta (kaliiberi 6 mm) 5 sekunnin välein vähintään 15 askeleen etäisyydellä koirasta. Koiran tulee suhtautua laukauksiin välinpitämättömästi. Liikesuorituksen lopussa ohjaaja ja koira kulkevat tuomarin ohjeiden mukaan vähintään 4 henkilöstä koostuvaan liikkuvaan ryhmään. Ohjaajan ja koiran tulee ryhmässä kiertää yhden henkilön ympäri oikealta ja yhden henkilön ympäri vasemmalta sekä pysähtyä ryhmässä vähintään kerran. Tuomari voi määrätä ohjaajan ja koiran uudelleen ryhmään. Tämän jälkeen ohjaaja ja koira poistuvat ryhmästä ja ottavat perusasennon.

c) Arvostelu:

Edistäminen, sivuttaispoikkeamat, jättäminen, hidas tai viivyttelevä istuminen, lisäkäskyt, vartaloavut, tarkkaamattomuus kaikilla käyntinopeuksilla ja käännöksissä ja/tai koiran haluttomuus alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan.

2. Liikkeestä istuminen - 10 pistettä

a) Käskyt: ”Seuraa”, ”Istu”

b) Suoritus:

Ohjaaja lähtee suoraan perusasennosta vapaana seuraavan koiransa kanssa eteenpäin normaalilla kävelynopeudella. 10–15 askeleen jälkeen koiran tulee käskyllä ”istuu” istua nopeasti ja suoraan kulkusuuntaan nähden, ilman että ohjaaja keskeyttää

kulkuaan, muuttaa kulkunopeuttaan tai katsoo taakseen. Kun ohjaaja on liikkunut vielä 30 askelta, hän pysähtyy ja kääntyy heti rauhallisesti paikallaan istuvaa koiraa kohti. Tuomarin merkistä ohjaaja palaa koiransa luo ja asettuu sen oikealle puolelle.

c) Arvostelu:

Valmisteleavan osan virheet, hidas istuminen, rauhaton ja tarkkaamaton paikallaan istuminen alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jos koira menee maahan tai jää seisomaan istumisen sijaan, vähennetään 5 pistettä.

3. Liikkeestä maahanmeno ja luoksetulo - 10 pistettä

a) Käskyt: "seuraa", "maahan", "tänne", "sivulle"

b) Suoritus:

Ohjaaja lähtee suoraan perusasennosta vapaana seuraavan koiransa kanssa eteenpäin. 10–15 askeleen jälkeen koiran tulee käskyllä "maahan" mennä maahan nopeasti ja suoraan kulkusuuntaan nähden, ilman että ohjaaja keskeyttää kulkuaan, muuttaa kulkunopeuttaan tai katsoo taakseen. Kun ohjaaja on liikkunut vielä 30 askelta, hän pysähtyy ja kääntyy heti rauhallisesti paikallaan makaavaa koiraa kohti. Tuomarin merkistä ohjaaja kutsuu koiran luokseen käyttäen käskyä "tänne" tai koiran nimeä. Koiran tulee tulla ohjaajan luokse iloisesti, nopeasti ja suoraan ja istua tiiviisti ja suoraan ohjaajan eteen. Käskyllä "sivulle" koiran tulee nopeasti siirtyä suoraan asentoon ohjaajan vasemmalle puolelle, lapa ohjaajan polven tasolla.

c) Arvostelu:

Valmisteleavan osan virheet, hidas maahanmeno, rauhattomuus makuulla olon aikana, hidas tai hidastuva luoksetulo, ohjaajan haara-asento, virheet eteen istumisessa ja perusasentoon siirtymisessä alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jos koira istuu tai jää seisomaan käskyn "maahan" saatuaan, vähennetään 5 pistettä.

4. Noutaminen tasamaalta - 10 pistettä

a) Käskyt: "Tuo", "Irti", "Sivulle"

b) Suoritus:

Ohjaaja heittää suoraan perusasennosta noutokapulan (paino 650 g) noin 10 askeleen päähän. Käskyn "tuo" saa antaa vasta, kun noutokapula on maassa paikallaan. Rauhallisesti ohjaajan vieressä vapaana istuvan koiran tulee käskyllä "tuo" juosta nopeasti ja suoraan noutokapulan luo, ottaa se heti suuhunsa ja tuoda se ohjaajalle nopeasti ja suoraan. Koiran tulee istua tiiviisti ja suoraan asentoon ohjaajan eteen ja pitää noutokapulaa rauhallisesti suussaan niin kauan, että ohjaaja noin 3 sekunnin kuluttua ottaa kapulan koiralta käskyllä "irti". Ohjaajan tulee siirtää noutokapula käsivarsi alas ojennettuna rauhallisesti vartalonsa oikealle puolelle. Käskyllä "sivulle" koiran tulee nopeasti siirtyä suoraan asentoon ohjaajan vasemmalle puolelle, lapa ohjaajan polven tasolla. Ohjaaja ei saa koko liikesuorituksen aikana liikkua paikaltaan.

c) Arvostelu:

Virheet perusasennossa, hidas kapulalle meno, virheet kapulan suuhun otossa, hidas takaisin tulo, noutokapulan pudottaminen, noutokapulalla leikkiminen tai sen pureskelu,

ohjaajan haara-asento, virheet eteen istumisessa ja perusasentoon siirtymisessä alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Noutokapulan heittäminen liian lähelle ja ohjaajan koiralle antamat avut paikaltaan liikkumatta alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jos ohjaaja liikkuu paikaltaan ennen liikkeen loppumista, arvosana on puutteellinen. Jos koira ei tuo noutokapulaa, liikesuorituksesta annetaan 0 pistettä.

5. Hyppynouto (100 cm) - 15 pistettä

a) Käskyt: *“Hyppy”, “Tuo”, “Irti”, “Sivulle”*

b) Suoritus:

Ohjaaja siirtyy koiransa kanssa perusasentoon vähintään 5 askeleen päähän esteestä. Ohjaaja heittää suoraan perusasennosta noutokapulan (paino 650 g) 100 cm korkean esteen yli. Käskyn *“hyppy”* saa antaa vasta, kun noutokapula on maassa paikallaan. Rauhallisesti ohjaajan vieressä vapaana istuvan koiran tulee käskyillä *“hyppy”* ja *“tuo”* (*“tuo”*-käsky on annettava hypyn aikana) hypätä esteen yli siihen koskettamatta, juosta nopeasti ja suoraan noutokapulan luo, ottaa se heti suuhunsa, hypätä takaisin esteen yli siihen koskettamatta ja tuoda kapula ohjaajalle nopeasti ja suoraan. Koiran tulee istua tiiviisti ja suoraan asentoon ohjaajan eteen ja pitää noutokapulaa rauhallisesti suussaan niin kauan, että ohjaaja noin 3 sekunnin kuluttua ottaa kapulan koiralta käskyllä *“irti”*. Ohjaajan tulee siirtää noutokapula käsivarsi alas ojennettuna rauhallisesti vartalonsa oikealle puolelle. Käskyllä *“sivulle”* koiran tulee nopeasti siirtyä suoraan asentoon ohjaajan vasemmalle puolelle, lapa ohjaajan polven tasolla. Ohjaaja ei saa koko liikesuorituksen aikana liikkua paikaltaan.

c) Arvostelu:

Virheet perusasennossa, hidas hyppy ja kapulalle meno, virheet kapulan suuhun otossa, hidas takaisin tulo, noutokapulan pudottaminen, noutokapulalla leikkiminen tai sen pureskelu, ohjaajan haara-asento, virheet eteen istumisessa ja perusasentoon siirtymisessä alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jos koira hipaisee estettä, vähennetään korkeintaan 1 piste hyppeä kohti ja ponnistuksesta 2 pistettä.

Pistejakautuma hyppynoudossa:

Menohyppy	Nouto	Paluuhyppy
5 pistettä	5 pistettä	5 pistettä

Liikesuoritus voidaan arvostella vain, jos koira suorittaa vähintään kaksi liikkeen osaa kolmesta (menohyppy – nouto – paluuhyppy).

Hyppy ja nouto moitteettomia = 15 pistettä

Meno- tai paluuhyppy jää suorittamatta, nouto moitteeton = 10 pistettä

Meno- ja paluuhyppy moitteettomia, nouto jää suorittamatta = 10 pistettä

Jos ohjaaja heittää noutokapulan voimakkaasti vinoon tai niin, ettei koira näe sitä, ohjaajalla on oikeus tuomarilta luvan pyydettyään tai tuomarin kehotuksesta, uusia heitto ilman pistemenetystä. Koiran tulee odottaa paikallaan istuen.

Ohjaajan koiralle antamat avut paikaltaan liikkumatta alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jos ohjaaja liikkuu paikaltaan ennen liikkeen loppumista, arvosana on puutteellinen.

6. Estenouto (180 cm) - 15 pistettä

a) Käskyt: *“Hyppy”, “Tuo”, “Irti”, “Sivulle”*

b) Suoritus:

Ohjaaja siirtyy koiransa kanssa perusasentoon vähintään 5 askeleen päähän vinoesteestä. Ohjaaja heittää suoraan perusasennosta noutokapulan (paino 650 g) esteen yli. Rauhallisesti ohjaajan vieressä vapaana istuvan koiran tulee käskyillä *“hyppy”* ja *“tuo”* (*“tuo”* -käsky on annettava hypyn aikana) kiivetä esteen yli, juosta nopeasti ja suoraan noutokapulan luo, ottaa se heti suuhunsa, kiivetä nopeasti takaisin esteen yli ja tuoda kapula ohjaajalle nopeasti ja suoraan. Koiran tulee istua tiiviisti ja suoraan asentoon ohjaajan eteen ja pitää noutokapulaa rauhallisesti suussa niin kauan, että ohjaaja noin 3 sekunnin kuluttua ottaa kapulan koiralta käskyllä *“irti”*. Ohjaajan tulee siirtää noutokapula käsivarsi alas ojennettuna rauhallisesti vartalonsa oikealle puolelle. Käskyllä *“sivulle”* koiran tulee nopeasti siirtyä suoraan asentoon ohjaajan vasemmalle puolelle, lapa ohjaajan polven tasolla. Ohjaaja ei saa koko liikesuorituksen aikana liikkua paikaltaan.

c) Arvostelu:

Virheet perusasennossa, hidas hyppy ja kapulalle meno, virheet kapulan suuhun otossa, hidas takaisin tulo, noutokapulan pudottaminen, noutokapulalla leikkiminen tai sen pureskelu, ohjaajan haara-asento, virheet eteen istumisessa ja perusasentoon siirtymisessä alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan.

Pistejakautuma estenoudossa:

Menohyppy	Nouto	Paluuhyppy
5 pistettä	5 pistettä	5 pistettä

Liikesuoritus voidaan arvostella vain, jos koira suorittaa vähintään kaksi liikkeen osaa kolmesta (menohyppy – nouto – paluuhyppy).

Hypyt ja nouto moitteettomia = 15 pistettä

Meno- tai paluuhyppy jää suorittamatta, nouto moitteeton = 10 pistettä

Meno- ja paluuhyppy moitteettomia, nouto jää suorittamatta = 10 pistettä

Jos ohjaaja heittää noutokapulan voimakkaasti vinoon tai niin, ettei koira näe sitä, ohjaajalla on oikeus tuomarilta luvan pyydettyään tai tuomarin kehotuksesta, uusia heitto ilman pistemenetystä. Koiran tulee odottaa paikallaan istuen.

Ohjaajan koiralle antamat avut paikaltaan liikkumatta alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jos ohjaaja liikkuu paikaltaan ennen liikkeen loppumista, arvosana on puutteellinen.

7. Eteenlähettäminen ja maahanmeno - 10 pistettä

a) Käskyt: *“Seuraa”, “Eteen”, “Maahan”, “Istu”*

b) Suoritus:

Ohjaaja lähtee suoraan perusasennosta vapaana seuraavan koiransa kanssa osoitettuun suuntaan. 10–15 askeleen jälkeen ohjaaja antaa koiralle samalla käsivartensa yhdellä liikkeellä ylös nostaen käskyn *“eteen”* ja pysähtyy itse. Koiran tulee edetä osoitettuun suuntaan määrätietoisesti, suoralinjaisesti ja nopeassa liikelajissa vähintään

30 askelta. Tuomarin merkistä ohjaaja antaa käskyn *“maahan”*, jolloin koiran tulee mennä nopeasti maahan. Ohjaaja saa pitää kättään ylösnostettuna niin kauan, kun koira on mennyt maahan. Tuomarin merkistä ohjaaja siirtyy koiransa luo ja asettuu sen oikealle puolelle. Noin kolmen sekunnin jälkeen koiran tulee tuomarin merkistä käskyllä *“istu”* nousta nopeasti istumaan suoraan perusasentoon.

c) Arvostelu:

Valmistelevan osan virheet, ohjaajan jatkaminen kulkuaan koiran mukana, liian hidas eteenmeno, voimakas sivupoikkeama, liian lyhyt eteenmenomatka, hidasteleva tai ennakoiva maahanmeno, rauhaton makuulla olo tai ennakoiva seisomaan/istumaan nouseminen ohjaajan tullessa koiran luo alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan.

8. Paikallaolo häiriön alaisena - 10 pistettä

a) Käskyt: *“Maahan”*, *“Istu”*

b) Suoritus:

Ennen toisen koiran suoritusosan B aloittamista ohjaaja käskee koiransa suoraan perusasennosta makuulle tuomarin osoittamaan paikkaan käskyllä *“maahan”*. Koiran viereen ei saa jättää talutinta tai mitään muuta esinettä. Sen jälkeen ohjaaja siirtyy taakseen katsomatta koealueella noin 30 askeleen päähän koirasta ja jää rauhallisesti seisomaan koiran näkyviin selkä koiraan päin. Koiran tulee maata rauhallisesti paikallaan ilman ohjaajan vaikutusta niin kauan, että toinen koira suorittaa liikesuorituksen 1 – 6. Tuomarin merkistä ohjaaja palaa koiran luo ja asettuu sen oikealle puolelle. Noin 3 sekunnin jälkeen koiran tulee tuomarin merkistä käskyllä *“istu”* nousta nopeasti istumaan suoraan perusasentoon.

c) Arvostelu:

Ohjaajan rauhaton käyttäytyminen ja muut piilotellut avut koiralle, koiran rauhattomuus paikallaolon aikana tai ennakoiva seisomaan/istumaan nouseminen ohjaajan tullessa koiran luo alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jos koira seisoo tai istuu, mutta pysyy kuitenkin paikallaan, arvosanaa alennetaan. Jos koira siirtyy pois paikaltaan yli 3 m ennen, kuin toinen koira on suorittanut liikesuorituksen 3 loppuun, liikesuorituksesta annetaan 0 pistettä. Jos koira siirtyy pois paikaltaan sen jälkeen, kun toinen koira on suorittanut liikesuorituksen 3 loppuun, arvosanaa alennetaan. Jos koira tulee ohjaajaa vastaan ohjaajan palatessa koiran luo, arvosanaa alennetaan korkeintaan 3 pistettä.

IPO 1 Osa C

Liikesuoritus 1 Avustajan etsintä risteillen	5 pistettä
Liikesuoritus 2 Vartiointi ja haukkuminen	10 pistettä
Liikesuoritus 3 Avustajan pakoryityksen estäminen	20 pistettä
Liikesuoritus 4 Hyökkäyksen torjuminen vartiointivaiheessa	35 pistettä
Liikesuoritus 5 Liikkuvan avustajan hyökkäys koira kohti	30 pistettä
Yhteensä	100 pistettä

Yleisiä määräyksiä

Koealueella pitkillä sivuilla on kuusi (6) piiloa, kolme (3) kummallakin sivulla, porrastetusti asetettuina (ks. kaavio). Tarvittavien merkintöjen on oltava selvästi

koiranohjaajan, tuomarin ja avustajan näkyvissä.

Avustajalla on oltava suojaopuku, suojahiha ja pehmeä patukka. Suojahihassa on oltava puremispohjuste ja päällysteenä luonnonvärinen juuttikangas. Koska avustajan täytyy pitää koira koko ajan näkyvissään, hänen ei vartiointivaiheessa ole pakko seisoa aivan liikkumattomana. Avustaja ei saa kuitenkaan olla uhkaavassa asennossa eikä tehdä puolustautumisliikkeitä. Hänen tulee pitää suojahiha vartalonsa edessä. Ohjaaja saa päättää, miten hän ottaa patukan pois avustajalta. (Ks. myös ”Yleinen osa: Avustajamääräykset”).

Kokeissa voidaan kaikissa koeluoissa muuten käyttää vain yhtä avustajaa, mutta jos koeluoissa on yli 6 koira, on käytettävä kahta avustajaa. Kaikille saman koeluoan koirille on käytettävä samaa/samoja avustajaa/avustajia.

Koirat, jotka eivät ole ohjaajansa hallinnassa, jotka puolustautumisliikesuoritusten jälkeen eivät irrota otettaan tai irrottavat vasta ohjaajan voimakkaasta vaikutuksesta, jotka purevat muualle kuin suojahihaan, on hylättävä kokeesta. Näille koirille ei suoriteta ”VIK” -arviointia.

Sellaisten koirien osalta, jotka eivät suostu suorittamaan jotain puolustautumisliikesuoritusta tai antavat avustajan torjua itsensä, osa ”C” keskeytetään. Osan C suoritusta ei arvostella. Koirille kuitenkin suoritetaan ”VIK” -arviointi.

Käskyn ”irti” käyttö on sallittu yhden kerran kaikissa puolustautumisliikkeissä. Irrotus arvostellaan seuraavan taulukon mukaan.

Hidasteleva irrotus	Nopea irrotus ensimmäisen Isäkäskyn jälkeen	Hidasteleva irrotus ensimmäisen Isäkäskyn jälkeen	Nopea irrotus toisen Isäkäskyn jälkeen	Hidasteleva irrotus toisen Isäkäskyn jälkeen	Ei irrota toisenkaan Isäkäskyn tai ohjaajan muiden toimenpiteiden jälkeen
0,5 – 3,0	3	3,5 – 6,0	6	6,5 – 9,0	Hylkäys

1. Avustajan etsintä risteillen - 5 pistettä

a) Käsky: ”*Kierrä*”, ”*Tänne*” (”*Tänne*”-käskyn voidaan liittää koiran nimi).

b) Suoritus:

Avustaja on koiralta näkymättömissä viimeisessä piilossa. Ohjaaja siirtyy vapaana seuraavan koiransa kanssa neljännen ja viidennen piilon väliin siten, että koira voidaan lähettää kahdelle risteilylle. Osa C alkaa tuomarin merkistä. Koiran tulee lyhyellä ”*kierrä*”-käskyllä ja oikealla tai vasemmalla kädellä annettulla suuntaohjauksella irtautua nopeasti ohjaajan luota ja määrätietoisesti kiertää viides piilo tiiviisti ja tarkkaavaisesti. Käsky ja suuntaohjaus voidaan toistaa. Kun koira on suorittanut risteilyn viidennelle piilolle, ohjaaja kutsuu koiran luokseen lyhyellä ”*tänne*”-käskyllä ja lähettää koiran sen ollessa liikkeellä kohti ohjaajaa uuteen risteilyyn uudella ”*kierrä*”-käskyllä piiloon, jossa avustaja on. Ohjaajan tulee liikkua normaalilla kävelynopeudella ajatellulla keskilinjalla, eikä hän saa risteilyn aikana poistua tältä linjalta. Koiran on koko ajan oltava ohjaajan edellä. Kun koira tulee piilolle, jossa avustaja on, ohjaajan tulee pysähtyä paikalleen. Tämän jälkeen hän ei saa enää toistaa käskyä ja suuntaohjausta.

c) Arvostelu:

Puutteet ohjattavuudessa, koiran vauhdissa ja määrätietoisuudessa sekä piilojen tiivissä ja tarkkaavaisessa kierrossa alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan.

2. Vartiointi ja haukkuminen - 10 pistettä

a) Käskyt: "Tänne", "Sivulle"

b) Suoritus:

Koiran tulee vartioida avustajaa aktiivisesti ja tarkkaavaisesti ja haukkua keskeytyksittä. Koira ei saa hyppiä avustajaa päin eikä purra häntä. Noin 20 sekuntia jatkuneen haukkumisen jälkeen ohjaaja siirtyy tuomarin merkistä vähintään 5 askeleen päähän piilosta. Tuomarin merkistä ohjaaja kutsuu koiran perusasentoon.

c) Arvostelu:

Puutteet haukkumisen jatkuvuudessa ja tehossa sekä vartioinnin painostavuudessa käskyyn asti, reagointi tuomariin tai ohjaajan saapumiseen alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jatkuva haukkumisesta annetaan 5 pistettä. Jos koira haukkuu heikosti, vähennetään 2 pistettä. Jos koira ei hauku lainkaan, mutta vartioi avustajaa tarkkaavaisesti, vähennetään 5 pistettä. Jos koira häiritsee avustajaa, esim. tönii, hyppiä päin, vähennetään korkeintaan 2 pistettä. Jos koira puree avustajaa voimakkaasti, vähennetään jopa 9 pistettä. Jos koira jättää avustajan ennen, kuin tuomari on kehottanut ohjaajaa poistumaan keskiliinjalta, koira voidaan lähettää uudelleen avustajan luo. Jos koira nyt jää avustajan luo, voidaan osaa C jatkaa, mutta liikesuoritus vartiointi ja haukkuminen arvostellaan puutteelliseksi. Jos koira ei palaa avustajan luo tai jättää avustajan uudelleen, osa C keskeytetään. Jos koira tulee ohjaajaa vastaan tämän tullessa piilolle, tai siirtyy ohjaajan luo ennen käskyä, liikesuoritus arvostellaan puutteelliseksi.

3. Avustajan pakoyrityksen estäminen - 20 pistettä

a) Käskyt: "Seuraa", "Maahan", "Irti"

b) Suoritus:

Tuomarin merkistä koiranohjaaja käskee avustajan ulos piilosta. Avustaja siirtyy normaaliilla kävelyvauhdilla pakoyrityksen merkitylle aloituspaikalle. Tuomarin merkistä ohjaaja siirtyy vapaana seuraavan koiransa kanssa pakoyrityksen merkitylle odotuspaikalle. Avustajan ja koiran välinen etäisyys on 5 askelta. Ohjaaja jättää vartioivan koiran paikalleen ja siirtyy piilolle. Ohjaajalla on katsekontakti koiraansa, avustajaan ja tuomariin. Tuomarin merkistä avustaja aloittaa pakoyrityksen. Koiran tulee viivyttelemättä oma-aloitteisesti estää pakoyritys käymällä avustajaan kiinni energisesti ja voimakkaasti. Koira saa käydä kiinni ainoastaan avustajan suojahihaan. Tuomarin merkistä avustaja pysähtyy liikkumattomaksi. Kun avustaja pysähtyy, koiran tulee heti irrottaa otteensa. Koiranohjaaja voi antaa "irti"-käskyn oma-aloitteisesti sopivan ajan kuluttua.

Jos koira ei irrota ensimmäisellä käskyllä, ohjaaja voi tuomarin merkistä antaa kaksi lisäkäskyä. Jos koira ei irrota kolmannellakaan käskyllä (yksi sallittu ja kaksi lisäkäskyä), koira hylätään. Ohjaajan tulee antaa "irti"-käsky rauhallisesti paikallaan seisoen, koiraan muuten vaikuttamatta. Irrotuksen jälkeen koiran on pysyttävä tiiviisti avustajan luona ja vartioitava avustajaa tarkkaavaisesti.

c) Arvostelu:

Puutteet tärkeimmissä arvostelukohteissa alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan: Nopea, energinen reagointi ja avustajan perään lähtö, voimakas kiinnikäynti ja paon tehokas estäminen, täysi ja rauhallinen puruote irrotukseen asti, tarkkaavainen vartiointi tiiviisti avustajan vieressä. Jos koira jää paikalleen makaamaan, tai ei pysäytä pakoyritystä noin 20 askeleen kuluessa käymällä ja pysymällä kiinni, osa C keskeytetään.

Jos koira ei ole vartiointivaiheessa täysin tarkkaavainen ja/tai häiritsee hieman avustajaa, arvosanaa alennetaan yhdellä. Jos koiran tarkkavaisuudessa on huomattavia puutteita ja/tai se häiritsee avustajaa voimakkaasti, alennetaan arvosanaa kahdella. Jos koira ei vartioi avustajaa mutta pysyy kuitenkin avustajan luona, alennetaan arvosanaa kolmella Jos koira jättää avustajan tai jos ohjaaja antaa koiralle käskyn pysyä avustajan luona, osa C keskeytetään.

4. Hyökkäyksen torjuminen vartiointivaiheessa - 35 pistettä

a) Käskyt: *“Irti”*, *“Sivulle”*

b) Suoritus:

Kun vartiointivaihetta on kestänyt noin 5 sekuntia, avustaja suorittaa tuomarin merkistä hyökkäyksen koiraan kohti. Koiran tulee ilman ohjaajan vaikutusta puolustautua käymällä avustajaan energisesti ja voimakkaasti kiinni. Koira saa käydä kiinni vain suojahihaan. Kun koira on käynyt kiinni, avustaja lyö sitä patukalla kaksi kertaa. Lyönit saavat osua vain lapoihin ja säkäalueelle. Tuomarin merkistä avustaja pysähtyy paikalleen. Avustajan pysähtyessä koiran on heti irrotettava otteensa. Koiranohjaaja voi antaa *“irti”* -käskyn oma-aloitteisesti sopivan ajan kuluttua.

Jos koira ei irrota ensimmäisellä käskyllä, ohjaaja voi tuomarin merkistä antaa kaksi lisäkäskeyä. Jos koira ei irrota kolmannellakaan käskyllä (yksi sallittu ja kaksi lisäkäskeyä), koira hylätään. Ohjaajan tulee antaa *“irti”* -käsky rauhallisesti paikallaan seisoen, koiraan muuten vaikuttamatta. Irrotuksen jälkeen koiran on pysyttävä tiiviisti avustajan luona ja vartioitava avustajaa tarkkaavaisesti. Tuomarin merkistä ohjaaja siirtyä normaalilla kävelyvauhdilla suorinta tietä koiran luo ja ottaa sen perusasentoon käskyllä *“sivulle”*. Ohjaaja ei ota patukkaa pois avustajalta.

c) Arvostelu:

Puutteet tärkeimmissä arvostelukohteissa alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan: Nopea ja voimakas kiinnikäynti, täysi ja rauhallinen puruote irrotukseen asti, irrotuksen jälkeen tarkkaavainen vartiointi tiiviisti avustajan vieressä.

Jos koira ei ole vartiointivaiheessa täysin tarkkaavainen ja/tai häiritsee hieman avustajaa, arvosanaa alennetaan yhdellä. Jos koiran tarkkavaisuudessa on huomattavia puutteita ja/tai se häiritsee avustajaa voimakkaasti, alennetaan arvosanaa kahdella. Jos koira ei vartioi avustajaa mutta pysyy kuitenkin avustajan luona, alennetaan arvosanaa kolmella. Jos koira tulee ohjaajaa vastaan tämän tullessa koiran luo, liikesuoritus arvostellaan puutteelliseksi. Jos koira jättää avustajan ennen, kuin tuomari on kehottanut ohjaajaa siirtymään koiran luo tai jos ohjaaja antaa koiralle käskyn pysyä avustajan luona, osa C keskeytetään.

5. Liikkuvan avustajan hyökkäys koira kohti - 30 pistettä

a) Käskyt: *“Istu”, “Kiinni”, “Irti”, “Sivulle”, “Seuraa”*

b) Suoritus:

Ohjaaja ja koira osoitetaan merkitylle paikalle keskilinjalle 1-piion tasalle. Ohjaaja voi pitää koiran kaulaimesta kiinni, mutta hän ei saa innostaa koira. Tuomarin merkistä patukalla varustautunut avustaja tulee esiin piilosta ja siirtyy normaalilla kävelyvauhdilla keskilinjalle. Keskilinjalla avustaja alkaa lähestyä juosten ohjaajaa ja koira suoraan edestä päin uhkaushuutoja huutaen ja voimakkaita uhkausliikkeitä tehden. Kun avustaja on päässyt noin 30–40 askeleen päähän ohjaajasta ja koirasta, ohjaaja vapauttaa koiran tuomarin merkistä antaen sille käskyn *“kiinni”*. Koiran tulee pysäyttää hyökkäys viivyttelemättä käymällä avustajaan energisesti ja voimakkaasti kiinni. Koira saa käydä kiinni vain suojahihaan. Ohjaaja ei saa liikkua paikaltaan. Tuomarin merkistä avustaja pysähtyy liikkumattomaksi. Kun avustaja pysähtyy, koiran tulee heti irrottaa otteensa. Koiranohjaaja voi antaa *“irti”*-käskyn oma-aloitteisesti sopivan ajan kuluttua.

Jos koira ei irrota ensimmäisellä käskyllä, ohjaaja voi tuomarin merkistä antaa kaksi lisäkäskeyä. Jos koira ei irrota kolmannellakaan käskyllä (yksi sallittu ja kaksi lisäkäskeyä), koira hylätään. Ohjaajan tulee antaa *“irti”*-käsky rauhallisesti paikallaan seisoen, koiraan muuten vaikuttamatta. Irrotuksen jälkeen koiran on pysyttävä tiiviisti avustajan luona ja vartioitava avustajaa tarkkaavaisesti. Tuomarin merkistä ohjaaja siirtyy normaalilla kävelyvauhdilla suorinta tietä koiran luo ja ottaa sen perusasentoon käskyllä *“sivulle”*. Ohjaaja ottaa patukan pois avustajalta.

Tämän jälkeen seuraa avustajan sivukuljetus tuomarin luo noin 20 askeleen päähän. Ohjaaja saa antaa koiralle käskyn *“seuraa”*. Koiran tulee kulkea avustajan oikealla puolella niin, että koira on avustajan ja ohjaajan välissä. Koiran tulee kuljetuksen aikana tarkkailla avustajaa valppaasti. Se ei kuitenkaan saa häiritä avustajaa, hypätä häntä päin tai purra häntä. Ryhmä pysähtyy tuomarin eteen, ohjaaja antaa patukan tuomarille ja ilmoittaa suoritusosan C päättyneeksi. Ennen loppuarvostelun aloittamista tuomari antaa merkin kytkeä koira.

c) Arvostelu:

Puutteet tärkeimmissä arvostelukohdeissa alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan: Energinen puolustautuminen ja voimakas kiinnikäynti, täysi ja rauhallinen puruote irrotukseen asti, irrotuksen jälkeen tarkkaavainen vartiointi tiiviisti avustajan vieressä.

Jos koira ei ole vartiointivaiheessa täysin tarkkaavainen ja/tai häiritsee hieman avustajaa, arvosanaa alennetaan yhdellä. Jos koiran tarkkaavaisuudessa on huomattavia puutteita ja/tai se häiritsee avustajaa voimakkaasti, alennetaan arvosanaa kahdella. Jos koira ei vartioi avustajaa mutta pysyy kuitenkin avustajan luona, alennetaan arvosanaa kolmella. Jos koira tulee ohjaajaa vastaan tämän tullessa koiran luo, liikesuoritus arvostellaan puutteelliseksi. Jos koira jättää avustajan ennen kuin tuomari on kehottanut ohjaajaa siirtymään koiran luo tai jos ohjaaja antaa koiralle käskyn pysyä avustajan luona, suoritusosa C keskeytetään.

IPO-2

Koe jakaantuu seuraaviin osiin:

Osa A	100 pistettä
Osa B	100 pistettä
Osa C	100 pistettä
Yhteensä	300 pistettä

IPO 2 Osa A

Vieraan henkilön tekemä jälki, vähintään 400 askelta, kolme (3) suoraa, kaksi (2) kulmaa (noin 90°), kaksi (2) esinettä, ikä vähintään 30 minuuttia, jäljestämisaika 15 minuuttia.

Jäljestäminen	80 pistettä
Esineet (10 + 10)	20 pistettä
Yhteensä	100 pistettä

Yleisiä määräyksiä

Tuomari tai jälkivastaava päättää jäljen muodon käytettävissä olevan maaston mukaan. Jäljet on tehtävä erilaisina. Esimerkiksi yksittäiset kulmat ja esineet eivät saa olla jokaisella jäljellä samalla etäisyydellä jäljen alusta tai toisistaan. Jäljen lähtökohta on merkittävä selvästi kyltillä, joka on työnnetty maahan aivan jäljen lähtökohdan viereen, vasemmalle puolelle.

Osallistujien suoritusjärjestys arvotaan tuomarinvälisessä valvonnassa uudelleen jälkien tekemisen jälkeen.

Jäljentekijä näyttää esineet tuomarille tai jälkivastaavalle ennen jäljen tekoa. Esineiden on oltava jäljentekijän hyvin hajustamia (vähintään 30 minuuttia). Jäljentekijä vii pyy hetken jäljen lähtökohdassa ja kävelee sitten normaalia askelpituutta käyttäen osoitettuun suuntaan. Kulmat tehdään myös normaalilla askelpituudella. Ensimmäinen esine asetetaan aikaisintaan 100 askeleen päähän lähtökohdasta ensimmäiselle tai toiselle suoralle, ja toinen esine jäljen loppuun. Jäljentekijä asettaa esineet jäljelle pysähtymättä. Viimeisen esineen jätettyään jäljentekijä jatkaa suoraan eteenpäin vielä muutaman askeleen. Jäljellä käytettävien esineiden on oltava erilaisia. (Materiaali: esim. nahka, tekstiili, puu.) Esineiden tulee olla noin 10 cm pitkiä, 2 – 3 cm leveitä ja 0,5 – 1 cm paksuja, eivätkä ne saa väriltään poiketa oleellisesti maaston väristä. Kaikki esineet numeroidaan siten, että lähtökyltin numero on sama kuin ko. jäljellä olevien esineiden numero. Jälki on tehtävä ohjaajalta ja koiralta näkymättömissä.

Tuomari ja muut paikalla olevat henkilöt eivät saa koiran työskentelyn aikana olla sillä alueella, missä koirakolla (koiranohjaaja ja koira) on oikeus etsiä jälkeä.

a) Käsky: ”Etsi”

Ohjaaja saa antaa ”etsi” -käskyn koiralle jäljen alussa ja ensimmäisen esineen jälkeen.

b) Suoritus:

Koiranohjaaja valmistelee koiransa jäljestämiseen. Koira voi jäljestää joko vapaana tai kytkettynä 10 m pitkään jälkiliinaan. 10 m pituinen jälkiliina voi kulkea koiran selän yli, koiran kylkeä pitkin tai etu- ja/tai takajalkojen välistä. Jälkiliina voidaan kytkeä joko

suoraan kaulaimen, joka ei ole kuristavalla, tai jälkivaljaiden kiinnityslaitteeseen (sallittuja ovat rinta- ja tynnyrivaljaat, ilman lisähihoja). Tuomarin kutsusta ohjaaja ilmoittautuu tuomarille koira perusasennossa, ja ilmoittaa ottaako koira esineet suuhunsa vai ilmaiseeko ne. Koiran kaikenlainen pakottaminen on kiellettyä ennen jäljelle lähtöä, jäljen etsimisen sekä koko jäljen ajon aikana.

Tuomarin merkistä koira ohjataan hitaasti ja rauhallisesti jäljen lähtökohtaan ja lähetetään jäljelle. Koiran tulee lähtökohdassa tutkia hajua intensiivisesti, rauhallisesti ja syvällä nenällä. Sen jälkeen koiran tulee alkaa jäljestää syvällä nenällä, tasaisella vauhdilla ja intensiivisesti. Ohjaajan tulee seurata koiraa 10 m etäisyydellä jälkiliinan päästä kiinni pitäen. Ohjaajan tulee pitää koiraan 10 m etäisyys myös koiran jäljestäessä vapaana. Ohjaaja voi päästää liinan löysälle, siitä kuitenkaan otettaan irrottamatta. Koiran tulee jäljestää kulmat varmasti. Kulman jälkeen koiran tulee jatkaa samalla nopeudella. Koiran tulee heti esineen löydettyään ilman ohjaajan vaikutusta joko ottaa esine suuhunsa tai ilmaista se vakuuttavasti.

Jos koira ottaa esineen suuhunsa, se voi jäädä seisomaan paikalleen, istua tai tuoda esineen ohjaajalle. Jos koira jatkaa eteenpäin tai menee maahan esine suussa, suoritus on virheellinen. Koira voi ilmaista esineen menemällä maahan, istumalla tai jäämällä seisomaan (myös vaihdellen). Kun koira on ilmaissut esineen tai ottanut sen suuhunsa, ohjaaja laskee jälkiliinan kädestään ja menee koiran luokse. Ohjaaja näyttää koiran löytämän esineen nostamalla sen korkealle ylös. Tämän jälkeen ohjaaja tarttuu uudelleen jälkiliinaan ja lähettää koiran jatkamaan jäljestämistä. Jäljen lopussa ohjaaja esittää löydetty esineet tuomarille.

c) Arvostelu:

Jäljestämisnopeus ei vaikuta arvosteluun, kunhan koiran jälkityöskentely on intensiivistä, tasaista ja vakuuttavaa, ja koira näin osoittaa positiivista jäljestämiskäyttäytymistä. Tarkastaminen ei ole virhe, jos koira pysyy jäljellä. Päämäärätön liikkuminen, korkea nenä, tarpeiden teko, pyöriminen kulmissa, jatkuvat kehotukset, koiran avustaminen liinan avulla tai suullisesti jäljestämisen aikana tai esineiden kohdalla, esineiden virheellinen suuhun ottaminen tai virheellinen ilmaisu ja valeilmaisu laskevat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jälki keskeytetään, jos koiranohjaaja poistuu jäljeltä yli jälkiliinan pituuden. Jos ohjaaja estää koiraa poistumasta jäljeltä, tuomari kehottaa ohjaajaa seuraamaan koiraa. Jos ohjaaja ei noudata tuomarin kehotusta, tuomari keskeyttää jäljestämisen. Jos koira ei ole päässyt jäljen loppuun 15 minuutin kuluessa lähtöpaikalta lähtemisestä, tuomari keskeyttää jäljestämisen. Koiran suoritus ennen keskeytystä arvostellaan.

Jos koira jäljen esinetyöskentelyssä käyttää kumpaakin ilmaisutapaa, eli ottaa esineen suuhun ja ilmaisee sen, suoritus on virheellinen. Vain ne esineet hyväksytään, jotka koira ilmaisee ohjaajan ilmoittamalla tavalla. Valeilmaisuot huomioidaan kyseessä olevan suoran arvostelussa.

Esineistä, joita koira ei ilmaise tai ota suuhunsa, ei anneta pisteitä.

Suoraosuuksien jäljestämisen pisteytys täytyy sovittaa suoran pituuden ja vaikeusasteen mukaan. Kukin suora arvostellaan arvosanoilla ja pisteillä. Jos koira ei suorita jälkityöskentelyä (pysyy pitkän aikaa samassa paikassa eikä jäljestä), jäljestäminen voidaan keskeyttää, vaikka koira olisikin edelleen jäljellä.

IPO 2 Osa B

Liikesuoritus 1	Seuraaminen vapaana	10 pistettä
Liikesuoritus 2	Liikkeestä istuminen	10 pistettä
Liikesuoritus 3	Liikkeestä maahanmeno ja luoksetulo	10 pistettä
Liikesuoritus 4	Kävelystä seisomaan jääminen	10 pistettä
Liikesuoritus 5	Noutaminen tasamaalta	10 pistettä
Liikesuoritus 6	Hyppynouto	15 pistettä
Liikesuoritus 7	Estenouto	15 pistettä
Liikesuoritus 8	Eteen lähettäminen ja maahanmeno	10 pistettä
Liikesuoritus 9	Paikallaolo häiriön alaisena	10 pistettä
Yhteensä		100 pistettä

Yleiset määräykset:

Tuomari antaa jokaiseen liikesuoritukseen aloitusluvan. Suorituksen muut osat, kuten käännökset, pysähdykset, käyntinopeuden muutokset jne. ohjaaja tekee ilman tuomarin ohjeita.

Käskysanat on sidottu koesääntöön. Käskyt tulee antaa normaalilla puheäänellä ja niiden on oltava lyhyitä, yksisanaisia komentoja. Käskyt voidaan antaa millä tahansa kielellä. Samaa käskysanaa on kuitenkin käytettävä joka kerta samasta toiminnosta. Jos koira ei suorita liikettä tai liikkeen osaa kolmannellakaan käskyllä, liike keskeytetään eikä sitä arvostella. Luoksetulossa voidaan käskysanan ”*tänne*” sijasta käyttää myös koiran nimeä. Koiran nimen sanominen yhdessä käskysanan kanssa katsotaan kaksoiskäskyksi.

Perusasennossa koira istuu tiiviisti ja suoraan ohjaajan vasemmalla puolella siten, että koiran lapa on ohjaajan polven tasolla. Jokainen liikesuoritus alkaa ja loppuu perusasennossa. Perusasennon saa ennen liikesuorituksen aloittamista ottaa vain kerran. Koira saa kiittää lyhyesti vain jokaisen liikesuorituksen päätteeksi koiran ollessa perusasennossa. Sen jälkeen ohjaaja voi ottaa uuden perusasennon. Joka tapauksessa koiran kiittämisen ja suorituksen jatkamisen välillä on oltava selkeä väli (noin 3 sekuntia).

Perusasennosta lähdetään nk. valmistelevaan osaan. Ohjaajan tulee liikkua vähintään 10 ja enintään 15 askelta ennen käskyn antamista liikkeen suoritusta varten. Suoritusosien eteen istuminen ja sivulle siirtyminen välissä, samoin kuin istumaan, seisomaan tai makaaman jätetyn koiran luo palatessaan ennen uuden käskyn antamista ohjaajan tulee pitää selkeä väli (noin 3 sek). Koiran luo palatessaan ohjaaja voi joko mennä suoraan koiran viereen tai kiertää koiran takaa.

Koiran täytyy myös suorituspaikasta seuraavaan siirryttäessä seurata ohjaajaa vapaana. Ohjaajan on pidettävä koira mukanaan myös noutoesinettä hakiessaan. Koiran kiihottaminen ja koiran kanssa leikkiminen on kielletty.

Ohjaajan tulee suorittaa täyskäännökset vasemmalle. Koira voi täyskäännöksessä joko kiertää ohjaajan takaa tai kääntyä ohjaajan edessä, täyskäännös on suoritettava samalla tavalla joka kerta.

Eteen istumisen jälkeen koira voi siirtyä perusasentoon joko ohjaajan takaa kiertäen tai ohjaajan edessä kääntymällä.

Vapaahyppytelineen korkeus on 100 cm ja leveys 150 cm. Vinoeste koostuu kahdesta yläosistaan toisiinsa kiinnitetystä kiipeämisseinästä, joiden leveys on 150 cm ja korkeus 191 cm. Seinät asetetaan maahan sellaiseen kaltevuuteen toisiinsa nähden, että esteen pystysuora korkeus on 180 cm. Esteen pinnan on kauttaaltaan oltava luistamaton. Esteen yläosaan kummallekin puolelle kiinnitetään 3 kappaletta 24/48 mm kiipeämistukea. Kaikilla kokeeseen osallistuvilla koirilla on käytettävä samoja esteitä.

Noutoliikkeissä on käytettävä puisia noutoesineitä, joiden paino on määräysten mukainen (tasamaanouto 1000 g, hyppy- ja estenouto 650 g). Kaikkien osallistujien on käytettävä järjestäjien noutoesineitä. Noutoesinettä ei missään noutoliikkeessä saa antaa koiran suuhun ennen liikkeen alkua.

Jos koiranohjaaja unohtaa jonkun liikesuorituksen, tuomarin tulee kehottaa ohjaajaa suorittamaan liike. Tästä ei seuraa pistevähennystä.

1. Vapaana seuraaminen - 10 pistettä

a) Käsky: "seuraa"

Ohjaaja saa antaa käskyn vain liikkeelle lähdetäessä ja käyntinopeutta muutettaessa.

b) Suoritus:

Ohjaaja kulkee vapaana seuraavan koiransa kanssa tuomarin luo, ottaa koiran perusasentoon ja esittelee itsensä. Koiran tulee suoraan perusasennosta käskyllä "seuraa" seurata ohjaajaa tarkkaavaisesti, iloisesti ja suoraan ohjaajan vasemmalla puolella, lapa koko ajan ohjaajan polven tasolla, ja ohjaajan pysähtyessä ilman käskyä istua nopeasti ja suorassa asennossa. Liikesuorituksen aluksi ohjaaja ja koira kulkevat pysähtymättä 50 askelta suoraan eteenpäin, tekevät täyskäännöksen ja jatkavat takaisin päin 10–15 askelta, minkä jälkeen ohjaaja siirtyy ensin juoksuun ja sitten hitaaseen käyntiin (kumpaakin vähintään 10 askelta). Siirtymisen juoksusta hitaaseen käyntiin tulee tapahtua ilman väliaskeleita. Eri käyntinopeuksien tulee selvästi erota toisistaan. Tämän jälkeen ohjaaja ja koira suorittavat normaalilla käyntinopeudella vähintään yhden käännöksen oikeaan ja vasempaan sekä yhden täyskäännöksen.

Ohjaajan tulee pysähtyä vähintään kerran normaalilla käyntinopeudella liikkueensa. Ohjaajan ja koiran kulkiessa ensimmäistä suoraa, ammutaan kaksi laukausta (kaliiberi 6 mm) 5 sekunnin välein vähintään 15 askeleen etäisyydellä koirasta. Koiran tulee suhtautua laukauksiin välinpitämättömästi. Liikesuorituksen lopussa ohjaaja ja koira kulkevat tuomarin ohjeiden mukaan vähintään 4 henkilöstä koostuvaan liikkuvaan ryhmään. Ohjaajan ja koiran tulee ryhmässä kiertää yhden henkilön ympäri oikealta ja yhden henkilön ympäri vasemmalta sekä pysähtyä ryhmässä vähintään kerran. Tuomari voi määrätä ohjaajan ja koiran uudelleen ryhmään. Tämän jälkeen ohjaaja ja koira poistuvat ryhmästä ja ottavat perusasennon.

c) Arvostelu:

Edistäminen, sivuttaispoikkeamat, jättäminen, hidas tai viivyttelevä istuminen, lisäkäskyt, vartaloavut, tarkkaamattomuus kaikilla käyntinopeuksilla ja käännöksissä ja/tai koiran haluttomuus alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan.

2. Liikkeestä istuminen - 10 pistettä

a) Käskyt: "Seuraa", "Istu"

b) Suoritus:

Ohjaaja lähtee suoraan perusasennosta vapaana seuraavan koiransa kanssa eteenpäin. 10–15 askeleen jälkeen koiran tulee käskyllä *“istu”* istua nopeasti ja suoraan kulkusuuntaan nähden, ilman että ohjaaja keskeyttää kulkuaan, muuttaa kulkunopeuttaan tai katsoo taakseen. Kun ohjaaja on liikkunut vielä 30 askelta, hän pysähtyy ja kääntyy heti rauhallisesti paikallaan istuvaa koira kohti. Tuomarin merkistä ohjaaja palaa koiransa luo ja asettuu sen oikealla puolelle.

c) Arvostelu:

Valmistelevan osan virheet, hidas istuminen, rauhaton ja tarkkaamaton paikallaan istuminen alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jos koira menee maahan tai jää seisomaan istumisen sijaan, vähennetään 5 pistettä.

3. Liikkeestä maahanmeno ja luoksetulo - 10 pistettä**a) Käskyt: ”Seuraa”, ”Maahan”, ”Tänne”, ”Sivulle”****b) Suoritus:**

Ohjaaja lähtee suoraan perusasennosta vapaana seuraavan koiransa kanssa eteenpäin. 10–15 askeleen jälkeen koiran tulee käskyllä *“maahan”* mennä maahan nopeasti ja suoraan kulkusuuntaan nähden, ilman että ohjaaja keskeyttää kulkuaan, muuttaa kulkunopeuttaan tai katsoo taakseen. Kun ohjaaja on liikkunut vielä 30 askelta, hän pysähtyy ja kääntyy heti rauhallisesti paikallaan makaavaa koira kohti. Tuomarin merkistä ohjaaja kutsuu koiran luokseen käyttäen käskyä *“tänne”* tai koiran nimeä. Koiran tulee tulla ohjaajan luokse iloisesti, nopeasti ja suoraan ja istua tiiviisti ja suoraan ohjaajan eteen. Käskyllä *“sivulle”* koiran tulee nopeasti siirtyä suoraan asentoon ohjaajan vasemmalle puolelle, lapa ohjaajan polven tasolla.

c) Arvostelu:

Valmistelevan osan virheet, hidas maahanmeno, rauhattomuus makuulla olon aikana, hidas tai hidastuva luoksetulo, ohjaajan haara-asento, virheet eteen istumisessa ja perusasentoon siirtymisessä alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jos koira istuu tai jää seisomaan käskyn *“maahan”* saatuaan, vähennetään 5 pistettä.

4. Kävelystä seisomaan jääminen - 10 pistettä**a) Käskyt: ”Seuraa”, ”Seiso”, ”Istu”****b) Suoritus:**

Ohjaaja lähtee suoraan perusasennosta vapaana seuraavan koiransa kanssa eteenpäin. 10–15 askeleen jälkeen koiran tulee käskyllä *“seiso”* pysähtyä nopeasti seisomaan suoraan kulkusuuntaan nähden, ilman että ohjaaja keskeyttää kulkuaan, muuttaa kulkunopeuttaan tai katsoo taakseen. Kun ohjaaja on liikkunut vielä 30 askelta, hän pysähtyy ja kääntyy heti rauhallisesti paikallaan seisovaa koira kohti. Tuomarin merkistä ohjaaja palaa koiransa luo ja asettuu sen oikealla puolelle. Noin 3 sekunnin kuluttua ohjaaja antaa tuomarin merkistä koiralle käskyn *“istu”*, jolloin koiran tulee istua nopeasti ja suoraan asentoon.

c) Arvostelu:

Valmistelevan osan virheet, ohjaajan perään kulkeminen pysähtymättä käskyn jälkeen, rauhaton seisominen, ohjaajan perään kulkeminen pysähtymisen jälkeen, rauhaton käyttäytyminen ohjaajan palatessa ja hidas istuminen alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jos koira istuu tai menee maahan "seiso" -käskyn jälkeen, vähennetään 5 pistettä.

5. Noutaminen tasamaalta - 10 pistettä

a) Käskyt: "Tuo", "Irti", "Sivulle"

b) Suoritus:

Ohjaaja heittää suoraan perusasennosta noutokapulan (paino 1000 g) noin 10 askeleen päähän. Käskyn "tuo" saa antaa vasta, kun noutokapula on maassa paikallaan. Rauhallisesti ohjaajan vieressä vapaana istuvan koiran tulee käskyllä "tuo" juosta nopeasti ja suoraan noutokapulan luo, ottaa se heti suuhunsa ja tuoda se ohjaajalle nopeasti ja suoraan. Koiran tulee istua tiiviisti ja suoraan asentoon ohjaajan eteen ja pitää noutokapulaa rauhallisesti suussaan niin kauan, että ohjaaja noin 3 sekunnin kuluttua ottaa kapulan koiralta käskyllä "irti". Ohjaajan tulee siirtää noutokapula käsivarsi alas ojennettuna rauhallisesti vartalonsa oikealle puolelle. Käskyllä "sivulle" koiran tulee nopeasti siirtyä suoraan asentoon ohjaajan vasemmalle puolelle, lapa ohjaajan polven tasolla. Ohjaaja ei saa koko liikesuorituksen aikana liikkua paikaltaan.

c) Arvostelu:

Virheet perusasennossa, hidas kapulalle meno, virheet kapulan suuhun otossa, hidas takaisin tulo, noutokapulan pudottaminen, noutokapulalla leikkiminen tai sen pureskelu, ohjaajan haara-asento, virheet eteen istumisessa ja perusasentoon siirtymisessä alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Noutokapulan heittäminen liian lähelle ja ohjaajan koiralle antamat avut paikaltaan liikkumatta alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jos ohjaaja liikkuu paikaltaan ennen liikkeen loppumista, arvosana on puutteellinen. Jos koira ei tuo noutokapulaa, liikesuorituksesta annetaan 0 pistettä.

6. Hyppynouto (100 cm) - 15 pistettä

a) Käskyt: "hyppy", "tuo", "irti", "sivulle"

b) Suoritus:

Ohjaaja siirtyy koiransa kanssa perusasentoon vähintään 5 askeleen päähän esteestä. Ohjaaja heittää suoraan perusasennosta noutokapulan (paino 650 g) 100 cm korkean esteen yli. Käskyn "hyppy" saa antaa vasta, kun noutokapula on maassa paikallaan. Rauhallisesti ohjaajan vieressä vapaana istuvan koiran tulee käskyllä "hyppy" ja "tuo" ("tuo"-käsky on annettava hypyn aikana) hypätä esteen yli siihen koskettamatta, juosta nopeasti ja suoraan noutokapulan luo, ottaa se heti suuhunsa, hypätä takaisin esteen yli siihen koskettamatta ja tuoda kapula ohjaajalle nopeasti ja suoraan. Koiran tulee istua tiiviisti ja suoraan asentoon ohjaajan eteen ja pitää noutokapulaa rauhallisesti suussaan niin kauan, että ohjaaja noin 3 sekunnin kuluttua ottaa kapulan koiralta käskyllä "irti". Ohjaajan tulee siirtää noutokapula käsivarsi alas ojennettuna rauhallisesti

vartalonsa oikealle puolelle. Käskyllä *“sivulle”* koiran tulee nopeasti siirtyä suoraan asentoon ohjaajan vasemmalle puolelle, lapa ohjaajan polven tasolla. Ohjaaja ei saa koko liikesuorituksen aikana liikkua paikaltaan.

c) Arvostelu:

Virheet perusasennossa, hidas hyppy ja kapulalle meno, virheet kapulan suuhun otossa, hidas takaisin tulo, noutokapulan pudottaminen, noutokapulalla leikkiminen tai sen pureskelu, ohjaajan haara-asento, virheet eteen istumisessa ja perusasentoon siirtymisessä alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jos koira hipaisee estettä, vähennetään korkeintaan 1 piste hyppyä kohti ja ponnistuksesta 2 pistettä. Pistejakautuma hyppynoudossa:

Menohyppy	Nouto	Paluuhyppy
5 pistettä	5 pistettä	5 pistettä

Liikesuoritus voidaan arvostella vain, jos koira suorittaa vähintään kaksi liikkeen osaa kolmesta (menohyppy – nouto – paluuhyppy).

Hypyt ja nouto moitteettomia = 15 pistettä
 Meno- tai paluuhyppy jää suorittamatta, nouto moitteeton = 10 pistettä
 Meno- ja paluuhyppy moitteettomia, nouto jää suorittamatta = 10 pistettä

Jos ohjaaja heittää noutokapulan voimakkaasti vinoon tai niin, ettei koira näe sitä, ohjaajalla on oikeus tuomarilta luvan pyydettyään tai tuomarin kehotuksesta, uusia heitto ilman pistemenetystä. Koiran tulee odottaa paikallaan istuen.

Ohjaajan koiralle antamat avut paikaltaan liikkumatta alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jos ohjaaja liikkuu paikaltaan ennen liikkeen loppumista, arvosana on puutteellinen.

7. Estenouto (180 cm) - 15 pistettä

a) Käskyt: *“Hyppy”, “Tuo”, “Irti”, “Sivulle”*

b) Suoritus:

Ohjaaja siirtyy koiransa kanssa perusasentoon vähintään 5 askeleen päähän vinoesteestä. Ohjaaja heittää suoraan perusasennosta noutokapulan (paino 650 g) esteen yli. Rauhallisesti ohjaajan vieressä vapaana istuvan koiran tulee käskyillä *“hyppy”* ja *“tuo”* (*“tuo”*-käsky on annettava hypyn aikana) kiivetä esteen yli, juosta nopeasti ja suoraan noutokapulan luo, ottaa se heti suuhunsa, kiivetä nopeasti takaisin esteen yli ja tuoda kapula ohjaajalle nopeasti ja suoraan. Koiran tulee istua tiiviisti ja suoraan asentoon ohjaajan eteen ja pitää noutokapulaa rauhallisesti suussaan niin kauan, että ohjaaja noin 3 sekunnin kuluttua ottaa kapulan koiralta käskyllä *“irti”*. Ohjaajan tulee siirtää noutokapula käsivarsi alas ojennettuna rauhallisesti vartalonsa oikealle puolelle. Käskyllä *“sivulle”* koiran tulee nopeasti siirtyä suoraan asentoon ohjaajan vasemmalle puolelle, lapa ohjaajan polven tasolla. Ohjaaja ei saa koko liikesuorituksen aikana liikkua paikaltaan.

c) Arvostelu:

Virheet perusasennossa, hidas hyppy ja kapulalle meno, virheet kapulan suuhun otossa, hidas takaisin tulo, noutokapulan pudottaminen, noutokapulalla leikkiminen

tai sen pureskelu, ohjaajan haara-asento, virheet eteen istumisessa ja perusasentoon siirtymisessä alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan.

Pistejakautuma estenoudossa:

Menohyppy	Nouto	Paluuhyppy
5 pistettä	5 pistettä	5 pistettä

Liikesuoritus voidaan arvostella vain, jos koira suorittaa vähintään kaksi liikkeen osaa kolmesta (menohyppy – nouto – paluuhyppy).

Hypyt ja nouto moitteettomia	=	15 pistettä
Meno- tai paluuhyppy jää suorittamatta, nouto moitteeton	=	10 pistettä
Meno- ja paluuhyppy moitteettomia, nouto jää suorittamatta	=	10 pistettä

Jos ohjaaja heittää noutokapulan voimakkaasti vinoon tai niin, ettei koira näe sitä, ohjaajalla on oikeus tuomarilta luvan pyydettyään tai tuomarin kehotuksesta, uusia heitto ilman pistemenetystä. Koiran tulee odottaa paikallaan istuen.

Ohjaajan koiralle antamat avut paikaltaan liikkumatta alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jos ohjaaja liikkuu paikaltaan ennen liikkeen loppumista, arvosana on puutteellinen.

8. Eteenlähettäminen ja maahanmeno - 10 pistettä

a) Käskyt: “Seuraa”, “Eteen”, “Maahan”, “Istu”

b) Suoritus:

Ohjaaja lähtee suoraan perusasennosta vapaana seuraavan koiransa kanssa osoitettuun suuntaan. 10–15 askeleen jälkeen ohjaaja antaa koiralle samalla käsivartensa yhdellä liikkeellä ylös nostaen käskyn “*eteen*” ja pysähtyy itse. Koiran tulee edetä osoitettuun suuntaan määrätietoisesti, suoralinjaisesti ja nopeassa liikelajissa vähintään 30 askelta. Tuomarin merkistä ohjaaja antaa käskyn “*maahan*”, jolloin koiran tulee mennä nopeasti maahan. Ohjaaja saa pitää kättään ylösnostettuna niin kauan, kun koira on mennyt maahan. Tuomarin merkistä ohjaaja siirtyy koiransa luo ja asettuu sen oikealle puolelle. Noin 3 sekunnin jälkeen koiran tulee tuomarin merkistä käskyllä “*istu*” nousta nopeasti istumaan suoraan perusasentoon.

c) Arvostelu:

Valmistelevan osan virheet, ohjaajan jatkaminen kulkuaan koiran mukana, liian hidas eteenmeno, voimakas sivupoikkeama, liian lyhyt eteenmenomatka, hidasteleva tai ennakoiva maahanmeno, rauhaton makuulla olo tai ennakoiva seisomaan/istumaan nouseminen ohjaajan tullessa koiran luo alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan.

9. Paikallaolo häiriön alaisena - 10 pistettä

a) Käskyt: “Maahan”, “Istu”

b) Suoritus:

Ennen toisen koiran suoritusosan B aloittamista ohjaaja käskee koiransa suoraan perusasennosta makuulle tuomarin osoittamaan paikkaan käskyllä “*maahan*”. Koiran

viereen ei saa jättää talutinta tai mitään muuta esinettä. Sen jälkeen ohjaaja siirtyy taakseen katsomatta koealueella noin 30 askeleen päähän koirasta ja jää rauhallisesti seisomaan koiran näkyviin selkä koiraan päin. Koiran tulee maata rauhallisesti paikallaan ilman ohjaajan vaikutusta niin kauan, että toinen koira suorittaa liikesuoritukset 1 – 7. Tuomarin merkistä ohjaaja palaa koiran luo ja asettuu sen oikealle puolelle. Noin 3 sekunnin jälkeen koiran tulee tuomarin merkistä käskyllä *“istu”* nousta nopeasti istumaan suoraan perusasentoon.

c) Arvostelu:

Ohjaajan rauhaton käyttäytyminen ja muut piilotellut avut koiralle, koiran rauhattomuus paikallaolon aikana tai ennakoiva seisomaan/istumaan nouseminen ohjaajan tullessa koiran luo alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jos koira seisoo tai istuu, mutta pysyy kuitenkin paikallaan, arvosanaa alennetaan. Jos koira siirtyy pois paikaltaan yli 3 m ennen, kuin toinen koira on suorittanut liikesuorituksen 4 loppuun, liikesuorituksesta annetaan 0 pistettä. Jos koira siirtyy pois paikaltaan sen jälkeen, kun toinen koira on suorittanut liikesuorituksen 4 loppuun, arvosanaa alennetaan. Jos koira tulee ohjaajaa vastaan ohjaajan palatessa koiran luo, arvosanaa alennetaan korkeintaan 3 pistettä.

IPO 2 Osa C

Liikesuoritus 1	Avustajan etsintä risteillen	5 pistettä
Liikesuoritus 2	Vartiointi ja haukkuminen	10 pistettä
Liikesuoritus 3	Avustajan pakoyrityksen estäminen	10 pistettä
Liikesuoritus 4	Hyökkäyksen torjuminen vartiointivaiheessa	20 pistettä
Liikesuoritus 5	Selkäkuljetus	5 pistettä
Liikesuoritus 6	Hyökkäys koiraan kohti selkäkuljetuksen aikana	30 pistettä
Liikesuoritus 7	Liikkuvan avustajan hyökkäys koiraan kohti	20 pistettä
Yhteensä		100 pistettä

Yleisiä määräyksiä

Koealueella pitkillä sivuilla on kuusi (6) piiloa, kolme kummallakin sivulla, porrastetusti asetettuina (ks. kaavio). Tarvittavien merkintöjen on oltava selvästi koiranohjaajan, tuomarin ja avustajan näkyvissä.

Avustajalla on oltava suoja-puku, suoja-ihä ja pehmeä patukka. Suojahihassa on oltava puremispehmuste ja päällysteenä luonnonvärinen juuttikangas. Koska avustajan täytyy pitää koira koko ajan näkyvissään, hänen ei vartiointivaiheessa ole pakko seisoa aivan liikkumattomana. Avustaja ei saa kuitenkaan olla uhkaavassa asennossa eikä tehdä puolustautumisliikkeitä. Hänen tulee pitää suoja-ihä vartalonsa edessä. Ohjaaja saa päättää, miten hän ottaa patukan pois avustajalta. (Kts. myös “Yleinen osa”, sivut 6 - 9 “Avustajamääräykset”).

Kokeissa voidaan kaikissa koeluokissa muuten käyttää vain yhtä avustajaa, mutta jos koeluokassa on yli kuusi (6) koira, on käytettävä kahta avustajaa. Kaikille saman koeluokan koirille on käytettävä samaa/samoja avustajaa/avustajia.

Koirat, jotka eivät ole ohjaajansa hallinnassa, jotka puolustautumisliikesuoritusten jälkeen eivät irrota otettaan tai irrottavat vasta ohjaajan voimakkaasta vaikutuksesta (kosketus), jotka purevat muualle kuin suojahihaan, on hylättävä kokeesta. Näille koirille ei suoriteta "VIK" -arviointia.

Jos koira poistuu suorituspaikalta eikä palaa kolmannellakaan käskyllä, koira hylätään.

Sellaisten koirien osalta, jotka eivät suostu suorittamaan jotain puolustautumisliikesuoritusta tai antavat avustajan torjua itsensä, suoritusosa "C" keskeytetään. Osan C suoritusta ei arvostella. Koirille kuitenkin suoritetaan "VIK" -arviointi.

Käskyn "irti" käyttö on sallittu yhden kerran kaikissa puolustautumisliikkeissä. Irrotus arvostellaan seuraavan taulukon mukaan.

Hidasteleva irrotus	Nopea irrotus ensimmäisen lisäksi jälkeen	Hidasteleva irrotus ensimmäisen lisäksi jälkeen	Nopea irrotus toisen lisäksi jälkeen	Hidasteleva irrotus toisen lisäksi jälkeen	Ei irrota toisenkaan lisäksi tai ohjaajan muiden toimenpiteiden jälkeen
0,5 – 3,0	3	3,5 – 6,0	6	6,5 – 9,0	Hylkäys

1. Avustajan etsintä risteillen - 5 pistettä

a) Käskyt: "Kierrä", "Tänne" ("Tänne" -käskyyn voidaan liittää koiran nimi).

b) Suoritus:

Avustaja on koiralta näkymättömissä viimeisessä piilossa. Ohjaaja siirtyy vapaana seuraavan koiransa kanssa toisen ja kolmannen piilon väliin siten, että koira voidaan lähettää neljälle risteilylle. Suoritusosa C alkaa tuomarimerkistä. Koiran tulee lyhyellä "kierrä" -käskyllä ja oikealla tai vasemmalla kädellä annettulla suuntaohjauksella irtautua nopeasti ohjaajan luota ja määrätietoisesti kiertää osoitettu piilo tiiviisti ja tarkkaavaisesti. Käsky ja suuntaohjaus voidaan toistaa. Kun koira on suorittanut risteilyn, ohjaaja kutsuu koiran luokseen lyhyellä "tänne" -käskyllä ja lähettää koiran sen ollessa liikkeellä kohti ohjaajaa uuteen risteilyyn uudella "kierrä" -käskyllä seuraavaan piiloon. Ohjaajan tulee liikkua normaalilla kävelynopeudella ajatellulla keskilinjalla, eikä hän saa risteilyn aikana poistua tältä linjalta. Koiran on koko ajan oltava ohjaajan edellä. Kun koira tulee piilolle, jossa avustaja on, ohjaajan tulee pysähtyä paikalleen. Tämän jälkeen hän ei saa enää toistaa käskyä.

c) Arvostelu:

Puutteet ohjattavuudessa, koiran vauhdissa ja määrätietoisuudessa sekä piilojen tiiviisissä ja tarkkaavaisissa kierrossa alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan.

2. Vartiointi ja haukkuminen - 10 pistettä

a) Käskyt: "Tänne", "Sivulle"

b) Suoritus:

Koiran tulee vartioida avustajaa aktiivisesti ja tarkkaavaisesti ja haukkua keskeytyksittä. Koira ei saa hyppiä avustajaa päin eikä purra häntä. Noin 20 sekuntia jatkuneen haukkumisen jälkeen ohjaaja siirtyy tuomarimerkistä vähintään 5 askeleen päähän piilosta. Tuomarimerkistä ohjaaja kutsuu koiran perusasentoon.

c) Arvostelu:

Puutteet haukkumisen jatkuvuudessa ja tehossa sekä vartioinnin painostavuudessa käskyyn asti, reagointi tuomariin tai ohjaajan saapumiseen alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jatkuvasta haukkumisesta annetaan 5 pistettä. Jos koira haukkuu heikosti, vähennetään 2 pistettä. Jos koira ei hauku lainkaan, mutta vartioi avustajaa tarkkaavaisesti, vähennetään 5 pistettä. Jos koira häiritsee avustajaa, esim. tönii, hyppii päin, vähennetään korkeintaan 2 pistettä. Jos koira puree avustajaa voimakkaasti, vähennetään jopa 9 pistettä. Jos koira jättää avustajan ennen, kuin tuomari on kehottanut ohjaajaa poistumaan keskilinjalta, koira voidaan lähettää uudelleen avustajan luo. Jos koira nyt jää avustajan luo, voidaan suoritusosaa C jatkaa, mutta liikesuoritus vartiointi ja haukkuminen arvostellaan puutteelliseksi. Jos koira ei palaa avustajan luo tai jättää avustajan uudelleen, suoritusosa C keskeytetään. Jos koira tulee ohjaajaa vastaan tämän tullessa piilolle, tai siirtyy ohjaajan luo ennen käskyä, liikesuoritus arvostellaan puutteelliseksi.

3. Avustajan pakoyrityksen estäminen - 10 pistettä

a) Käsky: *“Seuraa”, “Maahan”, “Irti”*

b) Suoritus:

Tuomarin merkistä koiranohjaaja käskee avustajan ulos piilosta. Avustaja siirtyy normaaliilla kävelyvauhdilla pakoyrityksen merkitylle aloituspaikalle. Tuomarin merkistä ohjaaja siirtyy vapaana seuraavan koiransa kanssa pakoyrityksen merkitylle odotuspaikalle. Avustajan ja koiran välinen etäisyys on 5 askelta. Ohjaaja jättää vartioivan koiran paikalleen ja siirtyy piilolle. Ohjaajalla on katsekontakti koiraansa, avustajaan ja tuomariin. Tuomarin merkistä avustaja aloittaa pakoyrityksen. Koiran tulee viivyttelämättä oma-aloitteisesti estää pakoyritys käymällä avustajaan kiinni energisesti ja voimakkaasti. Koira saa käydä kiinni ainoastaan avustajan suojahihaan. Tuomarin merkistä avustaja pysähtyy liikkumattomaksi. Kun avustaja pysähtyy, koiran tulee heti irrottaa oteensa. Koiranohjaaja voi antaa *“irti”*-käskyn oma-aloitteisesti sopivan ajan kuluttua.

Jos koira ei irrota ensimmäisellä käskyllä, ohjaaja voi tuomarin merkistä antaa kaksi lisäkäskyä. Jos koira ei irrota kolmannellakaan käskyllä (yksi sallittu ja kaksi lisäkäskyä), koira hylätään. Ohjaajan tulee antaa *“irti”*-käsky rauhallisesti paikallaan seisoen, koiraan muuten vaikuttamatta. Irrotuksen jälkeen koiran on pysyttävä tiiviisti avustajan luona ja vartioitava avustajaa tarkkaavaisesti.

c) Arvostelu:

Puutteet tärkeimmissä arvostelukohteissa alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan: Nopea, energinen reagointi ja avustajan perään lähtö, voimakas kiinnikäynti ja paon tehokas estäminen, täysi ja rauhallinen puruote irrotukseen asti, tarkkaavainen vartiointi tiiviisti avustajan makaavassa. Jos koira jää paikalleen makaamaan, tai ei pysäytä pakoyritystä noin 20 askeleen kuluessa käymällä ja pysymällä kiinni, osa C keskeytetään.

Jos koira ei ole vartiointivaiheessa täysin tarkkaavainen ja/tai häiritsee hieman avustajaa, arvosanaa alennetaan yhdellä. Jos koiran tarkkaavaisuudessa on huomattavia puutteita ja/tai se häiritsee avustajaa voimakkaasti, alennetaan arvosanaa kahdella. Jos koira ei vartioi avustajaa mutta pysyy kuitenkin avustajan luona, alennetaan arvosanaa kolmella. Jos koira jättää avustajan tai jos ohjaaja antaa koiralle käskyn pysyä avustajan luona, osa C keskeytetään.

4. Hyökkäyksen torjuminen vartiointivaiheessa - 20 pistettä

a) Käskyt: *“Irti”*, *“Sivulle”*

b) Suoritus:

Kun vartiointivaihetta on kestänyt noin 5 sekuntia, avustaja suorittaa tuomarin merkistä hyökkäyksen koiraan kohti. Koiran tulee ilman ohjaajan vaikutusta puolustautua käymällä avustajaan energisesti ja voimakkaasti kiinni. Koira saa käydä kiinni vain suojahihaan. Kun koira on käynyt kiinni, avustaja lyö sitä patukalla kaksi kertaa. Lyönnit saavat osua vain lapoihin ja säkäalueelle. Tuomarin merkistä avustaja pysähtyy paikalleen. Avustajan pysähtyessä koiran on heti irrotettava otteensa. Koiranohjaaja voi antaa *“irti”*-käskyn oma-aloitteisesti sopivan ajan kuluttua.

Jos koira ei irrota ensimmäisellä käskyllä, ohjaaja voi tuomarin merkistä antaa kaksi lisäkäskyä. Jos koira ei irrota kolmannellakaan käskyllä (yksi sallittu ja kaksi lisäkäskyä), koira hylätään. Ohjaajan tulee antaa *“irti”*-käsky rauhallisesti paikallaan seisoen, koiraan muuten vaikuttamatta. Irrotuksen jälkeen koiran on pysyttävä tiiviisti avustajan luona ja vartioitava avustajaa tarkkaavaisesti. Tuomarin merkistä ohjaaja siirtyy normaalilla kävelyvauhdilla suorinta tietä koiran luo ja ottaa sen perusasentoon käskyllä *“sivulle”*. Ohjaaja ei ota patukkaa pois avustajalta.

c) Arvostelu:

Puutteet tärkeimmissä arvostelukohteissa alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan: Nopea ja voimakas kiinnikäynti, täysi ja rauhallinen puruote irrotukseen asti, irrotuksen jälkeen tarkkaavainen vartiointi tiiviisti avustajan vieressä.

Jos koira ei ole vartiointivaiheessa täysin tarkkaavainen ja/tai häiritsee hieman avustajaa, arvosanaa alennetaan yhdellä. Jos koiran tarkkaavaisuudessa on huomattavia puutteita ja/tai se häiritsee avustajaa voimakkaasti, alennetaan arvosanaa kahdella. Jos koira ei vartioi avustajaa mutta pysyy kuitenkin avustajan luona, alennetaan arvosanaa kolmella. Jos koira tulee ohjaajaa vastaan tämän tullessa koiran luo, liikesuoritus arvostellaan puutteelliseksi. Jos koira jättää avustajan ennen, kuin tuomari on kehottanut ohjaajaa siirtymään koiran luo tai jos ohjaaja antaa koiralle käskyn pysyä avustajan luona, osa C keskeytetään.

5. Selkäkuljetus - 5 pistettä

a) Käsky: *“Seuraa”*

b) Suoritus:

Heti liikesuorituksen 4 jälkeen seuraa avustajan selkäkuljetus noin 30 askeleen pituisen matkan. Kuljetusreitoin määrää tuomari. Ohjaaja komentaa avustajan kulkemaan edellään ja kulkee noin 5 askelta avustajan perässä sivulla vapaana seuraavan koiransa kanssa, joka tarkkailee avustajaa valppaasti. Koiran tulee säilyttää 5 askeleen etäisyys avustajaan koko selkäkuljetuksen ajan.

c) Arvostelu:

Puutteet tärkeimmissä arvostelukohteissa alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan: avustajan valpas tarkkailu, täsmällinen ohjaajan seuraaminen, 5 askeleen etäisyyden säilyttäminen.

6. Hyökkäys koiraa kohti selkälätkäjetuksessa - 30 pistettä

a) Käskyt: *“Irti”*, *“Seuraa”*

b) Suoritus:

Selkälätkäjetuksen lopuksi avustaja suorittaa pysähtymättä, tuomarin merkistä hyökkäyksen koiraa kohti. Koiran tulee ilman ohjaajan vaikutusta viivyttämättä puolustautua käymällä energisesti ja voimakkaasti avustajaan kiinni. Koira saa käydä kiinni vain suojaahaan. Kun koira on saanut otteen, ohjaajan tulee pysähtyä sen hetkiselte paikalleen. Tuomarin merkistä avustaja pysähtyy paikalleen. Avustajan pysähtyessä koiran on heti irrotettava otteensa. Koiranohjaaja voi antaa *“irti”*-käskyn oma-aloitteisesti sopivan ajan kuluttua.

Jos koira ei irrota ensimmäisellä käskyllä, ohjaaja voi tuomarin merkistä antaa kaksi lisäkäskyä. Jos koira ei irrota kolmannellakaan käskyllä (yksi sallittu ja kaksi lisäkäskyä), koira hylätään. Ohjaajan tulee antaa *“irti”*-käsky rauhallisesti paikallaan seisoen, koiraan muuten vaikuttamatta. Irrotuksen jälkeen koiran on pysyttävä tiiviisti avustajan luona ja vartioitava avustajaa tarkkaavaisesti. Tuomarin merkistä ohjaaja siirtyy normaalilla kävelyvauhdilla suorinta tietä koiran luo ja ottaa sen perusasentoon käskyllä *“sivulle”*. Ohjaaja ottaa patukan pois avustajalta.

Tämän jälkeen seuraa avustajan sivulätkäjetus tuomarin luo noin 20 askeleen päähän. Ohjaaja saa antaa koiralle käskyn *“seuraa”*. Koiran tulee kulkea avustajan oikealla puolella niin, että koira on avustajan ja ohjaajan välissä. Koiran tulee lätkäjetuksen aikana tarkkailla avustajaa valppaasti. Se ei kuitenkaan saa häiritä avustajaa, hypätä häntä päin tai purra häntä. Ryhmä pysähtyy tuomarin eteen, ohjaaja antaa patukan tuomarille ja ilmoittaa osan C 1-osan päättyneeksi.

c) Arvostelu:

Puutteet tärkeimmissä arvosteluohjeissa alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan: Nopea ja voimakas kiinnikäynti, täysi ja rauhallinen puruote irrotukseen asti, irrotuksen jälkeen tarkkaavainen vartiointi tiiviisti avustajan vieressä.

Jos koira ei ole vartiointivaiheessa täysin tarkkaavainen ja/tai häiritsee hieman avustajaa, arvosanaa alennetaan yhdellä. Jos koiran tarkkaavaisuudessa on huomattavia puutteita ja/tai se häiritsee avustajaa voimakkaasti, alennetaan arvosanaa kahdella. Jos koira ei vartioi avustajaa mutta pysyy kuitenkin avustajan luona, alennetaan arvosanaa kolmella. Jos koira tulee ohjaajaa vastaan tämän tullessa koiran luo, liikesuoritus arvostellaan puutteelliseksi. Jos koira jättää avustajan ennen, kuin tuomari on kehottanut ohjaajaa siirtymään koiran luo tai jos ohjaaja antaa koiralle käskyn pysyä avustajan luona, osa C keskeytetään.

7. Liikkuvan avustajan hyökkäys koiraa kohti - 20 pistettä

a) Käskyt: *“Istu”*, *“Kiinni”*, *“Irti”*, *“Sivulle”*, *“Seuraa”*

b) Suoritus:

Ohjaaja ja koira osoitetaan merkitylle paikalle keskilinjalle 1-piilon tasalle. Ohjaaja voi pitää koiran kaulaimesta kiinni, mutta hän ei saa innostaa koiraa. Tuomarin merkistä patukalla varustautunut avustaja tulee esiin piilosta ja juoksee keskilinjalle. Keskilinjalla avustaja kääntyy ohjaajaa ja koiraa kohti ja juoksuaan jatkaen alkaa lähestyä ohjaajaa ja koiraa suoraan edestä päin uhkaushuutoja huutaen ja voimakkaita uhkausliikkeitä tehden. Kun

avustaja on päässyt noin 40–50 askeleen päähän ohjaajasta ja koirasta, ohjaaja vapauttaa koiran tuomarin merkistä antaen sille käskyn *”kiinni”*. Koiran tulee pysäyttää hyökkäys viivyttelemättä käymällä avustajaan energisesti ja voimakkaasti kiinni. Koira saa käydä kiinni vain suojahihaan. Ohjaaja ei saa liikkua paikaltaan. Tuomarin merkistä avustaja pysähtyy liikkumattomaksi. Kun avustaja pysähtyy, koiran tulee heti irrottaa otteensa. Koiranohjaaja voi antaa *”irti”*-käskyn oma-aloitteisesti sopivan ajan kuluttua.

Jos koira ei irrota ensimmäisellä käskyllä, ohjaaja voi tuomarin merkistä antaa kaksi lisäkäskyä. Jos koira ei irrota kolmannellakaan käskyllä (yksi sallittu ja kaksi lisäkäskyä), koira hylätään. Ohjaajan tulee antaa *”irti”*-käsky rauhallisesti paikallaan seisoen, koiraan muuten vaikuttamatta. Irrotuksen jälkeen koiran on pysyttävä tiiviisti avustajan luona ja vartioitava avustajaa tarkkaavaisesti. Tuomarin merkistä ohjaaja siirtyy normaalilla kävelyvauhdilla suorinta tietä koiran luo ja ottaa sen perusasentoon käskyllä *”sivulle”*. Ohjaaja ottaa patukan pois avustajalta.

Tämän jälkeen seuraa avustajan sivukuljetus tuomarin luo noin 20 askeleen päähän. Ohjaaja saa antaa koiralle käskyn *”seuraa”*. Koiran tulee kulkea avustajan oikealla puolella niin, että koira on avustajan ja ohjaajan välissä. Koiran tulee kuljetuksen aikana tarkkailla avustajaa valppaasti. Se ei kuitenkaan saa häiritä avustajaa, hypätä häntä päin tai purra häntä. Ryhmä pysähtyy tuomarin eteen, ohjaaja antaa patukan tuomarille ja ilmoittaa osan C päättyneeksi. Ennen loppuarvostelun aloittamista tuomari antaa merkin kytkeä koira.

c) Arvostelu:

Puutteet tärkeimmässä arvostelukohteissa alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan: Energinen puolustautuminen ja voimakas kiinnikäynti, täysi ja rauhallinen puruote irrotukseen asti, irrotuksen jälkeen tarkkaavainen vartiointi tiiviisti avustajan vieressä.

Jos koira ei ole vartiointivaiheessa täysin tarkkaavainen ja/tai häiritsee hieman avustajaa, arvosanaa alennetaan yhdellä. Jos koiran tarkkaavaisuudessa on huomattavia puutteita ja/tai se häiritsee avustajaa voimakkaasti, alennetaan arvosanaa kahdella. Jos koira ei vartioi avustajaa mutta pysyy kuitenkin avustajan luona, alennetaan arvosanaa kolmella. Jos koira tulee ohjaajaa vastaan tämän tullessa koiran luo, liikesuoritus arvostellaan puutteelliseksi. Jos koira jättää avustajan ennen, kuin tuomari on kehottanut ohjaajaa siirtymään koiran luo tai jos ohjaaja antaa koiralle käskyn pysyä avustajan luona, osa C keskeytetään.

IPO-3

Koe jakaantuu seuraaviin osiin:

Osa A	100 pistettä
Osa B	100 pistettä
Osa C	100 pistettä
Yhteensä	300 pistettä

IPO 3 Osa A

Vieraan henkilön tekemä jälki, vähintään 60 askelta, viisi (5) suoraa, neljä (4) kulmaa (noin 90°), kolme (3) esinettä, ikä vähintään 60 minuuttia, jäljestämisaika 20 minuuttia.

Jäljestäminen	80 pistettä
Esineet (7 + 7 + 6)	20 pistettä
Yhteensä	100 pistettä

Yleisiä määräyksiä

Tuomari tai jälkivastaava päättää jäljen muodon käytettävissä olevan maaston mukaan. Jäljet on tehtävä erilaisina. Esimerkiksi yksittäiset kulmat ja esineet eivät saa olla jokaisella jäljellä samalla etäisyydellä jäljen alusta tai toisistaan. Jäljen lähtökohta on merkittävä selvästi kyltillä, joka on työnnetty maahan aivan jäljen lähtökohdan viereen, vasemmalle puolelle.

Tuomari arpoa osallistujien suoritusjärjestyksen uudelleen jälkien tekemisen jälkeen.

Jäljentekijä näyttää esineet tuomarille tai jälkivastaavalle ennen jäljen tekoa. Esineiden on oltava jäljentekijän hyvin hajustamia (vähintään 30 minuuttia). Jäljentekijä vii pytty hetken jäljen lähtökohdassa ja kävelee sitten normaalia askelpituutta käyttäen osoitettuun suuntaan. Kulmat tehdään myös normaalilla askelpituudella. Ensimmäinen esine asetetaan aikaisintaan 100 askeleen päähän lähtökohdasta ensimmäiselle tai toiselle suoralle, toinen esine toiselle tai kolmannelle suoralle ja viimeinen esine jäljen loppuun. Jäljentekijän tulee asettaa esineet pysähtymättä. Viimeisen esineen jätettyään jäljentekijä jatkaa suoraan eteenpäin vielä muutaman askeleen. Jäljellä käytettävien esineiden on oltava erilaisia. (Materiaali: esim. nahka, tekstiili, puu.) Esineiden tulee olla noin 10 cm pitkiä, 2 – 3 cm leveitä ja 0,5 – 1 cm paksuja, eivätkä ne saa väriltään poiketa oleellisesti maaston väristä. Kaikki esineet numeroidaan siten, että lähtökyltin numero on sama kuin ko. jäljellä olevien esineiden numero. Jälki on tehtävä ohjaajalta ja koiralta näkymättömissä.

Tuomari, jäljentekijä ja muut paikalla olevat henkilöt eivät saa koiran työskentelyn aikana olla sillä alueella, missä koirakolla (koiranohjaaja ja koira) on oikeus etsiä jälkeä.

a) Käsky: ”Etsi”

Ohjaaja saa antaa ”etsi” -käskyn koiralle jäljen alussa sekä ensimmäisen ja toisen esineen jälkeen.

b) Suoritus:

Koiranohjaaja valmistelee koiransa jäljestämiseen. Koira voi jäljestää joko vapaana tai kytkettynä 10 m pitkään jälkiliinaan. 10 m pituinen jälkiliina voi kulkea koiran selän

yli, koiran kylkeä pitkin tai etu- ja/tai takajalkojen välistä. Jälkiliina voidaan kytkeä joko suoraan kaulaimen, joka ei ole kuristavalla, tai jälkivaljaiden kiinnityslaitteeseen (sallittuja ovat rinta- ja tynnyrivaljaat, ilman lisähihnoja). Tuomarin kutsusta ohjaaja ilmoittautuu tuomarille koira perusasennossa, ja ilmoittaa ottaako koira esineet suuhunsa vai ilmaiseeko ne. Koiran kaikenlainen pakottaminen on kiellettyä ennen jäljelle lähtöä, jäljen etsimisen sekä koko jäljen ajan aikana. Tuomarin merkistä koira ohjataan hitaasti ja rauhallisesti jäljen lähtökohtaan ja lähetetään jäljelle. Koiran tulee lähtökohdassa tutkia hajua intensiivisesti, rauhallisesti ja syvällä nenällä. Sen jälkeen koiran tulee alkaa jäljestää syvällä nenällä, tasaisella vauhdilla ja intensiivisesti. Ohjaajan tulee seurata koiraan 10 m etäisyydellä jälkiliinan päästä kiinni pitäen. Ohjaajan tulee pitää koiraan 10 m etäisyys myös koiran jäljestäessä vapaana. Ohjaajan voi päästää liinan löysälle, siitä kuitenkaan otettaan irrottamatta. Koiran tulee jäljestää kulmat varmasti.

Kulman jälkeen koiran tulee jatkaa samalla nopeudella. Koiran tulee heti esineen löydettyään ilman ohjaajan vaikutusta joko ottaa esineen suuhunsa tai ilmaista se vakuuttavasti. Jos koira ottaa esineen suuhunsa, se voi jäädä seisomaan paikalleen, istua tai tuoda esineen ohjaajalle. Jos koira jatkaa eteenpäin tai menee maahan esine suussa, suoritus on virheellinen. Koira voi ilmaista esineen menemällä maahan, istumalla tai jäämällä seisomaan (myös vaihdellen). Kun koira on ilmaissut esineen tai ottanut sen suuhunsa, ohjaajan laskee jälkiliinan kädestään ja menee koiran luokse. Ohjaaja näyttää koiran löytämän esineen nostamalla sen korkealle ylös. Tämän jälkeen ohjaaja tarttuu uudelleen jälkiliinaan ja lähettää koiran jatkamaan jäljestämistä. Jäljen lopussa ohjaaja esittää löydetty esineet tuomarille.

c) Arvostelu:

Jäljestämisnopeus ei vaikuta arvosteluun, kunhan koiran jälkityöskentely on intensiivistä, tasaista ja vakuuttavaa, ja koira näin osoittaa positiivista jäljestämiskäyttäytymistä. Tarkastaminen ei ole virhe, jos koira pysyy jäljellä. Päämäärätön liikkuminen, korkea nenä, tarpeiden teko, pyöriminen kulmissa, jatkuvat kehotukset, koiran avustaminen liinan avulla tai suullisesti jäljestämisen aikana tai esineiden kohdalla, esineiden virheellinen suuhun ottaminen tai virheellinen ilmaisu ja valeilmaisu laskevat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jälki keskeytetään, jos koiranohjaaja poistuu jäljeltä yli jälkiliinan pituuden. Jos ohjaaja estää koiraan poistumasta jäljeltä, tuomari kehottaa ohjaajaa seuraamaan koiraan. Jos ohjaaja ei noudata tuomarin kehotusta, tuomari keskeyttää jäljestämisen. Jos koira ei ole päässyt jäljen loppuun 20 minuutin kuluessa lähtöpaikalta lähtemisestä, tuomari keskeyttää jäljestämisen. Koiran suoritus ennen keskeytystä arvostellaan.

Jos koira jäljen esinetyöskentelyssä käyttää kumpaakin ilmaisu tapaa, eli ottaa esineen suuhun ja ilmaisee sen, suoritus on virheellinen. Vain ne esineet hyväksytään, jotka koira ilmaisee ohjaajan ilmoittamalla tavalla. Valeilmaisu huomioidaan kyseessä olevan suoran arvostelussa.

Esineistä, joita koira ei ilmaise tai ota suuhunsa, ei anneta pisteitä.

Suoraosuuksien jäljestämisen pisteytys täytyy sovitaa suoran pituuden ja vaikeusasteen mukaan. Kukin suora arvostellaan arvosanoilla ja pisteillä. Jos koira ei suorita jälkityöskentelyä (pysyy pitkän aikaa samassa paikassa eikä jäljestä), jäljestäminen voidaan keskeyttää, vaikka koira olisikin edelleen jäljellä.

IPO 3 Osa B

Liikesuoritus 1	Seuraaminen vapaana	10 pistettä
Liikesuoritus 2	Liikkeestä istuminen	10 pistettä
Liikesuoritus 3	Liikkeestä maahanmeno ja luoksetulo	10 pistettä
Liikesuoritus 4	Juoksusta seisomaan jääminen	10 pistettä
Liikesuoritus 5	Noutaminen tasamaalta	10 pistettä
Liikesuoritus 6	Hyppynouto	15 pistettä
Liikesuoritus 7	Estenouto	15 pistettä
Liikesuoritus 8	Eteen lähettäminen ja maahanmeno	10 pistettä
Liikesuoritus 9	Paikallaolo häiriön alaisena	10 pistettä
Yhteensä		100 pistettä

Yleisiä määräyksiä

Tuomari antaa jokaiseen liikesuoritukseen aloitusluvan. Suorituksen muut osat, kuten käännökset, pysähdykset, käyntinopeuden muutokset jne. ohjaaja tekee ilman tuomarin ohjeita.

Käskysanat on sidottu koesääntöön. Käskyt tulee antaa normaalilla puheäänellä ja niiden on oltava lyhyitä, yksisanaisia komentoja. Käskyt voidaan antaa millä tahansa kielellä. Samaa käskysanaa on kuitenkin käytettävä joka kerta samasta toiminnosta. Jos koira ei suorita liikettä tai liikkeen osaa kolmannellakaan käskyllä, liike keskeytetään eikä sitä arvostella. Luoksetulossa voidaan käskysanan ”*tänne*” sijasta käyttää myös koiran nimeä. Koiran nimen sanominen yhdessä käskysanan kanssa katsotaan kaksoiskäskyksi.

Perusasennossa koira istuu tiiviisti ja suoraan ohjaajan vasemmalla puolella siten, että koiran lapa on ohjaajan polven tasolla. Jokainen liikesuoritus alkaa ja loppuu perusasennossa. Perusasennon saa ennen liikesuorituksen aloittamista ottaa vain kerran. Koira saa kiittää lyhyesti vain jokaisen liikesuorituksen päätteeksi koiran ollessa perusasennossa. Sen jälkeen ohjaaja voi ottaa uuden perusasennon. Joka tapauksessa koiran kiittämisen ja suorituksen jatkamisen välillä on oltava selkeä väli (noin 3 sek).

Perusasennosta lähdetään nk. valmistelemaan osaan. Ohjaajan tulee liikkua vähintään 10 ja enintään 15 askelta ennen käskyn antamista liikkeen suoritusta varten. Suoritusosien eteen istuminen ja sivulle siirtyminen välissä, samoin kuin istumaan, seisomaan tai makaamaan jätetyn koiran luo palatessaan ennen uuden käskyn antamista ohjaajan tulee pitää selkeä väli (noin 3 sek). Koiran luo palatessaan ohjaaja voi joko mennä suoraan koiran viereen tai kiertää koiran takaa.

Koiran täytyy myös suorituspaikasta seuraavaan siirryttäessä seurata ohjaajaa vapaana. Ohjaajan on pidettävä koira mukanaan myös noutoesinettä hakiessaan. Koiran kiihottaminen ja koiran kanssa leikkiminen on kielletty.

Ohjaajan tulee suorittaa täyskäännökset vasemmalle. Koira voi täyskäännöksessä joko kiertää ohjaajan takaa tai kääntyä ohjaajan edessä, täyskäännös on suoritettava samalla tavalla joka kerta.

Eteen istumisen jälkeen koira voi siirtyä perusasentoon joko ohjaajan takaa kiertäen tai ohjaajan edessä kääntymällä.

Vapaahyppytelineen korkeus on 100 cm ja leveys 150 cm. Vinoeste koostuu kahdesta yläosistaan toisiinsa kiinnitetystä kipeämisseinästä, joiden leveys on 150 cm ja korkeus 191 cm. Seinät asetetaan maahan sellaiseen kaltevuuteen toisiinsa nähden, että esteen pystysuora korkeus on 180 cm. Esteen pinnan on kauttaaltaan

oltava luistamaton. Esteen yläosaan kummallekin puolelle kiinnitetään 3 kappaletta 24/48 mm kiipeämistukea. Kaikilla kokeeseen osallistuvilla koirilla on käytettävä samoja esteitä.

Noutoliikkeissä on käytettävä pussia noutoesineitä, joiden paino on määräysten mukainen (tasamaanouto 2000 g, hyppy- ja estenouto 650 g). Kaikkien osallistujien on käytettävä järjestäjien noutoesineitä. Noutoesinettä ei missään noutoliikkeessä saa antaa koiran suuhun ennen liikkeen alkua.

Jos koiranohjaaja unohtaa jonkun liikesuorituksen, tuomarin tulee kehottaa ohjaajaa suorittamaan liike. Tästä ei seuraa pistevähennystä.

1. Vapaana seuraaminen - 10 pistettä

a) Käsky: *“seuraa”*

Ohjaaja saa antaa käskyn vain liikkeelle lähdettyä ja käyntinopeutta muutettaessa.

b) Suoritus:

Ohjaaja kulkee vapaana seuraavan koiransa kanssa tuomarin luo, ottaa koiran perusasentoon ja esittelee itsensä. Koiran tulee suoraan perusasennosta käskyllä *“seuraa”* seurata ohjaajaa tarkkaavaisesti, iloisesti ja suoraan ohjaajan vasemmalla puolella, lapa koko ajan ohjaajan polven tasolla, ja ohjaajan pysähtyessä ilman käskyä istua nopeasti ja suorassa asennossa. Liikesuorituksen aluksi ohjaaja ja koira kulkevat pysähtymättä 50 askelta suoraan eteenpäin, tekevät täyskäännöksen ja jatkavat takaisin päin 10–15 askelta, minkä jälkeen ohjaaja siirtyy ensin juoksuun ja sitten hitaaseen käyntiin (kumpaakin vähintään 10 askelta). Siirtymisen juoksusta hitaaseen käyntiin tulee tapahtua ilman väliaskeleita. Eri käyntinopeuksien tulee selvästi erota toisistaan. Tämän jälkeen ohjaaja ja koira suorittavat normaalilla käyntinopeudella vähintään yhden käännöksen oikeaan ja vasempaan sekä yhden täyskäännöksen. Ohjaajan tulee pysähtyä vähintään kerran normaalilla käyntinopeudella liikkueensa. Ohjaajan ja koiran kulkiessa ensimmäistä suoraa, ammutaan kaksi laukausta (kaliiberi 6 mm) 5 sekunnin välein vähintään 15 askeleen etäisyydellä koirasta. Koiran tulee suhtautua laukauksiin välinpitämättömästi. Liikesuorituksen lopussa ohjaaja ja koira kulkevat tuomarin ohjeiden mukaan vähintään 4 henkilöstä koostuvaan liikkuvaan ryhmään. Ohjaajan ja koiran tulee ryhmässä kiertää yhden henkilön ympäri oikealta ja yhden henkilön ympäri vasemmalta sekä pysähtyä ryhmässä vähintään kerran. Tuomari voi määrätä ohjaajan ja koiran uudelleen ryhmään. Tämän jälkeen ohjaaja ja koira poistuvat ryhmästä ja ottavat perusasennon.

c) Arvostelu (koskee kaikkia käyntinopeuksia):

Edistäminen, sivuttaispoikkeamat, jättäminen, hidas tai viivyttelevä istuminen, lisäkäskyt, vartaloavut, tarkkaamattomuus kaikilla käyntinopeuksilla ja käännöksissä ja/tai koiran haluttomuus alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan.

2. Liikkeestä istuminen - 10 pistettä

a) Käskyt: *“seuraa”*, *“istu”*

b) Suoritus:

Ohjaaja lähtee suoraan perusasennosta vapaana seuraavan koiransa kanssa eteenpäin normaalikäynnillä. 10–15 askeleen jälkeen koiran tulee käskyllä *“istu”* istua

nopeasti ja suoraan kulkusuuntaan nähden, ilman että ohjaaja keskeyttää kulkuaan, muuttaa kulkunopeuttaan tai katsoo taakseen. Kun ohjaaja on liikkunut vielä 30 askelta, hän pysähtyy ja kääntyy heti rauhallisesti paikallaan istuvaa koiraa kohti. Tuomarin merkistä ohjaaja palaa koiransa luo ja asettuu sen oikealle puolelle.

c) Arvostelu:

Valmistelevan osan virheet, hidas istuminen, rauhaton ja tarkkaamaton paikallaan istuminen alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jos koira menee maahan tai jää seisomaan istumisen sijaan, vähennetään 5 pistettä.

3. Liikkeestä maahanmeno ja luoksetulo - 10 pistettä

a) Käskyt: "seuraa", "maahan", "tänne", "sivulle"

b) Suoritus:

Ohjaaja lähtee suoraan perusasennosta vapaana seuraavan koiransa kanssa eteenpäin. Edettyään 10 – 15 askelta kävelynopeudella, ohjaaja siirtyy juoksuun ja juoksee edelleen 10 – 15 askelta. Tämän jälkeen koiran tulee käskyllä "maahan" mennä maahan nopeasti ja suoraan kulkusuuntaan nähden, ilman että ohjaaja keskeyttää kulkuaan, muuttaa kulkunopeuttaan tai katsoo taakseen. Kun ohjaaja on liikkunut vielä 30 askelta, hän pysähtyy ja kääntyy heti rauhallisesti paikallaan makaavaa koiraa kohti. Tuomarin merkistä ohjaaja kutsuu koiran luokseen käyttäen käskyä "tänne" tai koiran nimeä. Koiran tulee tulla ohjaajan luokse iloisesti, nopeasti ja suoraan ja istua tiiviisti ja suoraan ohjaajan eteen. Käskyllä "sivulle" koiran tulee nopeasti siirtyä suoraan ohjaajan vasemmalle puolelle, lapa ohjaajan polven tasolla.

c) Arvostelu:

Valmistelevan osan virheet, hidas maahanmeno, rauhattomuus makuulla olon aikana, hidas tai hidastuva luoksetulo, ohjaajan haara-asento, virheet eteen istumisessa ja perusasentoon siirtymisessä alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jos koira istuu tai jää seisomaan käskyn "maahan" saatuaan, vähennetään 5 pistettä.

4. Juoksusta seisomaan jääminen - 10 pistettä

a) Käskyt: "seuraa", "seiso", "tänne", "sivulle"

b) Suoritus:

Ohjaaja lähtee suoraan perusasennosta juosten vapaana seuraavan koiransa kanssa eteenpäin. 10–15 juoksuaskeleen jälkeen koiran tulee käskyllä "seiso" pysähtyä nopeasti seisomaan suoraan kulkusuuntaan nähden, ilman että ohjaaja keskeyttää juoksuaan, muuttaa kulkunopeuttaan tai katsoo taakseen. Kun ohjaaja on juossut vielä 30 askelta, hän pysähtyy ja kääntyy heti rauhallisesti paikallaan seisovaa koiraa kohti. Tuomarin merkistä ohjaaja kutsuu koiran luokseen käyttäen käskyä "tänne" tai koiran nimeä. Koiran tulee tulla ohjaajan luokse iloisesti, nopeasti ja suoraan ja istua tiiviisti ja suoraan ohjaajan eteen. Käskyllä "sivulle" koiran tulee nopeasti siirtyä suoraan asentoon ohjaajan vasemmalle puolelle, lapa ohjaajan polven tasolla.

c) Arvostelu:

Valmistelevan osan virheet, ohjaajan perään kulkeminen pysähtymättä käskyn jälkeen, rauhaton seisominen, ohjaajan perään kulkeminen pysähtymisen jälkeen, hidas tai hidastuva luoksetulo, ohjaajan haara-asento, virheet eteen istumisessa ja perusasentoon siirtymisessä alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jos koira istuu tai menee maahan "seiso"-käskyn jälkeen, vähennetään 5 pistettä.

5. Noutaminen tasamaalta - 10 pistettä

a) Käskyt: "tuo", "irti", "sivulle"

b) Suoritus:

Ohjaaja heittää suoraan perusasennosta noutokapulan (paino 2000 g) noin 10 askeleen päähän. Käskyn "tuo" saa antaa vasta, kun noutokapula on maassa paikallaan. Rauhallisesti ohjaajan vieressä vapaana istuvan koiran tulee käskyllä "tuo" juosta nopeasti ja suoraan noutokapulan luo, ottaa se heti suuhunsa ja tuoda se ohjaajalle nopeasti ja suoraan. Koiran tulee istua tiiviisti ja suoraan asentoon ohjaajan eteen ja pitää noutokapulaa rauhallisesti suussaan niin kauan, että ohjaaja noin 3 sekunnin kuluttua ottaa kapulan koiralta käskyllä "irti". Ohjaajan tulee siirtää noutokapula käsivarsi alas ojennettuna rauhallisesti vartalonsa oikealle puolelle. Käskyllä "sivulle" koiran tulee nopeasti siirtyä suoraan asentoon ohjaajan vasemmalle puolelle, lapa ohjaajan polven tasolla. Ohjaaja ei saa koko liikesuorituksen aikana liikkua paikaltaan.

c) Arvostelu:

Virheet perusasennossa, hidas kapulalle meno, virheet kapulan suuhun otossa, hidas takaisin tulo, noutokapulan pudottaminen, noutokapulalla leikkiminen tai sen pureskelu, ohjaajan haara-asento, virheet eteen istumisessa ja perusasentoon siirtymisessä alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Noutokapulan heittäminen liian lähelle ja ohjaajan koiralle antamat avut paikaltaan liikkumatta alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jos ohjaaja liikkuu paikaltaan ennen liikkeen loppumista, arvosana on puutteellinen. Jos koira ei tuo noutokapulaa, liikesuorituksesta annetaan 0 pistettä.

6. Hyppynouto (100 cm) - 15 pistettä

a) Käskyt: "hyppy", "tuo", "irti", "sivulle"

b) Suoritus:

Ohjaaja siirtyy koiransa kanssa perusasentoon vähintään 5 askeleen päähän esteestä. Ohjaaja heittää suoraan perusasennosta noutokapulan (paino 650 g) 100 cm korkean esteen yli. Käskyn "hyppy" saa antaa vasta, kun noutokapula on maassa paikallaan. Rauhallisesti ohjaajan vieressä vapaana istuvan koiran tulee käskyllä "hyppy" ja "tuo" ("tuo"-käsky on annettava hypyn aikana) hypätä esteen yli siihen koskettamatta, juosta nopeasti ja suoraan noutokapulan luo, ottaa se heti suuhunsa, hypätä takaisin esteen yli siihen koskettamatta ja tuoda kapula ohjaajalle nopeasti ja suoraan. Koiran tulee istua tiiviisti ja suoraan asentoon ohjaajan eteen ja pitää noutokapulaa rauhallisesti suussaan niin kauan, että ohjaaja noin 3 sekunnin kuluttua ottaa kapulan koiralta käskyllä "irti". Ohjaajan tulee siirtää noutokapula käsivarsi alas ojennettuna rauhallisesti vartalonsa oikealle puolelle. Käskyllä "sivulle" koiran tulee nopeasti siirtyä suoraan

asentoon ohjaajan vasemmalle puolelle, lapa ohjaajan polven tasolla. Ohjaaja ei saa koko liikesuorituksen aikana liikkua paikaltaan.

c) Arvostelu:

Virheet perusasennossa, hidas hyppy ja kapulalle meno, virheet kapulan suuhun otossa, hidas takaisin tulo, noutokapulan pudottaminen, noutokapulalla leikkiminen tai sen pureskelu, ohjaajan haara-asento, virheet eteen istumisessa ja perusasentoon siirtymisessä alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jos koira hipaisee estettä, vähennetään korkeintaan 1 piste hyppyä kohti ja ponnistuksesta 2 pistettä. Pistejakautuma hypynoudossa:

Menohyppy	Nouto	Paluuhyppy
5 pistettä	5 pistettä	5 pistettä

Liikesuoritus voidaan arvostella vain, jos koira suorittaa vähintään kaksi liikkeen osaa kolmesta (menohyppy – nouto – paluuhyppy).

Hypyt ja nouto moitteettomia	=	15 pistettä
Meno- tai paluuhyppy jää suorittamatta, nouto moitteeton	=	10 pistettä
Meno- ja paluuhyppy moitteettomia, nouto jää suorittamatta	=	10 pistettä

Jos ohjaaja heittää noutokapulan voimakkaasti vinoon tai niin, ettei koira näe sitä, ohjaajalla on oikeus tuomarilta luvan pyydettyään tai tuamarin kehotuksesta, uusia heitto ilman pistemenetystä. Koiran tulee odottaa paikallaan istuen.

Ohjaajan koiralle antamat avut paikaltaan liikkumatta alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jos ohjaaja liikkuu paikaltaan ennen liikkeen loppumista, arvosana on puutteellinen.

7. Estenouto (180 cm) - 15 pistettä

a) Käskyt: ”hyppy”, ”tuo”, ”irti”, ”sivulle”

b) Suoritus:

Ohjaaja siirtyy koiransa kanssa perusasentoon vähintään 5 askeleen päähän vinoesteestä. Ohjaaja heittää suoraan perusasennosta noutokapulan (paino 650 g) esteen yli. Rauhallisesti ohjaajan vieressä vapaana istuvan koiran tulee käskyillä ”hyppy” ja ”tuo” (”tuo”-käsky on annettava hypyn aikana) kiivetä esteen yli, juosta nopeasti ja suoraan noutokapulan luo, ottaa se heti suuhunsa, kiivetä nopeasti takaisin esteen yli ja tuoda kapula ohjaajalle nopeasti ja suoraan. Koiran tulee istua tiiviisti ja suoraan asentoon ohjaajan eteen ja pitää noutokapulaa rauhallisesti suussaan niin kauan, että ohjaaja noin 3 sekunnin kuluttua ottaa kapulan koiralta käskyllä ”irti”. Ohjaajan tulee siirtää noutokapula käsivarsi alas ojennettuna rauhallisesti vartalonsa oikealle puolelle. Käskyllä ”sivulle” koiran tulee nopeasti siirtyä suoraan asentoon ohjaajan vasemmalle puolelle, lapa ohjaajan polven tasolla. Ohjaaja ei saa koko liikesuorituksen aikana liikkua paikaltaan.

c) Arvostelu:

Virheet perusasennossa, hidas hyppy ja kapulalle meno, virheet kapulan suuhun otossa, hidas takaisin tulo, noutokapulan pudottaminen, noutokapulalla leikkiminen tai sen pureskelu, ohjaajan haara-asento, virheet eteen istumisessa ja perusasentoon

siirtymisessä alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan.
Pistejakautuma estenoudossa:

Menohyppy	Nouto	Paluuhyppy
5 pistettä	5 pistettä	5 pistettä

Liikesuoritus voidaan arvostella vain, jos koira suorittaa vähintään kaksi liikkeen osaa kolmesta (menohyppy – nouto – paluuhyppy).

Hypyt ja nouto moitteettomia = 15 pistettä
Meno- tai paluuhyppy jää suorittamatta, nouto moitteeton = 10 pistettä
Meno- ja paluuhyppy moitteettomia, nouto jää suorittamatta = 10 pistettä

Jos ohjaaja heittää noutokapulan voimakkaasti vinoon tai niin, ettei koira näe sitä, ohjaajalla on oikeus tuomarilta luvan pyydettyään tai tuomarin kehotuksesta, uusia heitto ilman pistemenetystä. Koiran tulee odottaa paikallaan istuen.

Ohjaajan koiralle antamat avut paikaltaan liikkumatta alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jos ohjaaja liikkuu paikaltaan ennen liikkeen loppumista, arvosana on puutteellinen.

8. Eteenlähettäminen ja maahanmeno - 10 pistettä

a) Käskyt: “seuraa”, “eteen”, “maahan”, “istu”

b) Suoritus:

Ohjaaja lähtee suoraan perusasennosta vapaana seuraavan koiransa kanssa osoitettuun suuntaan. 10–15 askeleen jälkeen ohjaaja antaa koiralle samalla käsivartensa yhdellä liikkeellä ylös nostaan käskyn “eteen” ja pysähtyy itse. Koiran tulee edetä osoitettuun suuntaan määrätietoisesti, suoralinjaisesti ja nopeassa liikelajissa vähintään 30 askelta. Tuomarin merkistä ohjaaja antaa käskyn “maahan”, jolloin koiran tulee mennä nopeasti maahan. Ohjaaja saa pitää kättään ylösnostettuna niin kauan, kun koira on mennyt maahan. Tuomarin merkistä ohjaaja siirtyy koiransa luo ja asettuu sen oikealle puolelle. Noin 3 sekunnin jälkeen koiran tulee tuomarin merkistä käskyllä “istu” nousta nopeasti istumaan suoraan perusasentoon.

c) Arvostelu:

Valmistelevan osan virheet, ohjaajan jatkaminen kulkuaan koiran mukana, liian hidas eteenmeno, voimakas sivupoikkeama, liian lyhyt eteenmenomatka, hidasteleva tai ennakoiva maahanmeno, rauhaton makuulla olo tai ennakoiva seisomaan/istumaan nouseminen ohjaajan tullessa koiran luo alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan.

9. Paikallaolo häiriön alaisena - 10 pistettä

a) Käskyt: “maahan”, “istu”

b) Suoritus:

Ennen toisen koiran suoritusosan B aloittamista ohjaaja käsklee koiransa suoraan perusasennosta makuulle tuomarin osoittamaan paikkaan käskyllä “maahan”. Koiran viereen ei saa jättää talutinta tai mitään muuta esinettä. Sen jälkeen ohjaaja siirtyy

taakseen katsomatta koealueella noin 30 askeleen päähän koirasta ja asettuu koiralta näkymättömiin. Koiran tulee maata rauhallisesti paikallaan ilman ohjaajan vaikutusta niin kauan, että toinen koira suorittaa liikesuoritukset 1 – 7. Tuomarin merkistä ohjaaja palaa koiran luo ja asettuu sen oikealle puolelle. Noin 3 sekunnin jälkeen koiran tulee tuomarin merkistä käskyllä ”istu” nousta nopeasti istumaan suoraan perusasentoon.

c) Arvostelu:

Ohjaajan rauhaton käyttäytyminen ja muut piilotellut avut koiralle, koiran rauhattomuus paikallaolon aikana tai ennakoiva seisomaan/istumaan nouseminen ohjaajan tullessa koiran luo alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jos koira seisoo tai istuu, mutta pysyy kuitenkin paikallaan, arvosanaa alennetaan. Jos koira siirtyy pois paikaltaan yli 3 m ennen, kuin toinen koira on suorittanut liikesuorituksen 5 loppuun, liikesuorituksesta annetaan 0 pistettä. Jos koira siirtyy pois paikaltaan sen jälkeen, kun toinen koira on suorittanut liikesuorituksen 5 loppuun, arvosanaa alennetaan. Jos koira tulee ohjaajaa vastaan ohjaajan palatessa koiran luo, arvosanaa alennetaan korkeintaan 3 pistettä.

IPO 3 Osa C

Liikesuoritus 1	Avustajan etsintä risteillen	10 pistettä
Liikesuoritus 2	Vartiointi ja haukkuminen	10 pistettä
Liikesuoritus 3	Avustajan pakoyrityksen estäminen	10 pistettä
Liikesuoritus 4	Hyökkäyksen torjuminen vartiointivaiheessa	20 pistettä
Liikesuoritus 5	Selkälukitus	5 pistettä
Liikesuoritus 6	Hyökkäys koira kohti selkälukituksen aikana	15 pistettä
Liikesuoritus 7	Liikkuvan avustajan hyökkäys koira kohti	10 pistettä
Liikesuoritus 8	Hyökkäys koira kohti vartiointivaiheessa	20 pistettä
Yhteensä		100 pistettä

Yleisiä määräyksiä

Koealueella pitkillä sivuilla on 6 piiloa, 3 kummallakin sivulla, porrastetusti asetettuina (ks. kaavio). Tarvittavien merkintöjen on oltava selvästi koiranohjaajan, tuomarin ja avustajan näkyvissä.

Avustajalla on oltava suoja-puku, suoja-ihä ja pehmeä patukka. Suoja-ihässä on oltava purespohjapöytä ja päällysteenä luonnonvärinen juutikangas. Koska avustajan täytyy pitää koira koko ajan näkyvissään, hänen ei vartiointivaiheessa ole pakko seisoa aivan liikkumattomana. Avustaja ei saa kuitenkaan olla uhkaavassa asennossa eikä tehdä puolustautumisliikkeitä. Hänen tulee pitää suoja-ihä vartalonsa edessä. Ohjaaja saa päättää, miten hän ottaa patukan pois avustajalta. (Ks. myös ”Yleinen osa: Avustajamääräykset”).

Kokeissa voidaan kaikissa koeluokissa muuten käyttää vain yhtä avustajaa, mutta jos koeluokassa on yli 6 koira, on käytettävä kahta avustajaa. Kaikille saman koeluokan koirille on käytettävä samaa/samoja avustajaa/avustajia.

Koirat, jotka eivät ole ohjaajansa hallinnassa, jotka puolustautumisliikesuoritusten jälkeen eivät irrota otettaan tai irrottavat vasta ohjaajan voimakkaasta vaikutuksesta (kos-

ketus), jotka purevat jotain muuta ruumiinosaa kuin suojajihaa, on hylättävä kokeesta. Näille koirille ei suoriteta "VIK" -arviointia.

Sellaisten koirien osalta, jotka eivät suostu suorittamaan jotain puolustautumisloukkusuoritusta tai antavat avustajan torjua itsensä, osa "C" keskeytetään. Osan C suoritusta ei arvostella. Koirille kuitenkin suoritetaan "VIK" -arviointi.

Käskyn "irti" käyttö on sallittu yhden kerran kaikissa puolustautumisloukkuissa. Irrotus arvostellaan seuraavan taulukon mukaan.

Hidasteleva irrotus	Nopea irrotus ensimmäisen isäkäskyn jälkeen	Hidasteleva irrotus ensimmäisen isäkäskyn jälkeen	Nopea irrotus toisen isäkäskyn jälkeen	Hidasteleva irrotus toisen isäkäskyn jälkeen	Ei irrota toisenkaan isäkäskyn tai ohjaajan muiden toimenpiteiden jälkeen
0,5 – 3,0	3	3,5 – 6,0	6	6,5 – 9,0	Hylkäys

1. Avustajan etsintä risteillen - 10 pistettä

a) Käskyt: **"kierrä"**, **"tänne"** (**"tänne"** -käskyn voidaan liittää koiran nimi).

b) Suoritus:

Avustaja on koiralta näkymättömissä viimeisessä piilossa. Ohjaaja siirtyy vapaana seuraavan koiransa kanssa ensimmäisen piilon tasalle niin, että koira voidaan lähettää kuuteen risteilyyn. Suoritusosa C alkaa tuomarin merkistä. Koiran tulee lyhyellä "kierrä"-käskyllä ja oikealla tai vasemmalla kädellä annettulla suuntaohjauksella irtautua nopeasti ohjaajan luota ja määrätietoisesti kiertää osoitettu piilo tiiviisti ja tarkkaavaisesti. Käsky ja suuntaohjaus voidaan toistaa. Kun koira on suorittanut risteilyn, ohjaaja kutsuu koiran luokseen lyhyellä "tänne"-käskyllä ja lähettää koiran sen ollessa liikkeellä kohti ohjaajaa uuteen risteilyyn uudella "kierrä"-käskyllä seuraavaan piiloon. Ohjaajan tulee liikkua normaalilla kävely-nopeudella ajatellulla keskiliinjalla, eikä hän saa risteilyn aikana poistua tältä linjalta. Koiran on koko ajan oltava ohjaajan edellä. Kun koira tulee piilolle, jossa avustaja on, ohjaajan tulee pysähtyä paikalleen. Tämän jälkeen hän ei saa enää toistaa käskyjä.

c) Arvostelu:

Puutteet ohjattavuudessa, koiran vauhdissa ja määrätietoisuudessa sekä piilojen tiiviissä ja tarkkaavaisessa kierrossa alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan.

2. Vartiointi ja haukkuminen - 10 pistettä

a) Käskyt: **"tänne"**, **"sivulle"**

b) Suoritus:

Koiran tulee vartioida avustajaa aktiivisesti ja tarkkaavaisesti ja haukkua keskeytyksittä. Koira ei saa hyppiä avustajaa päin eikä purra häntä. Noin 20 sekuntia jatkuneen haukkumisen jälkeen ohjaaja siirtyy tuomarin merkistä vähintään 5 askeleen päähän piilosta. Tuomarin merkistä ohjaaja kutsuu koiran perusasentoon.

c) Arvostelu:

Puutteet haukkumisen jatkuvuudessa ja tehossa sekä vartioinnin painostavuudessa käskyn asti, reagointi tuomariin tai ohjaajan saapumiseen alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jatkuvasta haukkumisesta annetaan 5 pistettä. Jos koira haukkuu heikosti, vähennetään 2 pistettä. Jos koira ei hauku lainkaan, mutta vartioi avustajaa

tarkkaavaisesti, vähennetään 5 pistettä. Jos koira häiritsee avustajaa, esim. tönii, hyppii päin, vähennetään korkeintaan 2 pistettä. Jos koira puree avustajaa voimakkaasti, vähennetään jopa 9 pistettä. Jos koira jättää avustajan ennen, kuin tuomari on kehottanut ohjaajaa poistumaan keskilinjalta, koira voidaan lähettää uudelleen avustajan luo. Jos koira nyt jää avustajan luo, voidaan osaa C jatkaa, mutta liikesuoritus vartiointi ja haukkuminen arvostellaan puutteelliseksi. Jos koira ei palaa avustajan luo tai jättää avustajan uudelleen, osa C keskeytetään. Jos koira tulee ohjaajaa vastaan tämän tullessa piilolle, tai siirtyy ohjaajan luo ennen käskyä, liikesuoritus arvostellaan puutteelliseksi.

3. Avustajan pakoyrityksen estäminen - 10 pistettä

a) Käskyt: *“seuraa”, “maahan”, “irti”*

b) Suoritus:

Tuomarin merkistä koiranohjaaja käskee avustajan ulos piilosta. Avustaja siirtyy normaaliilla kävelyvauhdilla pakoyrityksen merkitylle aloituspaikalle. Tuomarin merkistä ohjaaja siirtyy vapaana seuraavan koiransa kanssa pakoyrityksen merkitylle odotuspaikalle. Avustajan ja koiran välinen etäisyys on 5 askelta. Ohjaaja jättää vartioivan koiran paikalleen ja siirtyy piilolle. Ohjaajalla on katsekontakti koiraansa, avustajaan ja tuomariin. Tuomarin merkistä avustaja aloittaa pakoyrityksen. Koiran tulee viivyttelämättä oma-aloitteisesti estää pakoyritys käymällä avustajaan kiinni energisesti ja voimakkaasti. Koira saa käydä kiinni ainoastaan avustajan suojahihaan. Tuomarin merkistä avustajan pysähty liikumattomaksi. Kun avustaja pysähtyy, koiran tulee heti irrottaa otteensa. Koiranohjaaja voi antaa *“irti”*-käskyn oma-aloitteisesti sopivan ajan kuluttua.

Jos koira ei irrota ensimmäisellä käskyllä, ohjaaja voi tuomarin merkistä antaa kaksi lisäkäskyä. Jos koira ei irrota kolmannellakaan käskyllä (yksi sallittu ja kaksi lisäkäskyä), koira hylätään. Ohjaajan tulee antaa *“irti”*-käsky rauhallisesti paikallaan seisoen, koiraan muuten vaikuttamatta. Irrotuksen jälkeen koiran on pysyttävä tiiviisti avustajan luona ja vartioitava avustajaa tarkkaavaisesti.

c) Arvostelu:

Puutteet tärkeimmissä arvostelukohteissa alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan: Nopea, energinen reagointi ja avustajan perään lähtö, voimakas kiinnikäynti ja paon tehokas estäminen, täysi ja rauhallinen puruote irrotukseen asti, tarkkaavainen vartiointi tiiviisti avustajan vieressä. Jos koira jää paikalleen makaamaan, tai ei pysäytä pakoyritystä noin 20 askeleen kuluessa käymällä ja pysymällä kiinni, osa C keskeytetään.

Jos koira ei ole vartiointivaiheessa täysin tarkkaavainen ja/tai häiritsee hieman avustajaa, arvosanaa alennetaan yhdellä. Jos koiran tarkkaavaisuudessa on huomattavia puutteita ja/tai se häiritsee avustajaa voimakkaasti, alennetaan arvosanaa kahdella. Jos koira ei vartioi avustajaa mutta pysyy kuitenkin avustajan luona, alennetaan arvosanaa kolmella. Jos koira jättää avustajan tai jos ohjaaja antaa koiralle käskyn pysyä avustajan luona, osa C keskeytetään.

4. Hyökkäyksen torjuminen vartiointivaiheessa - 20 pistettä

a) Käskyt: *“irti”, “sivulle”*

b) Suoritus:

Kun vartiointivaihetta on kestänyt noin 5 sekuntia, avustaja suorittaa tuomarin merkistä hyökkäyksen koiraan kohti. Koiran tulee ilman ohjaajan vaikutusta puolustautua

käymällä avustajaan energisesti ja voimakkaasti kiinni. Koira saa käydä kiinni vain suojahihaan. Kun koira on käynyt kiinni, avustaja lyö sitä patukalla kaksi kertaa. Lyönnit saavat osua vain lapoihin ja säkäalueelle. Tuomarin merkistä avustaja pysähtyy paikalleen. Avustajan pysähtyessä koiran on heti irrotettava otteensa. Koiranohjaaja voi antaa "irti"-käskyn oma-aloitteisesti sopivan ajan kuluttua.

Jos koira ei irrota ensimmäisellä käskyllä, ohjaaja voi tuomarin merkistä antaa kaksi lisäkäskyä. Jos koira ei irrota kolmannellakaan käskyllä (yksi sallittu ja kaksi lisäkäskyä), koira hylätään. Ohjaajan tulee antaa "irti"-käsky rauhallisesti paikallaan seisoen, koiraan muuten vaikuttamatta. Irrotuksen jälkeen koiran on pysyttävä tiiviisti avustajan luona ja vartioitava avustajaa valppaasti. Tuomarin merkistä ohjaaja siirtyy normaalilla kävelyvauhdilla suorinta tietä koiran luo ja ottaa sen perusasentoon käskyllä "sivulle". Ohjaaja ei ota patukkaa pois avustajalta.

c) Arvostelu:

Puutteet tärkeimmissä arvostelukohdeissa alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan: Nopea ja voimakas kiinnikäynti, täysi ja rauhallinen puruote irrotukseen asti, irrotuksen jälkeen tarkkaavainen vartiointi tiiviisti avustajan vieressä.

Jos koira ei ole vartiointivaiheessa täysin tarkkaavainen ja/tai häiritsee hieman avustajaa, arvosanaa alennetaan yhdellä. Jos koiran tarkkaavaisuudessa on huomattavia puutteita ja/tai se häiritsee avustajaa voimakkaasti, alennetaan arvosanaa kahdella. Jos koira ei vartioi avustajaa mutta pysyy kuitenkin avustajan luona, alennetaan arvosanaa kolmella. Jos koira tulee ohjaajaa vastaan tämän tullessa koiran luo, liikesuoritus arvostellaan puutteelliseksi. Jos koira jättää avustajan tai jos ohjaaja antaa koiralle käskyn pysyä avustajan luona, osa C keskeytetään.

5. Selkäkuljetus - 5 pistettä

a) Käsky: "seuraa"

b) Suoritus:

Heti liikesuorituksen 4 jälkeen seuraa avustajan selkäkuljetus noin 30 askeleen pituisen matkan. Kuljetusreititi määrää tuomari. Ohjaaja komentaa avustajan kulkemaan edellään ja kulkee noin 5 askelta avustajan perässä sivulla vapaana seuraavan koiransa kanssa, joka tarkkailee avustajaa valppaasti. Koiran tulee säilyttää 5 askeleen etäisyys avustajaan koko selkäkuljetuksen ajan.

c) Arvostelu:

Puutteet tärkeimmissä arvostelukohdeissa alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan: avustajan valpas tarkkailu, täsmällinen ohjaajan seuraaminen, 5 askeleen etäisyyden säilyttäminen.

6. Hyökkäys koiraan kohti selkäkuljetuksessa - 15 pistettä

a) Käskyt: "irti", "seuraa"

b) Suoritus:

Selkäkuljetuksen loppuksi avustaja suorittaa pysähtymättä, tuomarin merkistä hyökkäyksen koiraan kohti. Koiran tulee ilman ohjaajan vaikutusta viivyttelämättä puolustautua käymällä energisesti ja voimakkaasti avustajaan kiinni. Koira saa käydä kiinni vain suojahihaan. Kun koira on saanut otteen, ohjaajan tulee pysähtyä sen hetkiselälle paikalleen. Tuomarin

merkistä avustaja pysähtyy paikalleen. Avustajan pysähtyessä koiran on heti irrotettava otteensa. Koiranohjaaja voi antaa *“irti”*-käskyn oma-aloitteisesti sopivan ajan kuluttua.

Jos koira ei irrota ensimmäisellä käskyllä, ohjaaja voi tuomarin merkistä antaa kaksi lisäkäskyä. Jos koira ei irrota kolmannellakaan käskyllä (yksi sallittu ja kaksi lisäkäskyä), koira hylätään. Ohjaajan tulee antaa *“irti”*-käsky rauhallisesti paikallaan seisoen, koiraan muuten vaikuttamatta. Irrotuksen jälkeen koiran on pysyttävä tiiviisti avustajan luona ja vartioitava avustajaa tarkkaavaisesti. Tuomarin merkistä ohjaaja siirtyy normaalilla kävelyvauhdilla suorinta tietä koiran luo ja ottaa sen perusasentoon käskyllä *“sivulle”*. Ohjaaja ottaa patukan pois avustajalta.

Tämän jälkeen seuraa avustajan sivukuljetus tuomarin luo n. 20 askeleen päähän. Ohjaaja saa antaa koiralle käskyn *“seuraa”*. Koiran tulee kulkea avustajan oikealla puolella niin, että koira on avustajan ja ohjaajan välissä. Koiran tulee kuljetuksen aikana tarkkailla avustajaa valppaasti. Se ei kuitenkaan saa häiritä avustajaa, hypätä päin tai purra häntä. Ryhmä pysähtyy tuomarin eteen, ohjaaja antaa patukan tuomarille ja ilmoittaa osan C 1-osan päättyneeksi.

c) Arvostelu:

Puutteet tärkeimmissä arvosteluosioissa alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan: Nopea ja voimakas kiinnikäynti, täysi ja rauhallinen puruote irrotukseen asti, irrotuksen jälkeen tarkkaavainen vartiointi tiiviisti avustajan vieressä.

Jos koira ei ole vartiointivaiheessa täysin tarkkaavainen ja/tai häiritsee hieman avustajaa, arvosanaa alennetaan yhdellä. Jos koiran tarkkaavaisuudessa on huomattavia puutteita ja/tai se häiritsee avustajaa voimakkaasti, alennetaan arvosanaa kahdella. Jos koira ei vartioi avustajaa mutta pysyy kuitenkin avustajan luona, alennetaan arvosanaa kolmella. Jos koira tulee ohjaajaa vastaan tämän tullessa koiran luo, liikesuoritus arvostellaan puutteelliseksi. Jos koira jättää avustajan ennen, kuin tuomari on kehottanut ohjaajaa siirtymään koiran luo tai jos ohjaaja antaa koiralle käskyn pysyä avustajan luona, osa C keskeytetään.

7. Liikkuvan avustajan hyökkäys koiraan kohti - 10 pistettä

a) Käsky: *“istu”*, *“kiinni”*, *“irti”*

b) Suoritus:

Ohjaaja ja koira osoitetaan merkitylle paikalle keskilinjalle 1-piilon tasalle. Ohjaaja voi pitää koiran kaulaimesta kiinni, mutta hän ei saa innostaa koiraan. Tuomarin merkistä patukalla varustautunut avustaja tulee esiin piilosta ja juoksee keskilinjalle. Keskilinjalla avustaja kääntyy ohjaajaa ja koiraan kohti ja juoksuaan jatkaen alkaa lähestyä ohjaajaa ja koiraan suoraan edestä päin uhkaushuutoja huutaen ja voimakkaita uhkausliikkeitä tehden. Kun avustaja on päässyt noin 60 askeleen päähän ohjaajasta ja koirasta, ohjaaja vapauttaa koiran tuomarin merkistä antaen sille käskyn *“kiinni”*. Koiran tulee pysäyttää hyökkäys viivyttelemättä käymällä avustajaan energisesti ja voimakkaasti kiinni. Koira saa käydä kiinni vain suojahihnaan. Ohjaaja ei saa liikkua paikaltaan. Tuomarin merkistä avustaja pysähtyy liikkumattomaksi. Kun avustaja pysähtyy, koiran tulee heti irrottaa otteensa. Koiranohjaaja voi antaa *“irti”*-käskyn oma-aloitteisesti sopivan ajan kuluttua.

Jos koira ei irrota ensimmäisellä käskyllä, ohjaaja voi tuomarin merkistä antaa kaksi lisäkäskyä. Jos koira ei irrota kolmannellakaan käskyllä (yksi sallittu ja kaksi lisäkäskyä), koira hylätään. Ohjaajan tulee antaa *“irti”*-käsky rauhallisesti paikallaan seisoen, koiraan muuten vaikuttamatta. Irrotuksen jälkeen koiran on pysyttävä tiiviisti avustajan luona ja vartioitava avustajaa tarkkaavaisesti.

c) Arvostelu:

Puutteet tärkeimmissä arvostelukohdeissa alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan: Energinen puolustautuminen ja voimakas kiinnikäynti, täysi ja rauhallinen puruote irrotukseen asti, irrotuksen jälkeen tarkkaavainen vartiointi tiiviisti avustajan vieressä.

Jos koira ei ole vartiointivaiheessa täysin tarkkaavainen ja/tai häiritsee hieman avustajaa, arvosanaa alennetaan yhdellä. Jos koiran tarkkaavaisuudessa on huomattavia puutteita ja/tai se häiritsee avustajaa voimakkaasti, alennetaan arvosanaa kahdella. Jos koira ei vartioi avustajaa mutta pysyy kuitenkin avustajan luona, alennetaan arvosanaa kolmella. Jos koira jättää avustajan tai jos ohjaaja antaa koiralle käskyn pysyä avustajan luona, osa C keskeytetään.

8. Hyökkäyksen torjuminen vartiointivaiheessa - 20 pistettä

a) Käskyt: *“irti”*, *“sivulle”*, *“seuraa”*

b) Suoritus:

Kun vartiointivaihetta on kestänyt noin 5 sekuntia, avustaja suorittaa tuomarin merkistä hyökkäyksen koiraan kohti. Koiran tulee ilman ohjaajan vaikutusta puolustautua käymällä avustajaan energisesti ja voimakkaasti kiinni. Koira saa käydä kiinni vain suojahihaan. Kun koira on käynyt kiinni, avustaja lyö sitä patukalla kaksi kertaa. Lyönit saavat osua vain lapoihin ja säkäalueelle. Tuomarin merkistä avustaja pysähtyy paikalleen. Avustajan pysähtyessä koiran on heti irrotettava otteensa. Koiranohjaaja voi antaa *“irti”*-käskyn oma-aloitteisesti sopivan ajan kuluttua.

Jos koira ei irrota ensimmäisellä käskyllä, ohjaaja voi tuomarin merkistä antaa kaksi lisäkäskyä. Jos koira ei irrota kolmannellakaan käskyllä (yksi sallittu ja kaksi lisäkäskyä), koira hylätään. Ohjaajan tulee antaa *“irti”*-käsky rauhallisesti paikallaan seisoen, koiraan muuten vaikuttamatta. Irrotuksen jälkeen koiran on pysyttävä tiiviisti avustajan luona ja vartioitava avustajaa tarkkaavaisesti. Tuomarin merkistä ohjaaja siirtyy normaalilla kävelyvauhdilla suorinta tietä koiran luo ja ottaa sen perusasentoon käskyllä *“sivulle”*. Ohjaaja ottaa patukan pois avustajalta.

Tämän jälkeen seuraa avustajan sivukuljetus tuomarin luo noin 20 askeleen päähän. Ohjaaja saa antaa koiralle käskyn *“seuraa”*. Koiran tulee kulkea avustajan oikealla puolella niin, että koira on avustajan ja ohjaajan välissä. Koiran tulee kuljetuksen aikana tarkkailla avustajaa valppaasti. Se ei kuitenkaan saa häiritä avustajaa, hypätä häntä päin tai purra häntä. Ryhmä pysähtyy tuomarin eteen, ohjaaja antaa patukan tuomarille ja ilmoittaa osan C osan päätyneeksi. Ennen loppuarvostelun aloittamista tuomari käskee kytkeä koiran.

c) Arvostelu:

Puutteet tärkeimmissä arvostelukohdeissa alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan: Nopea ja voimakas kiinnikäynti, täysi ja rauhallinen puruote irrotukseen asti, irrotuksen jälkeen tarkkaavainen vartiointi tiiviisti avustajan vieressä.

Jos koira ei ole vartiointivaiheessa täysin tarkkaavainen ja/tai häiritsee hieman avustajaa, arvosanaa alennetaan yhdellä. Jos koiran tarkkaavaisuudessa on huomattavia puutteita ja/tai se häiritsee avustajaa voimakkaasti, alennetaan arvosanaa kahdella. Jos koira ei vartioi avustajaa mutta pysyy kuitenkin avustajan luona, alennetaan arvosanaa kolmella. Jos koira tulee ohjaajaa vastaan tämän tullessa koiran luo, liikesuoritus arvostellaan puutteelliseksi. Jos koira jättää avustajan ennen, kuin tuomari on kehottanut ohjaajaa siirtymään koiran luo tai jos ohjaaja antaa koiralle käskyn pysyä avustajan luona, osa C keskeytetään.

Kansainvälinen jälkikoira-koee IPO-FH

Kaksi vieraan henkilön tekemää jälkeä, kummankin pituus noin 1800 askelta, kahdeksan (8) suoraa, seitsemän (7) kulmaa, seitsemän (7) esinettä, ikä noin 180 minuuttia, harhajälki, jäljestysaika 45 minuuttia.

Pistejakautuma

	1. päivä	2. päivä	Yhteensä
Jäljestäminen	80	80	160
Esineet 6 x 3 + 1 x 2	20	20	40
Yhteensä	100	100	200

Yleisiä määräyksiä

Tuomari tai jälkivastaava päättää jäljen muodon käytettävissä olevan maaston mukaan. Jäljet on tehtävä molempina päivinä erilaisina. Esimerkiksi yksittäiset kulmat ja esineet eivät saa olla jokaisella jäljellä samalla etäisyydellä jäljen alusta tai toisistaan. Jäljen lähtökohta on merkittävä selvästi kyltillä, joka on työnnetty maahan aivan jäljen lähtökohdan viereen, vasemmalle puolelle.

Kukin kilpailija ajaa vieraan henkilön tekemän jäljen kahtena eri päivänä kokeen aikana, eri maastoalueella. Jäljentekijä ei saa olla sama kumpanakin päivänä.

Tuomari arpoa osallistujien suoritusjärjestyksen uudelleen jälkien tekemisen jälkeen.

Jäljentekijä näyttää esineet tuomarille tai jälkivastaavalle ennen jäljen tekoa. Esineiden on oltava jäljentekijän hyvin hajustamia (vähintään 30 minuuttia). Jäljentekijä viipyy hetken jäljen lähtökohdassa ja kävelee sitten normaalia askelpituutta käyttäen osoitettuun suuntaan. Suorat ja kulmat tehdään myös normaalilla askelpituudella. Ensimmäinen esine asetetaan jäljelle aikaisintaan 100 askeleen päähän lähdöstä, ensimmäiselle tai toiselle suoralle. Seuraavat esineet asetetaan haluttuihin paikkoihin – yhdelle suoralle voidaan asettaa kaksikin esinettä – ja seitsemäs esine asetetaan jäljen loppuun.

Suorat sovitetaan maaston mukaan. Yhden suoran on oltava muodoltaan puoliympyrä, jonka säde on vähintään kolme jälkiliinan pituutta (noin 30 metriä). Puoliympyrä aloitetaan ja lopetetaan suorakulmalla. Jäljen seitsemän kulmaa tehdään myös normaalilla askelpituudella ja sovitetaan maaston mukaan. Kulmista vähintään kahden on oltava teräviä kulmia, 30° – 60°.

Esineet ovat erilaisia (materiaali: esimerkiksi nahka, tekstiili, puu), ja ne voidaan asettaa mille tahansa suoralle, epäsäännöllisin välein. Viimeinen esine asetetaan jäljen loppuun. Jäljentekijän tulee asettaa esineet pysähtymättä. Viimeisen esineen jätettyään jäljentekijä jatkaa suoraan eteenpäin vielä muutaman askeleen. Esineiden tulee olla noin 10 cm pitkiä, 2 – 3 cm leveitä ja 0,5 – 1 cm paksuja, eivätkä ne saa väriltään poiketa oleellisesti maaston väristä. Kaikkiin esineisiin on merkittävä jäljen numero.

Jälki on tehtävä ohjaajalta ja koiralta näkymättömissä. Puoli tuntia ennen jäljestyksen alkamista toinen jäljentekijä tekee jäljelle harhajäljen, jonka tulee leikata jäljen kaksi suoraa. Leikkauskulma ei saa olla 60° pienempi. Harhajälki ei saa leikata jäljen ensimmäistä tai viimeistä suoraa, eikä mitään suoraa kahteen kertaan. Tuomari ja muut paikalla olevat henkilöt eivät saa koiran työskentelyn aikana olla sillä alueella, missä koirakolla (koiranohjaaja ja koira) on oikeus etsiä jälkeä.

a) Käsky: ”Etsi“

Ohjaaja saa antaa ”etsi“-käskyn koiralle jäljen alussa ja jokaisen esineen jälkeen. Ohjaaja saa myös satunnaisesti kiittää koiraa sekä toistaa ”etsi“-käskyn, paitsi kulmissa ja esineiden kohdalla.

b) Suoritus:

Koiranohjaaja valmistee koiransa jäljestykseen. Koira voi jäljestää joko vapaana tai kytkettynä kymmenen (10) metriä pitkään jälkiliinaan. Kymmenen metrin pituinen jälkiliina voi kulkea koiran selän yli, koiran kylkeä pitkin tai etu- ja/tai takajalkojen välistä. Jälkiliina voidaan kytkeä joko suoraan kaulaimeen, joka ei ole kuristavalla, tai jälkivaljaiden kiinnityslaitteeseen (sallittuja ovat rinta- ja tynnyrivaljaat, ilman lisähihnoja).

Tuomarin kutsusta ohjaaja ilmoittautuu tuomarille koira perusasennossa ja ilmoittaa ottaako koira esineet suuhunsa vai ilmaiseeko se ne. Koiran kaikenlainen pakottaminen on kiellettyä ennen jäljelle lähtöä, jäljen etsimisen sekä koko jäljen ajon aikana. Tuomarin merkistä koira ohjataan hitaasti ja rauhallisesti jäljen lähtökohtaan ja lähetetään jäljelle. Koiran tulee lähtökohdassa tutkia hajua intensiivisesti, rauhallisesti ja syvällä nenällä. Sen jälkeen koiran tulee alkaa jäljestää syvällä nenällä, tasaisella vauhdilla ja intensiivisesti. Koiran tulee jäljestää myös kulmat varmasti. Ohjaajan tulee seurata koira kymmenen (10) metrin etäisyydellä jälkiliinan päästä kiinni pitäen. Ohjaajan tulee pitää koiraan kymmenen metrin etäisyys myös koiran jäljestäessä vapaana. Ohjaaja voi päästää liinan löysälle, siitä kuitenkaan otettaan irrottamatta.

Koiran tulee jäljestää kulmat varmasti. Kulman jälkeen koiran tulee jatkaa samalla nopeudella. Koiran tulee heti esineen löydettyään ilman ohjaajan vaikutusta joko ottaa esine suuhunsa tai ilmaista se vakuuttavasti. Jos koira ottaa esineen suuhunsa, se voi jäädä seisomaan paikalleen, istua tai tuoda esineen ohjaajalle. Jos koira jatkaa eteenpäin tai menee maahan esine suussa, suoritus on virheellinen. Koira voi ilmaista esineen menemällä maahan, istumalla tai jäämällä seisomaan (myös vaihdellen). Kun koira on ilmaissut esineen tai ottanut sen suuhunsa, ohjaajan on laskettava liina maahan ja mentävä koiran luokse. Ohjaaja näyttää koiran löytämän esineen nostamalla sen korkealle ylös. Tämän jälkeen ohjaaja nostaa jälkiliinan ylös maasta ja lähettää koiran jatkamaan jäljestyä. Jäljen lopussa ohjaaja esittää löydetty esineet tuomarille.

Ohjaaja ei saa antaa koiralle syötävää jäljestyksen aikana. Ohjaajalla on oikeus tuomarin kanssa asiasta neuvoteltuaan keskeyttää jäljestys hetkellisesti, jos hän katsoo itsensä tai koiran tarvitsevan lyhyttä taukoa fyysisen rasituksen tai sääolosuhteiden (esimerkiksi kuumuus) vuoksi. Ohjaajan pitämät tauot lasketaan mukaan sallittuun kokonaisaikaan. Ohjaajalla on oikeus tauon aikana sekä esineiden luona puhdistaa koiran pää, silmät ja kuono. Ohjaajalla voi tätä varten olla mukanaan kostea liina tai sienet. Nämä apuvälineet on esitettävä tuomarille ennen jäljen alkamista. Muut apuvälineet eivät ole sallittuja.

c) Arvostelu:

Koulutustunnuksen saavuttaakseen koiran tulee saada kummastakin jäljestä vähintään 70 pistettä. Jäljestysnopeus ei vaikuta arvosteluun, kunhan koiran jäljityöskentely on intensiivistä, tasaista ja vakuuttavaa, ja koira näin osoittaa positiivista jäljestyksikäyttäytymistä. Tarkastaminen ei ole virhe, jos koira pysyy jäljellä. Päämäärätön liikkuminen, korkea nenä, tarpeiden teko, pyöriminen kulmissa, jatkuvat kehotukset, koiran avustaminen liinan avulla tai suullisesti jäljestyksen aikana tai esineiden kohdalla, esineiden

virheellinen ottaminen suuhun tai virheellinen ilmaisu ja valeilmaisu laskevat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jälki keskeytetään, jos koiranohjaaja poistuu jäljeltä yli jälkiliinan pituuden verran. Jos ohjaaja estää koiran poistumisen jäljeltä, tuomari kehottaa ohjaajaa seuraamaan koira. Jos ohjaaja ei noudata tuomarin kehoitusta, tuomari keskeyttää jäljestyksen. Jos koira ei ole päässyt jäljen loppuun 45 minuutin kuluessa lähtöpaikalta lähtemisestä, tuomari keskeyttää jäljestyksen.

Mikäli koira kuitenkin on edennyt viimeiselle suoralle, sen annetaan jatkaa jäljestystä, vaikka aika olisikin jo täytynyt. Koiran suoritus ennen keskeytystä arvostellaan.

Jos koira jäljen esinetyöskentelyssä käyttää kumpaakin ilmaisutapaa eli ottaa esineen suuhun ja ilmaisee sen, suoritus on virheellinen. Vain ne esineet hyväksytään, jotka koira ilmaisee ohjaajan ilmoittamalla tavalla. Valeilmaiset huomioidaan kyseessä olevan suoran arvostelussa. Ohjaajalle ei näytetä esineitä, joita koira ei ole ilmaissut.

Esineistä, joita koira ei ilmaise tai ota suuhunsa, ei anneta pisteitä.

Suoraosuusien jäljestyksen pisteytys täytyy sovitaa suoran pituuden ja vaikeusasteen mukaan. Kukin suora arvostellaan arvosanoilla ja pisteillä. Jos koira ei suorita jälkityöskentelyä (pysyy pitkän aikaa samassa paikassa eikä jäljestä), jäljestys voidaan keskeyttää, vaikka koira olisikin edelleen jäljellä.

Kansallinen suojelukoe (VPG)

Voimassaolo

Suomen Palveluskoiraliitto (SPKL) ry:n hallituksen hyväksymä 19.2.2004. Suomen Kennelliitto - Finska Kennelklubben ry:n hallituksen hyväksymä 17.6.2004. Koeohje astuu voimaan 17.6.2004.

Kaikki SPKL:n alaisena järjestetyt VPG-kokeet on järjestettävä tämän koeohjeen mukaan.

Yleistä

Kokeiden ja kilpailujen tulee palvella kahta tarkoitusta. Kokeen suorittamisella voidaan toisaalta osoittaa yksittäisen koiran soveltuvuus käyttötarkoitukseensa, ja toisaalta kokeiden avulla voidaan koirien jalostuksessa varmistaa koirien terveyden ja suorituskyvyn säilyminen tai parantuminen sukupolvelta toiselle. Kokeet palvelevat myös terveyden ja hyvän kunnon edistämässä ja säilyttämisessä. Kokeen suorittaminen osoittaa myös koiran jalostuskelpoisuuden.

Kaikkien kokeiden ja kilpailujen järjestelyjen sekä kaikkien osapuolten käyttäytymisen tulee pohjautua urheilullisiin periaatteisiin. Koesäännön määräykset ovat kaikkia osapuolia sitovat. Kaikkien osallistujien on täytettävä samat suoritusvaatimukset. Kokeet ja kilpailut ovat luonteeltaan julkisia.

Kokeiden ja kilpailujen tulee käsittää kaikki koeluokan osuudet tai kyseisen koeluokan yksittäisen osuuden kokonaisuudessaan. Hyväksytysti suoritettu koe oikeuttaa koulutustunnukseen.

Koekausi

Kokeita voidaan järjestää kautta vuoden sääolosuhteiden salliessa ja edellyttäen, ettei ihmisten tai koirien turvallisuus ja terveys vaarannu. Tällaisessa tapauksessa kokeen järjestämisestä on luovuttava.

Koeorganisaatio / vastaava toimitsija

Vastaava toimitsija on vastuussa kokeen järjestelystä. Hänen tulee huolehtia ja valvoa kaikkia kokeen valmisteluun ja läpiviemiseen liittyvät tehtävät. Hänen tulee varmistaa kokeen sääntöjen mukainen läpivienti, ja hänen on oltava vastaavan tuomarin käytettävissä koko kokeen ajan.

Tuomari

Järjestävän yhdistyksen johdon tulee itse kutsua kokeeseen tuomarit, joilla on VPG-kokeen tuomarioikeudet. Järjestäjä päättää kutsuttavien tuomareiden määrän, huomioiden kuitenkin, että yksi tuomari saa arvostella päivässä korkeintaan 3 osasuoritusta. VPG-koe käsittää aina 3 osasuoritusta.

Tuomaria koskee Suomen Kennelliitto-Finska-Kennelklubben ry:n yleinen jäävyssäntö.

Tuomari ei saa käytöksellään häiritä tai vaikuttaa koiran suoritukseen. Tuomari tulee valvoa, että koeluokkaa koskevan koesääntöä määräyksiä noudatetaan. Mikäli koesääntöä ja tuomarin ohjeita ei noudateta, tuomarilla on oikeus keskeyttää koe.

Tuomarilla on oikeus poistaa kokeesta koira, joka on loukkaantunut tai jonka suorituskyky on heikentynyt, myös vaikka koiranohjaaja olisikin toista mieltä. Mikäli ohjaaja keskeyttää suorituksen, kilpailukirjaan kirjataan merkintä ”puutteellinen keskeytyksen vuoksi”. Jos keskeytys johtuu koiran havaittavissa olevasta loukkaantumisesta tai ohjaaja esittää asiasta eläinlääkärin todistuksen, kilpailukirjaan merkitään ”keskeytys sairauden vuoksi”. Mikäli osallistuja käyttäytyy epäurheilijamaisesti, pitää suorituksen aikana mukanaan motiivintiesinettä, rikkoo koesääntöä, eläinsuojelumääräyksiä tai hyvää tapaa vastaan, tuomarilla on oikeus hylätä ohjaaja kokeesta. Kaikki kokeen keskeytykset on merkittävä perustelluineen kilpailukirjaan. Mikäli koira hylätään, se menettää kaikki siihen asti saamansa pisteet.

Tuomarin arvostelu on lopullinen eikä siitä voi valittaa. Tuomaria arvostelevat henkilöt voidaan poistaa koepaikalta ja seurauksena voi olla myös muita kurinpitotoimia. Valitusmenettelynä noudatetaan Suomen Kennelliiton yleistä valitusmenettelyä.

Osallistujat

Osallistujien tulee noudattaa kokeen viimeistä ilmoittautumispäivää. Ilmoittautuessaan kokeeseen osallistuja sitoutuu maksamaan koemaksun. Mikäli osallistuja ei jostain syystä pääsekään osallistumaan kokeeseen, hänen tulee ilmoittaa tästä viipymättä vastaavalle toimitsijalle. Osallistujan on noudatettava kokeen järjestämisalueella voimassa olevia eläinlääketieteellisiä ja eläinsuojelumääräyksiä. Kokeen alkaessa jokaisen osallistujan tulee kutsusta ilmoittautua urheilullisessa asennossa, vapaana seuraava koira perusasennossa istuen, ja kertoa nimensä sekä koiran nimi tuomarille. Ohjaajan on noudatettava tuomarin ja vastaavan toimitsijan ohjeita. Koe päättyy koetulosten julkistamiseen (palkintojenjako) ja kilpailukirjojen palauttamiseen.

Ohjaajan on koko kokeen ajan pidettävä mukanaan talutinta. Vastaavasti koiralla on koko ajan oltava kaulassaan yksirivinen, metallinen, löysä ketjukaulain, joka ei saa olla kuristavassa asennossa. Kokeessa ei saa käyttää muita kaulaimia, kuten esim. nahkakaulaimia, punkkipantoja ym. Ohjaaja voi pitää talutinta joko näkymättömissä tai vasemmalla olkapäällään.

Käskyt tulee antaa normaalilla puheäänellä ja niiden on oltava lyhyitä, yksisanaisia komentoja. Käskyt voidaan antaa millä tahansa kielellä. Samaa käskysanaa on kuitenkin käytettävä joka kerta samasta toiminnosta

Ohjaaja saa osallistua saman päivän aikana vain yhteen kokeeseen. Ohjaaja saa kokeessa ohjata korkeintaan kahta koira.

Osallistumisoikeus

Koiran on saavutettava vaadittu ikä viimeistään koepäivänä. Tästä ei saa tehdä poikkeuksia.

VPG -1 18 kk

VPG -2 19 kk

VPG -3 20 kk

Ennen osallistumista kansalliseen suojelukokeeseen (VPG) koiran on suoritettava käyttäytymiskoe (BH) hyväksytysti.

Koiran on oltava sellaisessa kunnossa, että se pystyy selviytymään VPG-kokeen vaatimuksista. Koira saa saman päivän aikana osallistua vain yhteen kokeeseen. Kokeessa on oltava vähintään kaksi (2) osallistujaa.

Koira saa osallistua jokaiseen koeluokkaan kuinka monta kertaa tahansa. Koeluokat on suoritettava järjestyksessä (luokka 1 – 2 – 3). Koira saa siirtyä ylempään koeluokkaan vasta suoritettuaan edeltävän koeluokan ja saavutettuaan siinä C-osassa vähintään 80 pistettä. Myös ikäraajat on huomioitava. Koiran tulee aina osallistua korkeimpaan saavuttamaansa koeluokkaan.

Juoksuiset nartut saavat osallistua kokeisiin, mutta ne on pidettävä erityisen huolellisesti erillään muista osallistujista. Ne suorittavat osuuden A aikataulun mukaisesti ja muut osuudet kokeen lopuksi viimeisenä osallistujana.

Luoksepäästävyden tarkastus

Jokaisen kokeen aluksi ennen ensimmäistä osasuoritusta tuomarin tulee suorittaa koiralle luoksepäästävyden tarkastus. Tunnistusmerkinnän (tatuointi, mikrosiru, jne.) tarkastus on osa luoksepäästävyden tarkastusta. Koirat, jotka eivät läpäise luoksepäästävyden tarkastusta, eivät voi osallistua kokeeseen, vaan ne on hylättävä.

Tuomari jatkaa koiran luoksepäästävyden arviointia koko kokeen ajan. Mikäli koira osoittaa käytöshäiriöitä, tuomarilla on velvollisuus hylätä se välittömästi kokeesta. Hylkääminen ja selvitys käytöshäiriöstä merkitään kilpailukirjaan.

Luoksepäästävyden tarkastuksen suoritus

1. Luoksepäästävyden tarkastus suoritetaan normaalissa ympäristössä ja tilanteessa paikassa, joka on koiran kannalta neutraali.
2. Kaikki kokeeseen osallistuvat koirat tuodaan yksitellen tuomarin luo.
3. Koira on oltava kytketty tavalliseen taluttiimeen. Taluttiimen on oltava löysällä.
4. Tuomarin tulee välttää koiran ärsyttämistä. Tuomari ei saa koskea koiraan.

Arvostelu:

a) Koiran myönteinen käytös: Koira käyttäytyy tarkastuksessa esim. neutraalisti, itsevarmasti, varmasti, tarkkaavaisesti, temperamentikkaasti, asiallisesti.

b) Vielä hyväksyttävä rajatapaus: Koira käyttäytyy esim. hieman levottomasti, hieman ärsyyntyneesti, hieman epävarmasti. Tällainen koira voidaan hyväksyä, mutta tuomarin tulee tarkkailla sitä huolellisesti koko kokeen ajan.

c) Koiran negatiivinen käytös tai käytöshäiriö: Koira käyttäytyy esim. arasti, epävarmasti, pelokkaasti, on laukausarka, ei ole ohjattavissa, näykkii, on aggressiivinen (hylkäys).

Arvostelu:

Koiran suoritus arvostellaan arvosanoilla ja pisteillä. Arvosanojen ja niitä vastaavien pisteiden tulee kuvata liikkeen suoritusta.

Pistetaulukko:

Maksimipisteet	erinomainen	erittäin hyvä	hyvä	tydyttävä	puutteellinen
5	5	4,5	4	3,5	3,0 - 0
10	10	9,5 - 9,0	8,5 - 8,0	7,5 - 7,0	6,5 - 0
15	15,0 - 14,5	14,0 - 13,5	13,0 - 12,0	11,5 - 10,5	10,0 - 0
20	20,0 - 19,5	19,0 - 18,0	17,5 - 16,0	15,5 - 14,0	13,5 - 0
30	30,0 - 29,0	28,5 - 27,0	26,5 - 24,0	23,5 - 21,0	20,5 - 0
35	35,0 - 33,0	32,5 - 31,5	31,0 - 28,0	27,5 - 24,5	24,0 - 0
70	70,0 - 66,5	66,0 - 63,0	62,5 - 56,0	55,5 - 49,0	48,5 - 0
80	80,0 - 76,0	75,5 - 72,0	71,5 - 64,0	63,5 - 56,0	55,5 - 0
100	100,0 - 96,0	95,5 - 90,0	89,5 - 80,0	79,5 - 70,0	69,5 - 0

Prosenttiosuudet:

Arvosana	Annettu	Vähennetty
Erinomainen	= vähintään 96 %	tai vähennetty korkeintaan 4 %
Erittäin hyvä	= 95 - 90 %	tai vähennetty 5 - 10 %
Hyvä	= 89 - 80 %	tai vähennetty 11 - 20 %
Tyydyttävä	= 79 - 70 %	tai vähennetty 21 - 30 %
Puutteellinen	= alle 70 %	tai vähennetty 31 - 100 %

Osasuoritusten kokonaisarvostelussa käytetään vain kokonaisia pisteitä. Yksittäisistä liikesuorituksista voidaan kuitenkin antaa pisteen murto-osia. Jos osasuorituksen laskettu kokonaispistemäärä päättyy pisteen murto-osatulokseen, tulos pyöristetään osasuorituksen kokonaisvaikutelman perusteella ylös tai alas lähimpään kokonaiseen pisteeseen.

Pisteiden mennessä tasan koirien järjestyksen määrää osasuorituksen C pistemäärä. Jos myös osasuorituksen C pisteet ovat samat, järjestyksen määrää osasuorituksen B pistemäärä. Jos kaikkien osasuoritusten pisteet ovat samat, koirat saavat saman sijoituksen.

Hylkääminen

Tuomarin koirassa havaitsemat luonnepuutokset, ohjaajan epäurheilijamainen käytös, (motivointiesineiden ja/tai makupalon mukana pitäminen), rikkomukset koeohjetta vastaan, rikkomukset eläinsuojelumääräyksiä tai hyviä tapoja vastaan johtavat koirakon hylkäämiseen. Tässä hylkäämistapauksessa koira menettää kaikki siihen mennessä saamansa pisteet (myös muista osista).

Jos koira ei ole ohjaajan hallinnassa (esim. sivu/selkäkuljetus; koira kokeen aikana karkaa ohjaajalta tai suorituspaikalta eikä palaa takaisin kolmella käskyllä, koira ei irrota, koira puree muualle kuin suojahihaan) koira hylätään. Tässä hylkäämistapauksessa koira menettää kaikki kyseisessä osassa siihen mennessä saamansa pisteet.

Loppupisteet ja koulutustunnus

Koe on "hyväksytty", kun koira saa jokaisesta koeluokan osasuorituksesta vähintään 70 % maksimipisteistä. Koulutustunnus: VPG1, VPG2, VPG3.

Maksimipistemäärä	Erinomainen	Erittäin hyvä	Hyvä	Tyydyttävä	Puutteellinen
100 pistettä	100 - 96	96 - 90	89 - 80	79 - 70	69 - 0
300 pistettä	300 - 286	286 - 270	269 - 240	239 - 210	209 - 0

Kilpailukirja

Jokaiselta kokeeseen osallistuvalla koiralla vaaditaan FCI:n alaisen kennelkeskusjärjestön hyväksymä kilpailukirja. Tuomarin tulee merkitä kaikki koetulokset kilpailukirjaan.

Vastuu

Koiran omistaja on vastuussa kaikista koiransa aiheuttamista henkilö- ja omaisuusvahingoista. Koiranohjaaja on vastuussa kaikista koko kokeen ajan tapahtuvista onnettomuuksista omasta ja koiransa puolesta. Koiranohjaaja noudattaa vapaaehtoisesti ja omalla vastuullaan kaikkia tuomarin tai järjestäjän antamia ohjeita.

“VIK” -arviointi: (koskee kaikkia koeluokkia)

“VIK” -arvioinnin tarkoituksena on kuvata koiran ominaisuuksia jalostuskäytön kannalta. “VIK” -arviointi ei vaikuta koiran koetulokseen tai sijalukuun. “VIK” -arviointi voidaan tehdä vain siinä tapauksessa, että koira on suorittanut vähintään yhden puolustautumisliikkeen.

Arvioinnissa käytetään arvosanoja erinomainen (e), olemassa oleva (o), puutteellinen (p). Arvioitavat ominaisuudet: Viettiominaisuudet, Itsevarmuus ja Kuormitettavuus.

Koira, jonka VIK on “erinomainen”, osoittaa:

Suurta työskentelyvalmiutta, selkeitä viettiominaisuuksia, määrätietoista liikkeiden suoritusta, itsevarmaa käyttäytymistä, erinomaista valppautta ja epätavallisen suurta kuormitettavuutta.

Koira, jonka VIK on “olemassa oleva”, osoittaa:

Rajoittuneisuutta työskentelyvalmiudessa, viettiominaisuuksissa, itsevarmuudessa, valppaudessa ja kuormitettavuudessa.

Koira, jonka VIK on “puutteellinen”, osoittaa:

Puutteita työskentelyvalmiudessa ja viettiominaisuuksissa, puuttuvaa itsevarmuutta ja riittämätöntä kuormitettavuutta.

Avustajamääräykset ja koeohjeet VPG-1, VPG-2 ja VPG-3

Noudatetaan Kansainvälisen Käyttökoirakokeen (IPO), koeohjetta huomioiden seuraavat eroavuudet.

Kansallinen suojelukoe VPG	Kansainvälinen käyttökoirakoe IPO
Osa A: Luokka 3 – 2. esine tuomarin ohjeiden mukaan	2. esine 2. tai 3. suoralle
Osa C: jos koiria on koko kokeessa enemmän kuin 7, suositellaan käytettäväksi kahta avustajaa	jos koiria on enemmän kuin 6 ko. luokassa, on käytettävä kahta kilpailuavustajaa
Osa C Luokka 1, liike 2 ohjaaja menee 5 askeleen päähän piilosta ja kutsuu koiran sivulle tai menee koiran viereen ja seurauttaa sen pois.	ohjaaja menee 5 askeleen päähän piilosta ja kutsuu koiran sivulle
Osa C, KOIRAN HYLKÄYS, jos se ei irrota kolmannelakaan käskyllä: koira ei saa arvostelua osasta C eikä VIK -arvostelua. Se säilyttää kuitenkin osien A ja B pisteet (=keskeytys)	Koira hylätään koko kokeesta ilman pisteitä mistään osasta. (= hylkäys)

Erikoisjälkikoe (FH)

Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallituksen hyväksymä 10.03.1999 / 19.1.2008.
Suomen Kennelliitto-Finska Kennelklubben ry:n hallituksen hyväksymä 15.06.1999
/22.1.2008. Ohjeet astuvat voimaan 1.1.2000 /1.1.2008.

Erikoisjälkikokeen tarkoitus

Kokeessa selvitetään koiran koulutustaso ja ominaisuudet vaihtelevissa ja vaativissa maasto-olosuhteissa. Kokeessa selvitetään myös koiran suoritustaso, yhteistyökyky ja -halu, kuormitettavuus sekä hallittavuus luokkavaatimusten mukaan.

Koeluokat ja osallistumisoikeus

- Luokka 1 osallistumisoikeuden alaikäraja 16 kk
- Luokka 2 osallistumisoikeuden alaikäraja 20 kk

Karenssiaikaa luokanvaihtojen välillä ei ole. Ohjaaja ja koira saavat osallistua saman päivän aikana ainoastaan yhden yhdistyksen/järjestön kokeisiin. Ennen kuin koira saa osallistua erikoisjälkikokeeseen, sen on suoritettava käyttäytymiskoe hyväksytysti. Kokeeseen saa osallistua kiimaisella nartulla. Ohjaaja voi osallistua kokeeseen kahden koiran ohjaajana, jos se järjestelyjen kannalta on mahdollista. Luokkaan 2 vaaditaan, että koira on saavuttanut EJ 1:ssä koulutustunnuksen.

Koulutustunnus

Koulutustunnuksen saamiseen vaaditaan 70 % kokonaispistemäärästä.

Koulutustunnuksen lyhenteenä käytetään:

- Luokka 1 FH 1
- Luokka 2 FH 2

Yleismääräyksiä kokeeseen

Tulosten mennessä tasan paremmuusjärjestys jaetaan. Koetta ei voida järjestää, jos maastossa on lunta siinä määrin, että siellä liikkujan jäljet näkyvät. Tuomarin tai kokeesta vastaavan toimitsijan valvoma jälkiarvonta suoritetaan, kun jäljentekijät ovat lähteneet tekemään jälkeä.

Etukäteen tapahtuva ryhmäarvonta on mahdollinen. Jos kokeeseen osallistuu enemmän kuin kymmenen koira, on käytettävä kahta tuomaria. Tällöin toinen tuomari valvoo jälkien tekoa. Koska tuomari tehtävästään johtuen ei aina voi seurata jäljentekoa, on hänelle esitettävä jälkikaavio, johon on merkittävä maamerkit kuten yksinäiset puut, sähköpylväät, ladot jne. Paikat, joihin esineet laitetaan, merkitsee jäljentekijä jälkikaavioon rastilla. Ennen jäljen tekemistä näyttää jäljentekijä esineet tuomarille/jälkivastaavalle. Esineiden tulee olla jäljentekijällä vähintään puoli tuntia ennen jäljentekoa, jotta niihin ehtii tulla kunnollinen ominaishaju. Esineiden koko ei saa ylittää ohjeiden määräämää kokoa ja niiden väri ei saa oleellisesti poiketa maaston väristä.

Jäljen tekeminen

Erikoisjälkikokeen maastopohjaksi sopivat kaikki luonnolliset maapohjat, kuten niitty, pelto ja metsä. Sellaisen maapohjan käyttöä, jossa jälki näkyy, on mahdollisuksiin mukaan vältettävä. Jäljen tekee vieras henkilö. Jälki tehdään normaaliaskelin. Harhajäljen tekee koiralle vieras henkilö ja joku muu kuin varsinainen jäljen tekijä.

Jälkeä tehtäessä ei ohjaaja saa olla paikalla.

Tuomarin tehtävänä on

- määrittää jäljen kulku
- antaa ohjeita jäljentekijälle
- sallia vain ohjeen mukaiset esineet

Jäljentekijä kulkee tuomarin esittämän jälkikaavion mukaan normaalein askelin. Maanpinnan rikkominen potkimalla tai muulla tavalla on kielletty. On muistettava, että jäljen on mentävä erilaisilla maastopohjilla. Jälki on tehtävä niin, että se vastaa todellisuutta, tästä syystä kaikkea kaavamaisuutta on vältettävä. Kulmat, jotka ovat noin 90 astetta tehdään normaalilla kävelytavalla, kuitenkin niin, että koiralla on katkeamaton työskentelymahdollisuus seuraavalle suoralle. Jäljen katkeamista ei saa tapahtua. EJ 2:ssa on vähintään kaksi terävää noin 45 asteen kulmaa.

Esineet jäljellä:

Jäljelle asetetaan erilaisia esineitä. Väriltään ne eivät saa oleellisesti poiketa maaston väristä. Materiaaliltaan ne voivat olla nahkaa, keino nahkaa, tekstiiliä tai puuta. Esineet asetetaan jäljelle epäsäännöllisin välein. Ensimmäinen ei kuitenkaan saa olla 100 askelta lähempänä lähtöpaikkaa. Viimeinen esine laitetaan jäljen loppuun. Esineitä ei saa laittaa kulmiin eikä niiden välittömään läheisyyteen. Esineet on laitettava jäljen päälle, ei jäljen sivuun. Esineet on hyvissä ajoin luovutettava jäljentekijälle. Hänen täytyy pitää niitä kehonsa lähellä vähintään 30 minuuttia. Esineet on laitettava jäljen päälle liikkeellä ollen. Kun jäljentekijä on pudottanut viimeisen esineen, on hänen vielä käveltävä suoraan muutaman askeleen verran. Ensimmäinen esine laitetaan aikaisintaan 100 askeleen jälkeen ensimmäiselle tai toiselle suoralle, muut esineet laitetaan tuomarin ohjeiden mukaan ja viimeinen jäljen loppuun.

Jäljen lähtö:

Jäljentekijä merkitsee lähtöpaikan maahan työnnetyllä lähtöpaalulla, jonka hän asettaa vasemmalle puolelleen. Lähtöpaalu on paikallaan koko jälkisuorituksen ajan. Jäljentekijä seisoo hetken lähtöpaikalla (kevyt polkeminen on sallittu), ja lähtee suoraan paalulta.

Jäljestäminen, yleistä

Koiran on osoitettava jäljestämisvarmuutensa jäljellä. Jälkityöskentelyssä ovat sallittuja seuraavat ohjausmahdollisuudet:

- Johdatin kaulaimessa, joka ei saa olla kuristavassa asennossa. Johdatin voi kulkea selän yli, sivulta tai etujalkojen ja/tai takajalkojen välistä
- Johdatin valjaissa, jolloin rinta- ja tynnyrivaljaat ovat sallittuja. Johdattimen kiinnitys tapahtuu valjaissa sitä varten tehtyyn kiinnityskohtaan, ilman yhteyttä kaulaimen (lukuun ottamatta tynnyrivaljaita). Käytettäessä tynnyrivaljaita on tuomarin tarkastettava, ettei koiran nivusalueella ole solkia. Lisäremmien käyttö on kielletty
- Vapaana

Johdattimen täytyy olla vähintään 10 metriä pitkä, se saa olla löysällä, mutta ohjaaja ei saa laskea sitä kädestään. Tuomari voi tarkistaa ennen suoritusta johdattimen pituuden, kaulaimen ja valjaat. Rullataluttimen käyttö ei ole sallittua. Vapaana jäljestettäessä ohjaajan ja koiran välisen etäisyyden tulee olla vähintään 10 metriä. Joskus annettu kiitos- ja "etsi" -käsky ovat molemmissa luokissa sallittuja, ei kuitenkaan kulmissa ja esineiden luona. Koiran kanssa leikkiminen tai sen syöttäminen viimeisen esineen ilmaisen jälkeen

ennen loppu ilmoittautumista ei ole luallista. Ohjaaja ilmoittautuu ennen suorituksen aloittamista tuomarille perusasennossa ja ilmoittaa, ottaako koira esineet vai ilmaiseeko se ne. Suorituksen jälkeen ohjaaja tekee tuomarille loppu ilmoittautumisen ja näyttää hänelle löydetty esineet. Loppu ilmoittautuminen tapahtuu perusasennossa.

JÄLKI	Luokka 1	Luokka 2
Jäljen ikä	180 minuuttia	180 minuuttia
Jäljen pituus	1000 - 1400 askelta	2000 askelta
Jäljestämisaika	30 minuuttia	40 minuuttia
Harhajälki Harhajäljen tekee toinen, koiralle vieras henkilö, varsinaisen jäljentekijän luvalla ja hänen ohjeidensa mukaan.	Tehdään 30 minuuttia jäljenteon päättymisen jälkeen. Harhajäljen on leikattava jälki 2 kertaa kaukana toisistaan olevissa pisteissä.	Tehdään 30 minuuttia ennen jäljelle lähdön akua. Harhajäljen on leikattava jälki vähintään 2 kertaa kaukana toisistaan olevissa pisteissä.
Suorat jäljellä	7 kpl	8 kpl
Kulmat jäljellä	6 kpl	7 kpl, joista 2 terävää (45 astetta)
Kaariosuus jäljellä	Ei	On
Esineiden koko	Suuruus ei saa ylittää lompakon kokoa.	Esineiden koko on enimmillään 10 cm pitkä, 3 cm leveä 1 cm paksu.
Esineiden määrä	4 kpl	7 kpl

Jäljelle lähettäminen

Lähettäminen tapahtuu aina koiran luota, myös jatkaminen esineen löytymisen jälkeen. Jäljen ottamisen on tapahduttava ilman ohjaajan apua (paitsi käsky "etsi"). Koiran aloittaessa jäljestämisen, on ohjaajan seisottava lähtökohdassa, kunnes koira on johdattimen mitan päässä tai vaadittu 10 metrin etäisyys on saavutettu. Liian aikainen mukaan meneminen on virheellistä. Jäljelle lähetys ei ole aikaan sidottu. Koiran jäljelle lähettämisen on tapahduttava rauhallisesti; kaikenlainen pakottaminen on kiellettyä. Koiran pitää voida lähtöpaikalla ottaa kunnollinen jäljen haju. Koiran on lähdössä otettava jäljen haju intensiivisesti ja rauhallisesti. Tuloksellisen (menestyksellisen) vainun saamisen jälkeen koiran täytyy aloittaa jälkityöskentely. Heti koiran alkaessa jäljestää, jää ohjaaja seisomaan ja antaa 10 metrin johdattimen liukua käsiensä läpi.

Lähdön jälkeen koiran uudelleen lähettäminen ei ole sallittua. Uudelleenlähetys on tapahtunut, kun koira on ohjaajan vieressä ja lähetetään uudelleen kaulapannasta tai lyhyeltä johdattimelta.

Jäljestäminen

Koiran on työskenneltävä koko ajan samalla tavoin, intensiivisesti, kuono lähellä maata. Nopea tai hidas jäljestäminen eivät ole arvostelukriteereitä, jos työskentely on koko jäljestämisen ajan samanlaista ja varmaa. Koiran on kuitenkin jäljestettävä niin rauhallisesti, että ohjaaja voi seurata kävellen. Johdatin voi olla löysällä, kuitenkin ei saa syntyä oleellisesti lyhyempää välimatkaa koiraan. Johdattimen maassa laahaaminen ei ole virhe. Ohjaajalla saa johdattimessa olla tietty "pelivara". Jos koira

lopettaa jäljestämisen menen makaamaan, istumaan tai jääden seisomaan, on tämä virhe ja seurauksena on pistevähennys. Jos koira jatkaa työskentelyä ohjaajan 10 metrin etäisyydeltä antaman käskyn jälkeen, vähennetään 1-luokassa 2 pistettä ja 2-luokassa 1 piste, eikä tätä katsota virheilmaisuksi. Jos ohjaaja menee koiran luo, on tämä virheilmaisuus, ja vähennys on 1-luokassa 3 pistettä ja 2-luokassa 1,5 pistettä.

Jos ohjaaja estää koiraa jättämästä jälkeä, kehottaa tuomari ohjaajaa seuraamaan koiraa. Ohjaajan on noudatettava tuomarin kehotusta. Suoritus keskeytetään, jos koira menee jäljeltä pois enemmän kun johdattimen verran (tai vapaana jäljestävä koira yli 10 metriä) tai jos ohjaaja ei noudata tuomarin kehotusta mennä koiran perässä. Harhajäljelle koira voi mennä johdattimen pituuden verran, tästä seuraa pistevähennys (vapaana jäljestävä koira 10 metriä). Jos koira jatkaa pitemmälle, seuraa keskeytys. Kulmissa täytyy työskentelyn olla varmaa. Ylitys jälkeä jättämättä ei ole virhe. Pyöriminen kulmissa on virhe. Kulmatyöskentelyn jälkeen koiran on jatkettava eteenpäin samalla nopeudella. Jos jäljestämisen aikana ilmestyy riistaa ja koira alkaa saalistaa, voi ohjaaja käskyllä "maahan" yrittää ottaa koiran hallintaan. Tuomarin merkistä on jatkettava jäljestämistä. Jos tämä ei onnistu, keskeytetään suoritus.

Esineen ilmaisu:

Koiran on löydettävä esineet sekä otettava tai ilmaistava ne. Esineiden ilmaisun on tapahduttava varmasti, jäljen suunnassa ja välittömästi esineen kohdalla. Hieman vinossa ilmaiseminen esineen luona ei ole virhe, sivuttain ilmaiseminen esineen luona tai voimakas kääntyminen ohjaajaan päin ovat virheitä. Esineet, jotka ilmaistaan tai otetaan vasta voimakkaiden apujen avulla, arvostellaan kuin ne olisivat esineen ylitys.

Esineen ilmaisu voi tapahtua joko ilmaisten tai ottamalla esine. Ottaessaan esineen voi koira jäädä seisomaan, istua tai tulla ohjaajan luo. Eteenpäin meneminen esineen kanssa tai sen ottaminen makuulta ovat virheitä. Jos koira tuo esineen, ei ohjaaja saa mennä vastaan. Heti, kun koira on löytänyt esineen, on sen viivyttämättä, ilman ohjaajan vaikutusta otettava se. Ilmaistessaan esineen voi koira jäädä seisomaan, mennä istumaan tai mennä makuulle. Ilmaisemisen on tapahduttava välittömästi esineen edessä ja suoraan kulkusuuntaisesti. Esineen päälle meneminen, liian aikainen ilmaiseminen tai kulkusuuntaan nähden vinoon meneminen ovat virheitä.

Koiran on esineelle tultaessa otettava esine tai varmasti ilmaistava se. Samanaikainen ilmaiseminen ja ottaminen on virhe. Ohjaaja laskee johdattimen ja menee välittömästi koiransa luo. Löydyt esineet osoitetaan tuomarille nostamalla ne korkealle ylös.

Koiran luovuttaessa esineen tai kohotettaessa esine on ohjaajan seisottava koiran luona. Koiran on pysyttävä rauhallisesti ilmaisu- tai ottamisasennossa jatkamislähetykseen asti, joka tapahtuu lyhyeltä johdattimelta ohjaajan viereltä.

Koira on kulloisestakin ilmaisupaikasta jatkamislähetettävä. Koiran on pysyttävä rauhallisesti ilmaisu- tai ottamisasennossa jatkamislähetykseen asti. Jatkamislähetys tapahtuu lyhyeltä johdattimelta, ohjaajan viereltä. Jatkamislähetykseen on kiinnitettävä huomiota, lähetyksessä ohjaajan on seisottava paikallaan, kunnes koira on edennyt johdattimen pituuden verran.

Molempien ilmaisuapojen käyttö samassa suorituksessa on virhe. Mikäli koira ottaa tai ilmaisee esineen muulla kuin ilmoitetulla tavalla, vähennetään 1-luokassa 3 pistettä ja 2-luokassa 1,5 pistettä.

Arvostelu

Yleistä

Ohjaajalle on sallittua, tuomarilta luvan saatuaan, keskeyttää jäljestäminen lyhyeksi aikaa, jos hän arvelee fyysisen kuntonsa tai koiran vainuedellytysten perusteella

(esim. erittäin kuumissa olosuhteissa) tarvitsevansa lyhyen tauon. Tästä ei seuraa pistealennusta. Jatkamislähetystä ei tässä tapauksessa käsitetä ohjeen nimeämänä uudelleen lähettämisenä. Taukoon kuuluva aika sisältyy kokonaisaikaan.

Ohjaajalle on luvallista tauon aikana tai esineen luona puhdistaa koiran pää, silmät ja kuono. Sitä varten hän voi jäljestämisen aikana pitää mukanaan kosteaa liinaa tai sientä. Nämä apuvälineet on ennen jäljestämisen alkua näytettävä tuomarille. Muut apuvälineet eivät ole luvallisia.

Ilmoittautuminen

Ohjaajan ilmoittautuminen tapahtuu perusasennossa, etsintävalmiina olevan koiran sekä auki levitetyn johdattimen kanssa. Ilmoittautumisen yhteydessä koira voi olla kytketty lyhyeen taluttimeen. Tuomarin tulee tässä yhteydessä tarkistaa johdattimen kiinnitys. Valjaita käytettäessä kiinnitys tapahtuu niissä tätä tarkoitusta varten olevaan kiinnityskohtaan, ilman yhteyttä kaulapantaan. Lisäremmien käyttö on kielletty. Käytettäessä tynnyrivaljaita on tuomarin tarkistettava, ettei koiran nivusalueelle ole laitettu mitään remmejä. Rullataluttimen käyttö on kiellettyä.

Ilmoittautumisen yhteydessä tuomari tarkistaa myös johdattimen pituuden. Ohjaaja ilmoittaa, ottaako koira esineet vai ilmaiseeko se ne. Ilmoittautumisen yhteydessä mahdollisesti tapahtuvat huolimattomuudet tai puutteet eivät saa alentaa arvosanaa eikä vaikuttaa tulevaan arvosteluun.

Tuomari antaa luvan suorituksen aloittamiseen. Suorituksen aloittaminen ilman tuomarin lupaa johtaa arvosanan alentamiseen. Ohjaajan on noudatettava kaikkia tuomarilta saamiaan ohjeita.

Arvostelun jakautuminen

Suorituksen pistemäärä 100. Pistejako tapahtuu siten, että jäljestämisen pistemäärä (80) jaetaan tasan suorien lukumäärällä. Lähtö luetaan ensimmäiseen suoraan, kulma sitä seuraavaan suoraan. Näin saadaan jokaiselle suoralle sen laatuarvostelua vastaava pistemäärä. Luokassa 2 yhden arvosteltavista osuuksista tulee olla kaari (ks. jälkikaaviot).

	Luokka 1	Luokka 2
Kokonaispistemäärä	100 pistettä	100 pistettä
Jäljellä pysyminen	80 pistettä	80 pistettä
Esineet	20 pistettä	20 pistettä

Esineiden pistemäärä 20

	Luokka 1	Luokka 2
Ensimmäinen esine	5 pistettä	3 pistettä
Toinen esine	5 pistettä	3 pistettä
Kolmas esine	5 pistettä	3 pistettä
Neljäs esine	5 pistettä	3 pistettä
Vides esine		3 pistettä
Kuudes esine		3 pistettä
Seitsemäs esine		2 pistettä
Yhteensä	20 pistettä	20 pistettä

	Luokka 1	Luokka 2
Lähtö ja ensimmäinen suora	12 pistettä	10 pistettä
Ensimmäinen kulma ja toinen suora	12 pistettä	10 pistettä
Toinen kulma ja kolmas suora	12 pistettä	10 pistettä
Kolmas kulma ja neljäs suora	11 pistettä	10 pistettä
Neljäs kulma ja viides suora	11 pistettä	10 pistettä
Viides kulma ja kuudes suora	11 pistettä	10 pistettä
Kuudes kulma ja seitsemäs suora	11 pistettä	10 pistettä
Seitsemäs kulma ja kahdeksas suora		10 pistettä
Yhteensä	80 pistettä	80 pistettä

Lähtö

Lähdössä koiran käyttäytymisen arvostelun on tapahduttava ennen lähtöä ja välittömästi lähdössä. Tuomarin on vaikea nähdä, milloin koira on ottanut riittävästi vainua. Siksi **lähdöstä** ei saa **tehdä aikariippuvaista**.

Jälkityöskentelyltään koiran tulee olla niin koulutettu, että se rauhallisesti ja ilman ohjaajan vaikutusta nuuskii lähtöpaikan perusteellisesti. Missään tapauksessa ei ohjaaja saa käsillään herättää kiihkoa eteenpäin ryntäämiseen.

Koira on vietävä lähtöpaikalle rauhallisesti. Kaikki pakottaminen on kielletty. Koira on aina lähetettävä jäljelle siten, että ohjaaja on koiran vieressä ja pitää johdattimesta kiinni läheltä koira. Tämä koskee myös jatkamislähetystä esineen luota. Koiralle on kuitenkin annettava tietty pelivara johdattimessa.

Lähtöalueella tapahtuneen neljännen epäonnistuneen lähtöyrityksen jälkeen suoritus keskeytetään. Uudelleenlähetys on mahdollinen 15 askeleen matkalla lähdöstä (vähennys 4 pistettä). Uudelleenlähetys on tapahtunut silloin, kun koira on ohjaajan vieressä, ja se lähetetään kaulapannasta tai lyhyestä johdattimesta. Niin kauan kun ohjaaja pitää johdattimen päätä käsissään ja koiran sallitaan etsiä vapaasti, ei uudelleenlähetystä ole tapahtunut, vaikka koira meneekin ohjaajan vierestä.

Koiran aloittaessa työskentelyn on ohjaajan seisottava paikallaan, kunnes vaadittava etäisyys on saavutettu.

Intensiteetti

Koiran työskentelystä pitää näkyä, että se käyttää nenäänsä. Koiran täytyy koko jäljestämisen ajan työskennellä intensiivisesti. Koiran etsiessä intensiivisesti, on sen suu tavallisesti kiinni tai vain hieman auki.

Työskentelynopeus

Se, jäljestääkö koira hitaasti tai nopeasti, ei voi olla mikään peruste jäljestämisen arvostelulle. Tärkeää on, että koira työskentelee koko jäljestämisen ajan samalla nopeudella. Tällöin on erityisesti arvosteltava työskentely lähtöjen ja kulmien jälkeen sekä viimeisellä suoralla. Tuomarin pitää pystyä erottelemaan, työskenteleekö koira laiskasti tai haluttomasti vai työskenteleekö se luonnostaan hitaasti askel askeleelta. Hidas tai vetävä työskentely on samanarvoista, se ei saa vaikuttaa arvosteluun.

Ohjaajan antamat avut

Jos ohjaaja estää koiraa poistumasta jäljeltä, kehottaa tuomari häntä seuraamaan koiraa. Jos ohjaaja ei noudata kehotusta tai tilanne toistuu, keskeytetään suoritus. Johdatin- ja ääniavut esineiden luona johtavat, avun voimakkuudesta riippuen, erisuuruisiin vähennyksiin. Esine katsotaan ylitetyksi, jos koira huomioi (ilmoittaa) esineen, mutta ei ota sitä ja haluaa jatkaa työskentelyä. Esine katsotaan ylitetyksi myös silloin, jos ohjaaja vaikuttaa ilmaisuun voimakkaasti johdattimella, äänellä tai muuten kielletyllä tavalla. Näytettyään esineen tuomarille voi ohjaaja halutessaan kiittää koiraa ilmaisupaikalla.

Keskeyttäminen

Tuomari voi keskeyttää koiran suorituksen ainoastaan ollessaan ehdottoman varma siitä, että koira on vähintään johdattimen verran jäljen sivussa. Keskeyttäminen seuraa myös vapaana jäljestävän koiran ollessa vastaavalla etäisyydellä jäljeltä tai kun ohjaaja ei noudata tuomarin kehotusta seurata koiraa sen pyrkiessä pois jäljeltä.

Jos ohjaaja estää koiraa jättämästä jälkeä, kehottaa tuomari ohjaajaa seuraamaan koiraa. Ohjaajan on noudatettava tuomarin määräystä. Jos ohjaaja ei noudata tuomarin ohjetta tai tilanne uusiutuu, suoritus keskeytetään.

Suoritus keskeytetään aloituksessa neljännen epäonnistuneen lähetyksen jälkeen. Suoritus keskeytetään, jos koira lähtee ajamaan riistaa eikä lopeta sitä käskyistä huolimatta. Suoritus keskeytetään myös silloin, jos koira keskeyttää riistan ajon, mutta sitä ei saada jatkamaan jäljestämistä.

Loppuilmoittautuminen

Suorituksen loppuksi ohjaaja ilmoittautuu tuomarille perusasennossa, näyttäen hänelle löydetty esineet ja ilmoittaen tehtävän suoritetuksi. Koiran kanssa leikkiminen tai sen syöttäminen ennen loppuilmoittautumista on kielletty.

Suomen Kennelliiton yleinen sääntö koskien kokeiden ja kilpailujen ajankohdan siirtoa ja peruuttamista

Kokeet ja kilpailut on anottava voimassaolevien määräaikaismoitusten mukaisesti. Hyväksytty koe tai kilpailu tulee järjestää myönnetyn ajankohtana ja vain poikkeustapauksissa se voidaan siirtää tai peruuttaa.

1. Kokeen ajankohdan siirto

Kokeen siirto koskee aina koko koetta, palveluskoirakokeissa myös koelajia tai koelajin tiettyä luokkaa sekä kaikkia siihen ilmoittautuneita koirakoita. Päätös siirrosta tulee tehdä ennen kokeen alkamista. Kokeen siirtämisestä ja sen uudesta ajankohdasta päättävät ylituomari ja koetoimikunnan puheenjohtaja tai kokeesta vastaava toimitsija yhteisellä päätöksellä. Mikäli toinen näistä on koepäivänä estynyt, toinen tekee päätöksen yksin.

Koe voidaan siirtää vain yhden kerran ja uuden ajan tulee olla samalla koekaudella, muita vastaavalle ajankohdalle myönnettyjä kokeita häiritsemättä. Siirron takia peruuttaneiden tilalle voidaan osallistujamäärää täydentää.

Koe voidaan siirtää vain seuraavilla perusteilla:

- sääolosuhteet ovat koirille kohtuuttoman epäedulliset tai koiria vahingoittavat
- järjestäjästä riippumaton koealueen peruutus tai käytön este
- koetta ei voi järjestää sääntöjen edellyttämällä tavalla
- tuomarin äkillinen, ylivoimainen este, mikäli sijaista ei kohtuudella saada hankittua; esimerkiksi sairaus, onnettomuus, kuolema tms.
- muun ko. lajin säännössä tai koeohjeessa mainitun syyn vuoksi

Siirto on aina välittömästi ilmoitettava kirjallisesti koeluvan myöntäneelle kennelpiirille tai liitolla voimassa olevia määräaikaismoituksia noudattaen. Siirretystä kokeesta siirtosyineen on aina mainittava kokeen koepöytäkirjassa.

Jos koirakko ei osallistu siirrettyyn kokeeseen, ilmoittautumismaksu palautetaan, mikäli lajin koeohjeissa ei toisin määrätä.

2. Kokeen peruutus

Kokeen peruutus koskee aina koko koetta, palveluskoirakokeissa myös koelajia tai koelajin tiettyä luokkaa sekä kaikkia siihen ilmoittautuneita koirakoita. Päätös peruutuksesta tulee tehdä ennen kokeen alkamista. Päätöksen tekevät ylituomari ja koetoimikunnan puheenjohtaja tai kokeesta vastaava toimitsija yhteisellä päätöksellä. Mikäli toinen näistä on koepäivänä estynyt, toinen tekee päätöksen yksin.

Koe voidaan peruuttaa vain seuraavilla perusteilla:

- kokeen siirtämiseen oikeuttava peruste (kts. kohta kokeen siirtäminen)
- muu, ko. lajin säännöissä tai koeohjeissa mainittu hyväksyttävä syy kokeen peruuttamiselle

Peruutettu koe on peruutussyineen ilmoitettava koepöytäkirjalla täyttöohjeen mukaisesti voimassaolevia määräaikaismoituksia noudattaen. Jos koe joudutaan peruuttamaan, ilmoittautumismaksu palautetaan, mikäli lajin koeohjeissa ei toisin määrätä.

Sääntö astui voimaan 1.1.1999, ja se korvaa Kennelliiton hyväksymissä koe- ja kilpailusäännöissä olevat vastaavat kohdat.

SKL-FKK:n muutoksen haku

Hyväksytty Kennelliiton valtuustossa 26.11.2006. Voimassa 1.1.2007 alkaen.

A Yleinen valitusmenettely

Sääntöjen mukaisesta arvostelusta ei voi valittaa.

Erimielisyydet

Kokeet, kilpailut ja luonnetestit

Erimielisyydet

Erimielisyyksistä on ilmoitettava ennen kokeen, kilpailun tai testin päättymistä kirjallisesti, Kennelliiton lomakkeella tapahtumasta vastaavalle tuomarille tai vastaavalle ylituomarille. Tämän on erimielisyyteen perehdyttyään pyrittävä saamaan asia heti ratkaistuksi. Koe, kilpailu tai luonnetesti katsotaan päättyneeksi tunnin kuluttua tulosten julkaisemisesta.

Erimielisyydestä ilmoittamatta jättäminen kokeen, kilpailun tai luonnetestin aikana aiheuttaa valitusoikeuden menetyksen. Kokeiden osalta ylituomarin on esitettävä valitusmenettelykäytäntö valittajalle.

Valitus aika, valitusmaksu ja jatkovalitukset

Vastaavan tuomarin tai vastaavan ylituomarin päätökseen tyytymättömän asianosaisen on tehtävä valitus kokeen myöntäneelle tai sitä puoltaneelle kennelpiirille, palveluskoirakokeiden osalta Suomen Palveluskoiraliitolle, vinttikoirakokeiden osalta Suomen Vinttikoiraliitolle ja agilitykokeiden osalta Agilityliitolle neljäntoista (14) päivän kuluessa valitukseen johtaneesta tapahtumasta. Valitusta käsiteltäessä tulee siinä olla liitteenä lausunnot kaikilta asianosaisilta. Asianosaiseksi katsotaan henkilö, jonka etua tai ratkaisua päätös koskee.

Valitukseen liittyvä valitusmaksu on suuruudeltaan kaksi (2) kertaa osanottomaksu. Valitusmaksu on maksettava todistettavasti kokeen myöntäjälle ennen valitusajan loppumista. Valitusmaksu ei koske arvostelutuomaria, toimikuntaa eikä toimikunnan edustajaa. Valitusmaksu maksetaan takaisin, kun valitus on lopullisesti ratkaistu ja valitus on katsottu aiheelliseksi.

Kennelpiirin, Palveluskoiraliiton, Vinttikoiraliiton ja Agilityliiton on ratkaistava asia kuudenkymmenen (60) päivän kuluessa ja päätös on annettava tiedoksi valittajalle kirjatussa kirjeessä tai muulla todistettavalla tavalla. Päätökseen tyytymätön asianosainen voi valittaa seitsemän (7) päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan Suomen Kennelliiton hallitukselle.

Kennelliiton hallituksella on erittäin painavista syistä oikeus ottaa asia käsiteltäväkseen, vaikka yleistä valitusmenettelyä ei olisikaan noudatettu.

Näyttelyt

Näyttelyissä syntyneistä erimielisyyksistä on ilmoitettava kirjallisesti, Kennelliiton lomakkeella, järjestävän näyttelytoimikunnan jäsenelle. Tämän on asiaan perehdyttyään pyrittävä saamaan erimielisyys heti ratkaistuksi.

Erimielisyydestä ilmoittamatta jättäminen näyttelyn aikana aiheuttaa valitusoikeuden menetyksen. Näyttelytoimikunnan jäsenen on kysyttäessä esitettävä valitusmenettelykäytäntö valittajalle.

Valitusaika ja valitusmaksu

Näyttelytoimikunnan jäsenen päätökseen tyytymättömän asianosaisen on tehtävä valitus kirjallisesti näyttelytoimikunnalle seitsemän (7) päivän kuluessa valitukseen johtaneesta tapahtumasta. Valitusta käsiteltäessä tulee siinä olla liitteenä lausunnot kaikilta asianosaisilta. Asianosaiseksi katsotaan henkilö, jonka etua tai ratkaisua päätös koskee.

Valitukseen liittyvä valitusmaksu on suuruudeltaan kaksi (2) kertaa halvin normaalihintainen ilmoittautumismaksu. Valitusmaksu on maksettava todistettavasti näyttelytoimikunnalle ennen valitusajan loppumista. Valitusmaksu maksetaan takaisin, kun valitus on lopullisesti ratkaistu ja valitus on katsottu aiheelliseksi. Valitusmaksu ei koske tuomaria, toimikuntaa eikä toimikunnan edustajaa.

Näyttelytoimikunnan on ratkaistava valitus kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa valituksen saapumisesta. Päätös on toimitettava valittajalle kirjatussa kirjeessä tai muulla todistettavalla tavalla.

Jatkovalitukset

Näyttelytoimikunnan päätökseen tyytymätön asianosainen voi valittaa päätöksestä näyttelyn myöntäneelle tai sitä puoltaneelle kennelpiirille seitsemän (7) päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan. Rotuyhdistysten erikoisnäyttelyiden osalta valitetaan Kennelliiton hallitukselle.

Kennelpiirin on ratkaistava asia kuudenkymmenen (60) päivän kuluessa ja päätös on annettava tiedoksi valittajalle kirjatussa kirjeessä tai muulla todistettavalla tavalla. Päätökseen tyytymätön asianosainen voi valittaa seitsemän (7) päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan Suomen Kennelliiton hallitukselle.

Kennelliiton hallituksella on erittäin painavista syistä oikeus ottaa asia käsiteltäväkseen, vaikka yleistä valitusmenettelyä ei olisikaan noudatettu.

B Oikaisuvaatimusmenettely

Mikäli näyttelyssä, käyttökokeessa tai kilpailussa havaitaan sääntöjen vastainen virhe, siitä on mahdollisuus tehdä oikaisuvaatimus valitusaikojen jälkeenkin.

Oikaisuvaatimuksen tekee rotujärjestö, näyttelytoimikunta, kokeen, kilpailun tai luonnetestin vastaava tuomari tai kennelpiiri valvontavelvoitteensa perusteella. Oikaisuvaatimus osoitetaan SKL:n hallitukselle. Se on tehtävä yhden (1) vuoden kuluessa näyttelyn, kokeen tai kilpailun pitämisestä ja lähetetään tiedoksi luvan myöntäjälle. Koiranomistajan tulee noudattaa yleistä valitusmenettelyä.

Kennelliiton hallitukselta on erittäin painavista syistä oikeus ottaa asia käsiteltäväkseen, vaikka oikaisuvaatimusmenettelyä ei olisikaan noudatettu.

Suomen Kennelliitto – Finska Kennelklubben ry:n yleinen jäävyyssääntö

Hyväksytty Kennelliiton valtuuston kokouksessa 17.5.2007. Voimassa 1.1.2008 alkaen.

1. Tuomari ei saa toimia siinä kokeessa nimettynä (johtavana) ylituomarina, johon osallistuu hänen omistamansa koira tai sopimuksen perusteella hänen hallitsemansa koira. Myöskään nimetyn (johtavan) ylituomarin perheenjäsenen omistama tai sopimuksen perusteella hallitsema koira ei saa osallistua siihen kokeeseen, jossa kyseinen ylituomari toimii. Vanhemmat, avio- ja avopuolisot, rekisteröidyn parisuhteen osapuolet, lapset ja sisarukset katsotaan perheenjäseniksi, vaikka he asuisivatkin eri osoitteissa.

2. Koiraa arvosteleva tuomari/ulkomuototuomari/dopingvalvoja/dopingnäytteenoton avustaja on jäävi tehtäväänsä, jos hän tai hänen perheenjäsenensä on:

- koiran ohjaaja/esittäjä
- koiran omistaja
- koiran kasvattaja
- sopimuksen perusteella koiran haltija

Vanhemmat, aviopuolisot, lapset ja sisarukset katsotaan perheenjäseniksi, vaikka he asuisivat eri osoitteissa. Avoliitossa ja vastaavasti yhdessä asuvat henkilöt rinnastetaan aviopuolisoihin. Kasvattajan sisarukset tulkitaan perheenjäseniksi vain, mikäli he asuvat samassa osoitteessa kasvattajan kanssa.

3. Ulkomuototuomari, joka työnsä tai harrastuksensa vuoksi käsittelee näyttelyyn ilmoittautumisia tai luetteloon tulevia koirien tietoja, ei voi toimia ko. näyttelyssä ulkomuototuomarina. Näyttelyyn osallistumisoikeutta ei ole ulkomuototuomarin omistamalla koiralla siinä näyttelyssä, jossa tuomari arvostelee.

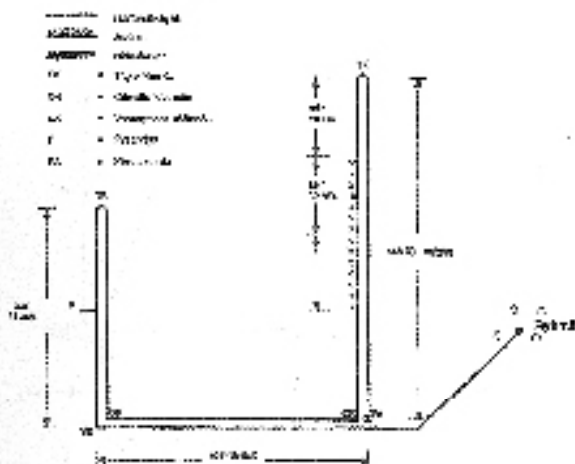
Harjoitusarvostelijan omistama koira ei saa kilpailla siinä kehässä ja rodussa, missä hän suorittaa tehtäväänsä. Hän ei myöskään saa esittää koiraa näyttelyssä, jossa toimii harjoitusarvostelijana.

Näyttelyssä työskentelevän kehätoimitsijan omistama tai sopimuksen perusteella hänen hallitsemansa koira ei saa kilpailla siinä kehässä, jossa hän työskentelee. Kehätoimitsija ei myöskään saa esittää koiraa samassa näyttelyssä tuomarille, jonka kehässä on työskennellyt tässä näyttelyssä.

4. Kennelliiton hallituksella on oikeus perustellusta syystä myöntää erikoisvapaus tästä säännöstä.

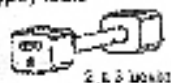
Liite 1.

Seuraamisrakave

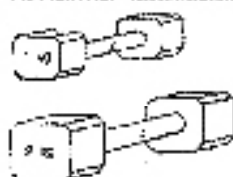

Puiset noutosoinnit:

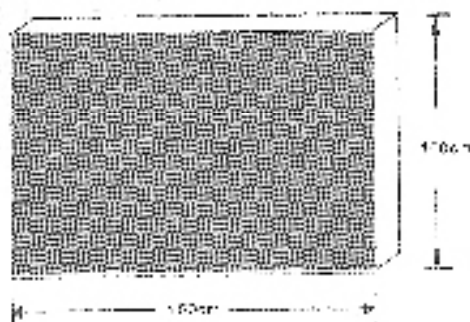
Hyppynoutu

Noutameriä asemaala:

1 m esite: Vapaahyppyaste

Liite 2:
VINOESTE

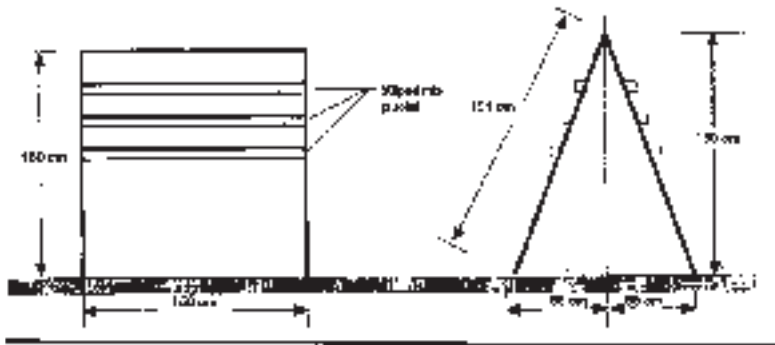
Etukasa

Korkaus 183 cm

Läisyt 150 cm

Diagonaali

5000 mm (16' 0")
Kytönpöytäsiuna

JÄLKIMUODOT Jälkimuotoja voidaan tehdä myös peilikuvina.

Muodot:

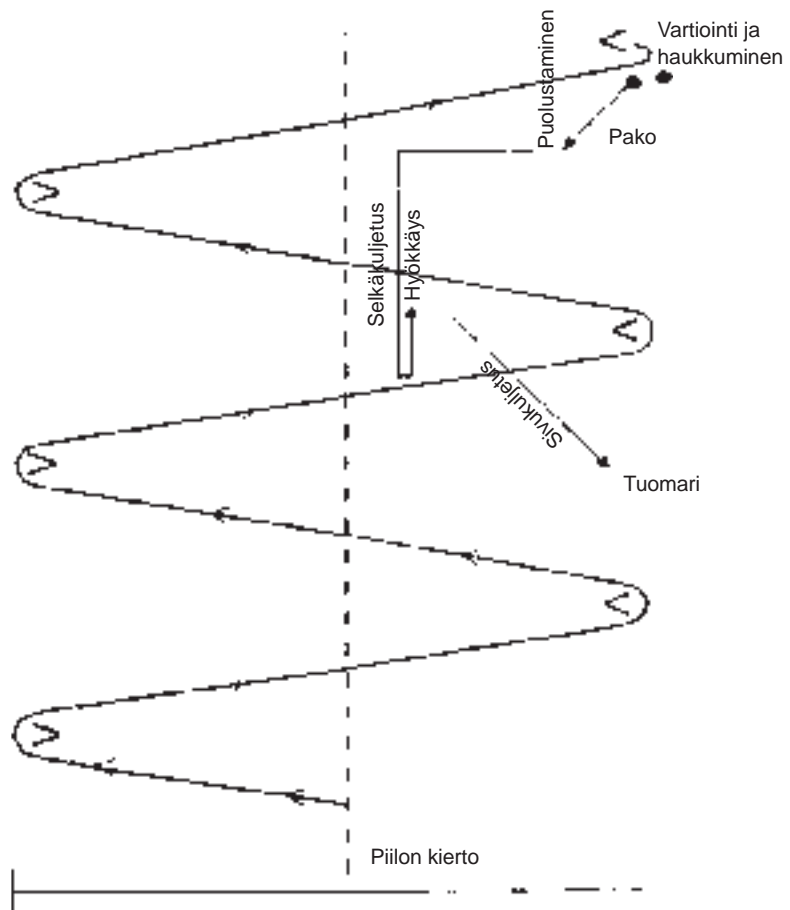
VPG1, IPO1 ja VPG2, IPO2 jäljet

VPG3, IPO3 muotoja:

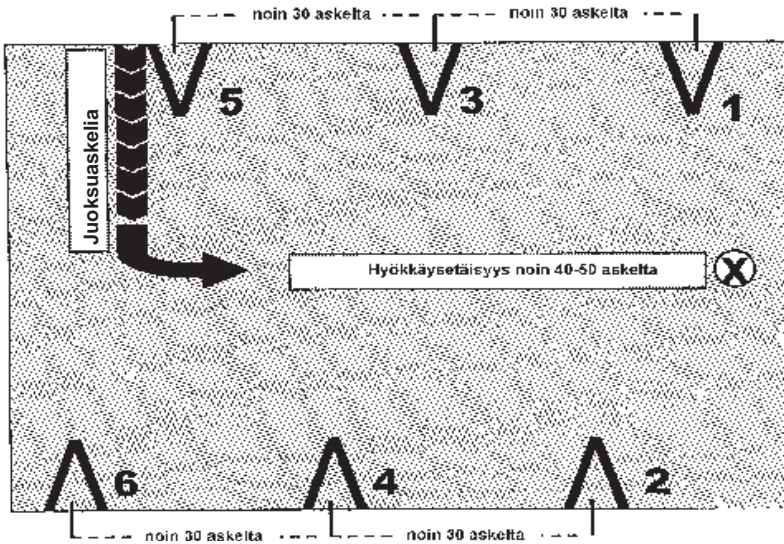
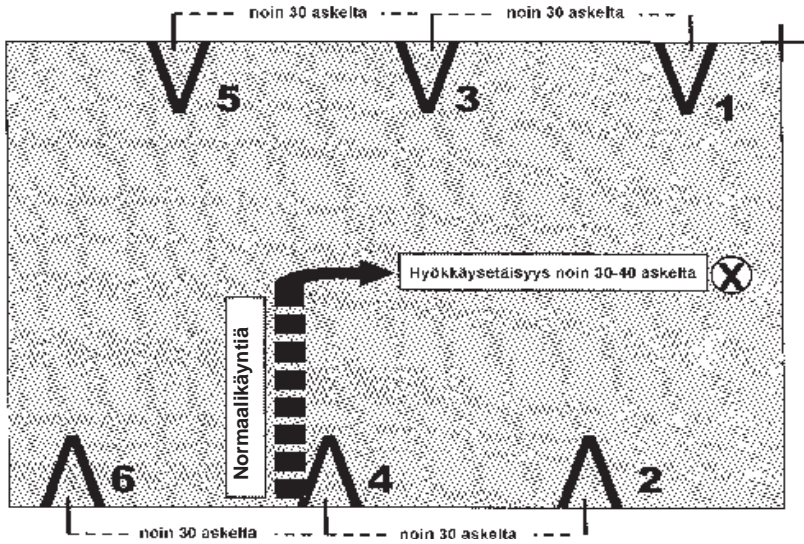
Liite 3:
Työskentelykaavio, IPO3 osa C

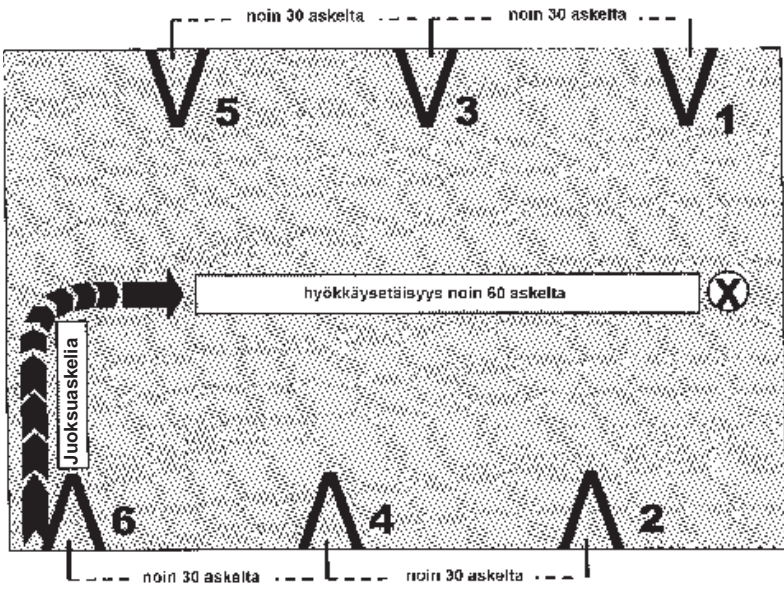
Liite 4:

Hyökkäyskaaviot 1, 2 ja 3

Luokka IPO 1

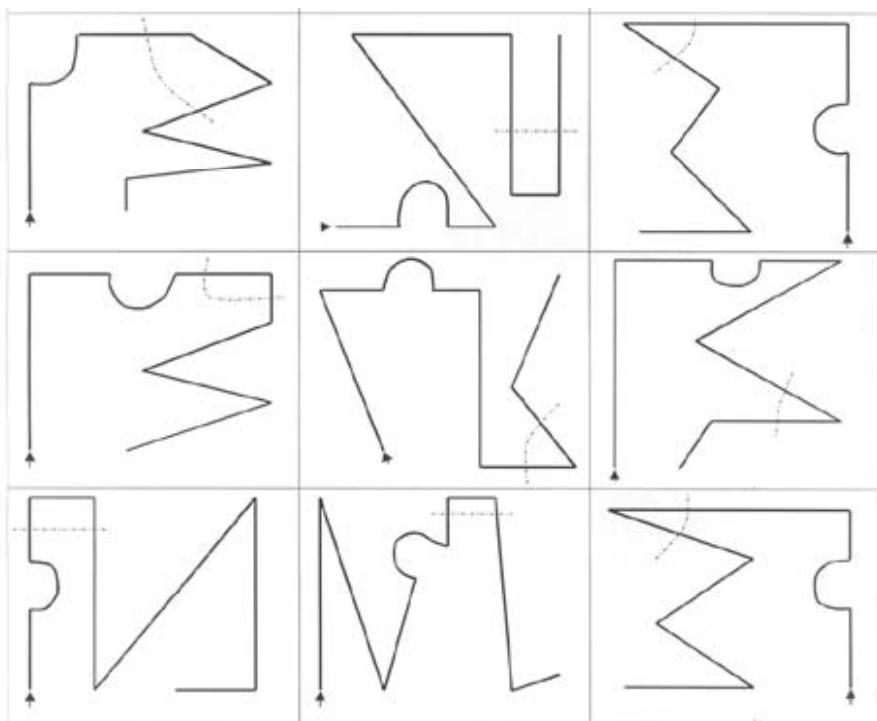

Luokka IPO 3

Liite 6:

FH2 jälkikaavioita

SUOMEN PALVELUSKOIRALIITTO SPKL ry

www.palveluskoiraliitto.fi

toimisto@palveluskoiraliitto.fi

(09) 805 5799 | fax. (09) 805 8114

Mankkaantie 2-4 C 26, 02180 Espoo